

Justi Lipsii Epistolarum selectarum centuria prima.

<https://hdl.handle.net/1874/388000>

I V S T I L I P S I
 E P I S T O L A R V M
 S E L E C T A R V M,
Centuria prima.

FRANCOFVRDI
 Apud Ioannem Wechelum.

M D X C.

DE VIRI CLARISSIMI
I. LIPSI EPIST. VERSICVLL.

LITTERVLAS quondam solum laudare solebam
Tulli, præq; istis nolle tenere alias.
Nugas! nam quò tum tua scripta impensius arsi,
Hoc nunc Marce mihi es vilior & leuor.
Ecce tabellarum Liber exit Lipsiacarum
Doctior, atque caput erigit è tenebris.
Iudice me cede & victum te Marce fatere;
Aut certè aequatum Lipsiade calamo.

Fr. Raphael. filius.

IN IVSTI LIPSI
SELECTARVM EPISTOLARVM
CENTVRIAM I.

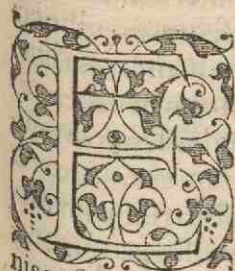
SI magni ingenium LIPSI nouisse voluptas,
Si mores niueos, pectus & ingenium:
SELECTAS lege, dia, ò dii! monumenta, TABELLAS
His in litterulis LIPSIVS ipsius inest.

Th. El.

AD PRÆTOREM,
CONSULES ET SE-
NATVM REIP. VL-
TRAIECTINÆ.

Viri Nobiles, Viri Prudentes,

PISTOLAS meas ali-
quot, quas his diebus colle-
gi, & errantes redegei sub v-
num huius Centuriæ velut
signū, visum mihi in lucem
dare: idque sub tutelâ nomi-

nis vestri. Causam quæritis? duplicem habetes
vtramque iustam, certè veram. Prior ad me: quia
lucem aliquam tenui huic & per se obscuræ scri-
ptioni cõciliare conatus sum à luce vestrâ. Splen-
det enim antiqua, potens, amœna, vestra vrbs in-
ter Belgicæ primas: & vos in eâ, per prudentiam
& virtutem. Quæ diffusa inter vicinos: imò iam
etiã longinquos. & rara, opinor, in Europâ gens,
ad quam non penetrauerit fama aliqua de vtro-
que. Illustres igitur vos, & in illustri loco. ac me-
ritò radium aliquem famæ operi huic sperem,

cuius frontem infideat mihi duplex hoc fidus.
 Causa altera ad vos, aut certè à vobis. Beniuo-
 lentia enim inuitauit me vestra & comitas, quæ
 publicè ac priuatim insigni semper in me vsi. O-
 mitto amicitias, quæ mihi cum plerisq; vestro-
 rum ciuium arte: sed pedem nunquam in urbem
 vestram posui, quin clara mihi signa eximii cu-
 iusdam adfectus & cultus. Cum honore & amo-
 re venientem excepistis, hærentem habuistis, ab-
 euntem dimisistis. Quo meo merito? nullo, fa-
 teor: sed solo impulsu beneficæ & humanæ natu-
 ræ, quæ velut fato aut Genio, inter adfitas omnes
 gentes, propriè vestra. & præsertim in eos, quos
 nomen aliquod doctrinæ commendat aut litte-
 rarum. Quod eò maius vestrum beneficium:
 quia tam munes in re & verbis hætenus immu-
 nem. Id ne ultra sim, verborum ecce saltem &
 scripti munus hoc capite: Epistolas inquam me-
 as, nouum & veterem ingenii nostri partum. no-
 uum dispositu, compositu veterem. sed partum
 profectò infirmum, informem: & quem per diu-
 turni hoc morbi tædium nec fingere nec polire
 mihi mens, quemq; abiecisse verius videor quàm
 peperisse. Vos ei non tutores, sed patres: tangite,
 tollite expositam & depositam hanc prolem: &
 in primis auctoritatis vestræ scuto defendite con-
 tra maligni liuoris dentem. Quæ enim alia ma-
 teries facilior stringi, aut admorderi? Epistolæ
 sunt: id est, familiares quidam & liberi cõceptus,
 propeto quodam, & vt sic dicam, calido sæpè ca-
 lamo

EPIST. DEDICATORIA.

lamo effusi. Quàm facilè vocolam hîc aliquam
 siue sententiam carptor excipiat, quam trahat in
 culpam? A quâ tamen non minus facilè libera-
 les omnes mentes me liberent; & præsertim eæ,
 quibus non ignoræ epistolares leges. Quis tria
 illa nescit in epistolâ adspici, cui, quando, vbi scri-
 pta? In quibus si à decoro nihil abitur; omnia re-
 cta, etiam si non vsquequaque recta. Dantur vi-
 delicet quædam auribus, locis, temporibus; quæ,
 iniustus ille iudex, quisquis dirigit ad rigidam iu-
 sti lancem. Cur non liberè aliquid apud ami-
 cum, indicem aut iudicem, & effundam aliquem
 animi mei sensum, quem vulgò nolim? Ita mo-
 re, imò natura fit. & vitam è vitâ tollat, quisquis
 ista. Attamen non edenda hæc erant, inquit.
 Haud valdè dissentio. & quieti suæ, etiam me iu-
 dice, consulat, quisquis non vulget ea ante suam
 quietem. A morte inquam edi epistolæ debent,
 si fugere lubet morsum. Nec alia mihi antè mēs.
 sed, rem dicam, morbus hic imposuit: qui, quod
 diu facere minatus, nondum fecit. Dum ille me
 trahit, &, medicorum quoque iudiciis, lentè
 ducit ad metam: collegi hæc & plura, sed tan-
 quam moriturus. Solonis opinor est, ad quæ-
 rentem Pisistratum, Quæ res eum faceret tam
 animosum? Senectus, inquit: pariter & pari
 causâ, me Valetudo. Quæ ipsa vt paullò meli-
 or, mens mihi statim mollior: & recepi à Typo-
 grapho plerasque epistolas, quæ iam datæ. Has
 paucas tamen quin ederem, effugere non potui;

IVSTI LIPSI EPIST. DEDICAT.

re iam cœpta, sermonibus & epistolis diuulgatâ. Habete has igitur, Viri magni, spe, non re postumas: fauete, fouete. ita deus vos & vestram urbem ciuiliū hâc bellorum flammâ aliquando eripiat, qua vndique nunc cincti. Lugd. Bat. Idibus Nouemb. ∞. 16. LXXXV.

LECTO

LECTOREM MEVM

SALVERE IVBEO.

Ntibi Epistolas nostras, mi Lector, sed in parte. & eam ipsam partem, non mentior, agrè, trepidè emisi, & quodammodo volens nolens. Volentem me sanè volentia tua facit: cuius favoris aura suaviter ad huc mihi spirat. nolentem, argumentum. Primum, quia id tenue: nec fama ab eo magna spes. Epistolas enim meras damus: diales nostras nugas, iocos, lusus, & cum amicis garritus. Quid serium hinc magno opere, aut cultum? quin epistolæ esse desinunt, si nimis tales. Ordinem aut dilectum in materia, curam aut limam in stilo quispiam expectat? à me, aut apud me, frustrà: quia in blandiente illà hæresi ego, ut epistolas sub manu nasci debere censeam & sub acumine ipso stili. Atque ad eò (dicam verè) bis non scribo, bis vix eas lego. Profluunt mihi ex liquido quodam canali aperti pectoris: & ut animus aut corpus meum est cum scribo, ita illæ. Victor meus solitus dicere, indices ei semper valetudinis nostræ meas litteras, etiam cum non indices. Nec falso. Languent enim illæ, excitantur; dolent, gaudent; calent, frigent mecum. Affectus animi corporisq; mei in hac tabellâ. Quod si quædam in his seriæ: tamè pauca, & præponderat, vereor, leuiorum multitudo. Nam nullas esse falso dixerim, quia interdum intercurrunt totæ & ex professo tales, philologæ aut philosophæ, & salubrium aut docentium præceptorum plenæ. Consulimus, monemus, cauemus,

apud iuuentutem præsertim: quam cura mihi semper
 ad utilia non solum ad amœna ducere, & animo ac ro-
 bore ponere suprâ hunc vulgum. Quasi ipsas si paullo di-
 ligentius scripsi, & velut percolui digniori quâdam ser-
 monis veste: nihil, credo, peccaui. quia hoc quoq; sine cu-
 râ meâ magnâ, sine ambitu. cuius manus nimis quàm
 facillè mentem sequitur: & cum impleuit eam materies
 grandior, charitatem mihi vltro verba. Famam igitur
 siue laudem sperem hic haud magnam: et si facillima ea-
 demq; operosissima res sit, epistolam scribere rectè. Cot-
 tidie eas pangunt, edunt. sed dicam liberè, nondum vi-
 di quas iterum velim legere, præter vnas Politiani. At
 infamiam hic quâ non timeâ, cum oculos siue ad auum
 hoc flexi, siue ad rem ipsam? illud quidem prouum in-
 gerere calumnias, hanc natam accipere toto sinu. Dete-
 gimur enim in epistolis, & subiicimur oculis pandè nu-
 di. Nosse me, aut alium vis? epistolas lege, quæ depin-
 gunt. Ingenii mei, adfectus, iudicii, imò & vitæ non
 vana imago istic. Alibi fucus & simulatio habitat:
 hic candor, hic veritas, & non nisi natiuus ille color.
 Quis simulet in subitâ illâ & sæpe calidâ scriptione ani-
 mus? non potest. Quis apud amicum & se alterum? nõ
 vult, non debet. Reuera enim deprehenditur aut emi-
 cat, priusquam se componat: nec velum ei ducere suc-
 currit, quo tam cito, & apud tales se tegat. Protrahit
 igitur hominem maxime hæc scriptio: & ideo iudicis
 calumniisq; exponit. De te tuisq; memoras? quod car-
 pant reperient, ut vanum, stolidum, iactabundum. De
 aliis: hic quoq; quod carpant. Illi in laudes nimis pro-
 nus videbere, alii in reprehensiones: huic ad superbiam
 vergere,

LECTORI SVO S.

vergere, alteri in adulationē proclinare. Deniq; in pu-
 blicā & civili re, sub cineribus qui occulti ignes? Pieta-
 tis mihi rem alibi tange: apud hanc aut illam partem
 peristi. Reges aut status: cadaueres & funus. Atqui hæc
 in epistolas saepe intercurrant necesse est, aut ne currat
 illa. In quibus omnib; et si nos (quantū prudentia quidē
 mea tulit) temperauimus: tamen vereor ut temperet
 sibi à me quoq; intemperies quorundam. Voces iam au-
 dio, & prauideo. quid ad me? ego à verâ culpâ tantum
 abesse me scio, quantū carptores illos à verâ laude. Im-
 prouide fortasse alibi aliquid dictū emisit illi oculi re-
 periant: at nihil impiè aut malignè. Hoc testor, hoc pro-
 fiteor. mali iuris, mali moris ille, quisquis aliam mentē
 mihi affinget ex suâ mente. Nec hoc te lædat, quod unū
 aut alterū alibi læsi. Aperitè, fateor, nec tamen nomina-
 tim. Se ille quicumq; est prius prodat & accuset neces-
 sum est, quam me. Cur non liceat? pestes & vitia hæc
 hominū detegi, ex usu hominū est: et si nō ipsos. Peti se il-
 li sentiāt, alii suspicētur. In hoc tamē quoq; sicut in ce-
 teris, siquid peccatum; post emendabitur. quia nunc
 unicum hunc librum velut in gustum damus, & peri-
 culi faciendi causā. Emitto inquam hanc Centuriam,
 aut præmitto verius ex Epistolari meâ legione, tan-
 quam ad incerta itinerum exploranda. & si nulli aut
 pauci hostes: fidenter omnes copias producam in hunc
 Fama apertum campum. sin laquei & insidiæ; quie-
 scam, & tenebo me iure in fidis silentii castris. Tu o
 bone, faue, ama, fauentem, amantem.

INDEX EPISTOLARVM

QVÆ AD ALIOS.

- A**BRHAMO Ortelio, Epistola lrv.
 Adolpho Metkercho, Præsidi Flandriæ, xciv.
 Alexandro Ratoni, xii, xxxiii.
 Amico cuidam, lxii.
 Andreæ Dammio, lxix.
 Andreæ Ellingero, medico, ix.
 Andreæ Dudichio, Cæsaris Consiliario, xcii.
 Aug. Busbequio, Cæsario Legato, xlix, lxii.
 BONAVENTURAE Vulcanto, lxv.
 CAROLO Clusio, xliix.
 Consulibus & Senatui Antuerpiensi, lvi.
 Cornelio ab Egmont Nievenburgio, lxvii.
 Cornelio Prunio, lix.
 Cornelio Valerio, i.
 DOMINICO Lampsonio, Leodiensi Episcopo, & Principi à Secretis, lx.
 ERICO Memmio, xxcvii.
 Euerardo Pollioni, xvi, lxxix.
 FLORENTIO Thinnio, reip. Ultraieci. Syndico, xc.
 Francisco Benfio, lli.
 Francisco Modio, xxviii.
 Francisco Raphelengio, xxxv.
 Francisco Raphelengio, Francisci filio, lxxvii, xxciii.
 GABRIELI Rolandio, xlvii.
 Gaspari Schuermanno, xliiv.
 Georgio Benedicci, lxxiii.
 Georgio Ratallero, xxv.
 Gerardo Falkenburgio, iv.
 Godschalco Steevvechio, xli.
 Gulielmo Breugelio, Regio Consiliario, lxx.
 HENRICO Ranzouio, vicario Regis Daniæ, xxcix.
 Henrico VViltio, lv, xcix.
 Hieronymo Berchemio, xxi.
 Hugoni Donello, Iurisc. lxxvi.
 IANO Doufa, iiii, xv, xxiii, lxi.
 Iano Grutero, xciii.
 Iano Guilielmio, xxxix, lxvi, lxxiv.
 Iano Hauteno, l.
 Iano Lerutio, xiii, xx, xxvii, xl, xli, xxcvii.
 Ioachimo Cameratio, Doctori Medico, lxxv.
 Iohanni Rotario, xcix.
 Iohanni Sambuco, xxxvi.
 Iohanni Mercentorio, lxxii.
 Iosia Metcero, xxxii.
 Iosepho Scaligero, Iulii filio, vi.
 LÆVINO Torrentio, lxiv, xcvi.
 MARCO Antonio Deltio, Consiliario Regio, xiv.
 Martino Lydio, llix, lxxix.
 NICOLAO Florentio, xxx.

Paulo Busio. Epistola. xxci.
 Paulo Melisso. xxciii.
 Petro Egmondo. c.
 Philippo Lanoyo. xxii.
 R. Pinæo, Senatori Regio. xxcv.
 Rolando Vincelio. xxc.
 Stephano Pighio. v.
 Theodoro Leevvio, Consiliario. xix, xxvi, xxxi, xxxvii.
 xlii, lxi, lxiii.
 Theodoro Cantero. xlii.
 Valerio Collino. xc.
 Vidori Gisellino. ii, ix, xxvii, lxx, xxci.

INDEX EPISTOLARVM QVÆ AB ALIIS.

ANDRÆAS Dudithius, Epist. xci.
 Augerius Busbequius, xvii, xxxiv.
 CAROLVS Clusius, xliv.
 GABRIEL Roelandius, xlvi.
 Georgius Ratallarus, xxiv.
 IANVS Guilielmus, xxxiii.
 Iosephus Scaliger, Iulii filius, vii, xxix.
 LAEVINVS Torrentius, xcvi.
 MARCVS Antonius Muretus, xi, llii.
 PHILIPPVS Marnixius, lvii.
 R. Pinæus, xxciv.

I. L I P S I E P I S T.
 I V S T I L I P S I
 E P I S T O L A R V M
 C E N T V R I A I.
 E P I S T. I. *Louanium.*

CORNELIO VALERIO S. D.

ITÆ genus, quod à reditu elegeram, & indicauì præsens tibi mi Valeri, & probauì, quietum istud, modestum, latens, remotum ab ambitu & a curis. Etiam ingressus serio eram. cum (ecce subitam vim Fati) vereor vt subito id mutem. Nam tempora quæ impendeant, vides; & quæ tela improuisò exorsa ciuiliùm bellorum. quæ si perrexitur, & nisi stamē eius ac subtemen pax aliqua abrumpat, stare mihi diutius non licitum in hoc loco. Quomodo enim? exposito cottidie non rapinis solùm militum, sed iniuriis. quorum quàm libera licentia sit, nosti. Heu vitæ legem! cui annexum, angere & dolere in omni fortè. Itaq; agellos istos mente iam desero, & specto Grudios vestros. non planè inuitus, fateor, cùm recogito & Canterum nostrum: quem tamen audio & doleo in lento esse morbo. Quid autem? tabes ea est & marcor? an quis alius languor? De illâ, visus mihi dicere medicus Gemma. Quod Musæ tamen prohibeant, & diurnare paullo magis in terris velint Parnassium hunc alumnum. Sed causâ morbi quæ? studia, an curæ?

* Morbos e-
 nim produ-
 cere & cura
 solent.

* Τίτρος οὐ γὰρ πηγαί νοσῶντος διὰ Σουλίας

ait Tragicus. De studiis magis credo. quæ calidè ille nimis habuit & intentè. Numquam vidi tam indefessum ingenium, & laboris huius Musici aut appetens magis aut ferens. Semper ille in libris, chartis; noctu, diu; assiduus, accubus: nec dies solùm omnes appensi & numerati

merati ad hanc curam, sed horæ. quas singulas ad clepsydram diuidere & attribuere ille solitus, huic lectioni aut huic scriptioni. De Plinio suo * scribit. & iactat alter * Epist. vs
lib. 111. Plinius? atqui torpor ille hominis & desidia mera, si cū hac assiduitate comparetur. Nos, mi Valeri, remissiores: & si per hanc viam mors, sum immortalis. Vis scire quàm ignauiter cessem? Tot protela admonitionum tuarum nondum effecere, vt vel manum admouerim Commentario Corneliano. Ita subiit me ignauia huius dulcedo: &, quod ille ipse Cornelius ait, *uisiam primò desidiam, nunc amo.* Mutabor fortasse cum loco. Tuus certe non sermo solum excitabit me, sed vultus. què iure venerator & veneror, ductorem doctoremq; meum in meliore hoc animi cultu. Vale. In Iscano meo. a. d. xii. Kal. Decembr. c. I. O. I. O. LXXV.

EPIST. II. *Brugas.*

VICTORI GISELINO S. D.

RARAS à te litteras, mi Victor, accipio: sed certè caras, stillantes mero melle & amore. Vellem vtrumq; vt & diligentiam tuam amare possem, & adfectum. At principium tuum vanum de abitu meo Coloniæ. Vnde hoc autè? ab amico aliquo, an à famâ? Non enim à me certè, aut meis litteris: nec vnquam mihi fuit in mentem. Apage illud scelus (italoquor) vt pedem hac prouinciâ efferam, non visis vobis. Et sanè paullùm modò hic morbus perseuerasset, veniebam ad te non solum corporis sed animi medicum mei. Nunc, cum deo fauente, reualui, & gallum debeo Æsculapio tuo. O diecula illa, quam vnà mecum exoptas, quando exorire? quando te & Lernutium in Iscano isto completar & fruar? quando in pergula illâ ad Lunæ lumen gariemus, bibemus, viuemus? Di amicitia præfides, repræsentate mihi hoc votum. Festino enim. quia vt cogi nubes has video, breui dabunt tempestatem. Circà nos

militares globi: qui vereor non vt interpellent, sed petulant. O locum hunc beatum, absque metu isto sit! A Sambuco herè ad me litteræ, sane quàm amicæ. Humanissimum virum coràm repperi, non pro opinione meâ (tecum hoc sit) litteratum. Ita in his quoq; rebus ludit & illudit illud siue Fatum siue Fortuna: & quidam merentur famam, quidam habent. Inter illos, in eâdem Germaniâ Andream Ellingerum noui, deus bone, virum magnum & penitus doctum! at ille pænè ignotus latebat & fallebat inter suos. Ita fatua sæpè huius aui iudicia, aut iniqua. Et nos quid speremus, aut laboremus? Dormiamus potius, aut cucurbitas pingamus, Quorum alterum ego quidem iam facio. Scripsi enim hæc ipsa ad lychnum, labente manu, premente somno. In Iscano meo. III. Non. Octob. ∞. IO. LXXVI.

E P I S T. III. *Lugdunum Bat.*

I A N O D O V S Æ *amicissimam
salutem mitto.*

EC QUID tinnunt tibi aures, mi Doufa? ita multus non in sermonibus meis solùm es, sed in litteris ad amicos. Vel nunc cum Rogerio nostro, quàm multa, quàm suavis, de te fabulatio? Adest enim mihi, ne nescias, hoc ipso tempore, & quidem in mensa. Ita dico, in mensâ: & in eâ mihi hæc scripta. Abituriebat enim ille, nec fas certè sine meâ manu: pænè scripseram animo, quem ille à me exsulem auferet ad te secum. Non sum exiis qui

Composita dicta pectore euoluunt suo;

Quæ cùm componas, dicta factus discrepant:

vt ait Attius. audi, Doufa, veram vocem, mens omnis & adfectus apud te est, ex quo legi suauissimos & felicissimi Geni tuos versus. O te magnum, & mei stomachi vatem! Non Musæ ipsæ Lipsium magis ament, quàm ille

ille te. Itaq; non vltrafero desiderium. & nisi res nostræ turbidæ porrò turbauerint, cis paucos dies excurram: & vsurpabo istis oculis, quem nunc auribus tantum & linguâ. De Gisellino nostro & Lernutio, omnia recta, nisi hoc tamen, quod vterq; nuper in vincla coniectus (percutio te: pone metum, nuptiarum. Etiam ego in hoc carcere. si vir es, veni & Iunones nostras vide. Salue mellitissime. Louanij, Nonis Aprilibus ∞. 10. LXXVII.

EPIST. IV.

Vbios.

GERARTO FALKENBURGIO

S. D.

MVNVS vestrum accepi egregium, mi Falkenburghi, imò regium. Et cur non, vestrum? ego scio Redigerum caput huic dono fuisse, te pedem. nec tam beniuolo conciliatori minus debere me fateor, quàm datori. Animus enim est, quem in his talibus specto: nec pretium iis vnquam à se facio, sed ab adfectu. qui in te certe maior. Aurum autem ipsum, quid nisi splendens quædam terra & nitidius paullo lutum? Iudicium tuum de libellis nostris mihi gratum. sed vtinam iudicium! siue tamen amor, is quoq; gratus, quia magnus: nec aliter vnquam tam rectam certamq; mentem cogeret in errorem. De lapsu memoriæ quod submones, verum est: corrigam libens. Quod autem his & ad Pulmannum literis iteras & pungis de seruitute: audi quæso liberè & diffusius paullo meum sensum. Ego qui status patriæ huius sit, nec ignoro mi Falkenburghi, nec nego. (aspera in eo multa fateor, intenta, rigida, præter mores, præterq; leges.) sed hoc quoq; scio, qui meus. Apud me ecce & in rusculo meo viuo: cur angar, quid Cotta aliquis aut Carus moliantur in aulâ? Vim aliis inferunt? nondum mihi. opes delibant aut diripiunt? pereunt ex-

dem absenti. Ad impium aliquid adigunt? nunquam. Mentem enim istam liberam quis tyrannus mihi ardat? internam sententiam quis cogit? cultum metumq. diuinum è pectore isto quis eripit? Et si velint: ecce sacram ancoram,

* Quis fer-
nus est, per
ire modo
quis non ti-
met.

* Τίς ἐστὶ δούλος τῷ θανέειν ἀφροντίς ὦν;

* De cuius
causa pru-
dencia apud
Tacitum,
Annal. 11.

Hoc enim firmum aduersus externa omnia telum, non timere propter quod timentur. Sic Socrates adfectus, qui Athenas non deseruit, infestas non vno sed triginta tyrannis: sic Seneca, qui sub Nerone, imò cum Nerone vixit: sic Heluidius, sic Thraseas, & magna illa sapientium manus. Me cur in alia vocas? Animo diffidis, aut annis? noli. Nos enim mi Falkenburgii in iuuenili hoc pectore sic adfecti, vt deum, virtutem, & me constanter colamus non aduler imperantibus, sed nec irrite: & cum Corneliano illo * Lepido, *inter abruptam contumaciam & deforme obsequium, pergami ter ambitione ac periculis vacuum.* Periculis inquam, quorum non ego (humilitus quantum licet) occasio aut causa. Quod si aliunde & ab externâ vi ingruant, quomodo aut vbi excludam? Non Vbi vestri ab iis me liberent, non liberæ omnes Imperij vrbes. Sed reuera (dicendum est) peccamus multi in hanc partem. prouocamus pericula, & læcessimus sæpè imperantes variâ quâdam specie aut superbæ libertatis, aut incautæ pietatis. Modestia autem est quæ deo placita, & his qui dii in terris. Reges vt fulmina esse didici: dura frangere, mollibus plerumq; illæsis. Itaq; hæc tempora, vt nimbium, habeo: donec desæuierint, latito & me tego. Nec nimium tamen de sæuitiâ illorum queror: quia scio exoriri posse deteriora. Rusticulus ille mihi in mente. qui diu de Antigono rege viuo questus, cum obiisset successore peiore: terram laboriosè inuertens & votorum iam pœnitens, Antigonom, inquit, refodio. Faxit & ille deus, vt hîc turbæ no-

fra stent, neu breui procellæ ingruant sæuiores. Sed hæc seriora fortasse quàm pro epistolâ: occasio tamen iis exiteratâ tua acculatiunculâ: & gaudebo, si consilij mei ratio proba iam apud te probum & consultum. Talem enim non minus repperi, quàm amicum mihi, qui vt esse semper perseueres, rogo. Vale. Ad Redigerum ipsum scripsi seorsim. In Ilcano meo, Kalendis Sextilibus. Anno ∞. I. O. LXXV.

EPIST. V. *Vienna.*

STEPHANO PIGHIO *tranquillam hanc noctem precor.*

FIDEM meam culpas? audi. Prandium mihi hodie apud heroem nostrum (non enim virum dixerim) Busbequium. post prandium, longiusculæ etiam fabulæ (sed de litteris) vt apud illū solet. Hæc res diē mihi abstulit. & me tibi. Ignosce, & iam cognosce. Nā de Prætorum lictoribus, licticulæ nescio quid adfero ad te nostrum Prætorē. Vulgus & auctoritas veterum sex eos facit. loca & testes tibi noti. At duos fuisse tantum, lex vetus mihi ingerit, apud Censorinum ista: *Prætor urbanus qui nunc est, quiq; post hæc fuerit, duos lictores apud se habet. vsq; supremam ius inter ciues dicit.* Cauillari poteram & effugere, tanquam minimum duos lictores lex esse vellet; de pluribus non vetaret. sed ligauit iterum meus Plautus: apud quem in Epidico clarus ab hac re iocus,

At enim unum à Praturâ tuâ Epidice abest. EP. quidnam? THE. scies.

Lictores duo, duo viminei fascēs virgarum.

Inter ornamenta ecce Prætoria disertim duos lictores numerat, duosque fascēs. Hac reprehensione, huc ibā: vt censerem Plauti & veteri illo æuo haud plus duos sanè fuisse, at numerum postea auxisse, splendoris maioris causā. Sed hoc quoque diuerticulum interclusit

mihî importunè tuus Valerius: in quo lib. i. cap. i. lego De Furio Bibaculo: *Prætor sex licitoribus præcedentibus arma ancilia tulit.* quod factum notæ tuæ Chronica referunt in annum vr̄bis D X V I: id est, ante adu-
tum Plautinum æuū. An Prætori vr̄bano & peregrino si fortè bini tantū: aliis extra vr̄bem, & ad auctōritatem apud subditos, plures? Iuua, iuua: angore ego & resisto. Præmium tibi operæ, cænula cras apud me in diuersorio noto. sed eâ lege, vt ambulatiuncula præcedat ad siluulam nostram Querquetulanam. Salue à tuo Lipsio, & dormi. Viennæ, Id. Iun. ∞. I O. LXXII.

E P I S T. VI.

In Pictone.

IOSEPHO SCALIGERO I V L I F. S.

& amorem nuncio:

Q Viverè erga te magnus. Nam iam antea, mi Scaliger, cum veneratione quadam amabam te, paternæ & tuæ virtutis causâ: nunc magis, cum te quoque video conspirare mecum in hoc adfectu. Nam, quæ de me erant, litteras tuas Plantinus mihi legit: & amicas valdè, & honestas. Atque in amore quidem tuo, gaudeo: in iudicio, triumpho. quia (verè, & ex animo) si quisquam est proborum, cui probari me meaque velim: is tu es, inter probissimos primus. Nam hunc vulgum, morus ego si morer. Epistolicas his diebus emisi: rude opus, nec istarum aurium. Vide tamen: & agnosce nos in litteris multa velle, te posse. De Plauto quod itè ad Plantinum: apage. egone ante te? iam diu libraui hoc onus, cui impar ista cervix. Tu hic vnus Hercules siue Atlas nobis, & fulcire debes comicum istud cælum. De Nonio etiam cogitare te audimus. verone & serio: item de Manilio. sed litteræ tuæ nihil tale nunciabant. Credimus tamen: quia hæc omnia per iocum & ludum te posse

posse scimus, in quibus alij sudant. Aquila in nubibus, quod Græci dicunt, verè tu es : vides, imò peruides omnia, & quidquid venaris, capis. Sed desino eiusmodi sermonum : quia reuera

* *Lone do-
num, sapien-
si pro multis
laboribus di-
cere laudes.*

* Κεφα δδεις άνδρι σοφω

Αντι μόχθων παντατων επος ειπειν αγαθον.

Tu salve, & me ama, qui te æternum. Louanij, a. d. vi. Kalend. Decemb. ∞. IO. LXXVI.

EPIST. VII. *Louanium.*

IOS. SCALIGER IVL. CÆS. F. DO-
CTISS. I. LIPSIO SVO S.

MISIT ad me Lutetia literas tuas amicus noster Ch. Plantinus. Ego, mi Lipsi, ex quo primùm scripta tua legi, cæpi te amare, & egregias animi tui dotes admirari. nihilque ad summam illam voluptatem, quam ex scriptis tuis capio, deesse mihi videtur præter complexum tuum, quem ego nactus, ita mihi Musæ faueant, numquam dimitterem. atque vtinam ita præsentem te εποτε φάμεναι, εκτ' ονομαζειν liceret, vt te sæpius in lectione libellorum tuorum alloquor, atque mediis fidius interdum αυτοβοει compello. Atque vt ego tibi hæc scribere cogitabam, ecce me ipso in articulo oppressit puer, qui mihi litteras à doctis. Cl. Puteano dedit vnà cum politissimis Epistolicis quæstionibus tuis. Nam quamuis nondum eas legi, quia nunc mihi hæc scriptioni reddita sunt, quare aliter, quàm politissimas vocem, quæ sunt à Lipsio meo: sanè non dubito quin eas cuserit optima moneta officina tua. Et vt verum fatear, subiit me gloriolæ χαρταλισμός, dum inter tractandum limis nomen meum legi. vtinam per tabellarium liceret istarum lectioni præuortere, sed scribendi munus non potui defugere, quia peropportunè inueni, qui has tibi reddendas curet. De Plauto non est, quod aliud à me

exigas. tu potius Σωάρταν ἔλαχες ταύταν κόσμει Interea ta-
 men Catullum nostrum cum reliquis duobus poetis
 adte ferendum curo, si typographus non fefellerit. Ego
 huc in otium secessi. Equidem casum patriæ tuæ mole-
 stè fero. sed & nostrum tu lugeas licèt, qui toti in belli
 fauissimi expectatione sumus. Africa terribili. nosti
 cætera. Plautum Lambini si vidisti, non admiraris, cer-
 tò scio. Est enim germanus planè illius Horatii Lam-
 biniani, qui commentariorum mole laborat. In hoc
 secessu nihil penè librorum attuli: Itaque planè sum
 ἢ Σκεθῶν ἔρημια in loco tam à literis, quam à libris va-
 sto. Tu, interea dum ego hic neque mihi, neque alteri
 profum, fac felicius, quàm me, in otium te dedisse pu-
 temus. Nam profecto inter hos armorum strepitus
 ἔδὲν γονυμῶδες omnino possum παρακινδυνεύει. Conabor
 tamen, si possum, editionem Psalterij mei, quam moli-
 or, aut per me, aut per alium emittere. Hexaplon fori,
 Hebraicè, Syriacè, Ethiopicè, Arabicè, Græcè & La-
 tinè, vnà cum scholiis, & in eas aliquot linguas præce-
 ptis. Tu nobis & Plautum, & Nonium, & alios exorna-
 tos dabis. Neque est, quod à me expectes. me vide. E-
 go frequentes à te eliciam si possum. amiculi gratum in
 te animum despexis, caue. Vale. Datum Tuffoli in Pi-
 ctonibus ad Viennam flumen. Pridie Idus Februarij

∞. IO. LXXVII.

E P I S T. VIII.

Bruxellam.

GVLIELMO BREVGELIO REGIO
 CONSILIARIO, *cognato*
meo s. D.

MAGNUM, sed amicum mihi dissidium tecum est,
 de agro deq; vrbe. Tu istam præfers, ego illum:
 & rationes mihi, nisi fallor, magis firma. Quas quoni-
 am herè inter differendum leuiter libauimus, visne hac
 epistolâ

epistolâ (otium enim & libentia mihi) promam accuratius, & diducam tibi per partes? Scio velle. aurium tantum, vt sic dicam, vacuas ædes mihi aperi: & admittite, sodes, peregrinantem veritatem. Agrum & in eo cultum meliorem Vrbe esse, aio, ad Sapientiam, ad Mores, ad Voluptatem: addo & Fructum. De Sapientia: non negabis, quin illic aptior ad eam animus, vbi is liberior & magis sui iuris. talis autem in agris est. Opida vise & adi: non effugies, quin vnâ tumultus, procellas, turbas. Circumstrepent enim te subitò res hominesq;: & negotium tibi non solùm tua negotia faciêt, sed aliena. Vt difficile est in conuiuio lauto & opiparo solum esse siccum & sobrium: sic vacuum, inter tot occupatos. Ille ad sponsonem te trahet & ad forum: ad nuptias alius & ad templum. In ipsâ viâ clamores alibi & lites: pugna nonnullibi & arma, & moxi iudex, lictor, carcer. Domum ipsam tuam cùm veneris: ne in secretum venisse te cense aut penetrale. Irrumpent ecce salutatores, iniuriosos, & nomine amicorum quidam fabulas inò epulas captantes. Hos nullum limen submouet, nullum velum: & per omnes rimas inuolant importunæ illæ muscæ. Inter ista & inter istos, quis libris liber locus? quis cogitationibus? sine quibus an vlla legitima ad Sapientiam exercitio aut via sit, haud cerno. Et tamen fac te felicem aut fortem: otium aliquod in ipsâ vrbe diu luctatus tibi vindices: nego id liberum, firmum, aut aptum animo vegetando. Spernit enim naturâ suâ includi cœlestis ille ignis, & aërem amat ac campos. Vt generosas feras cauea domat & frangit: sic altas mentes vrbicus ille carcer. Equum ad cursum apertus & liber circus prouocat: animum ad studia, vagans vacansq; aura. Siluam illam viridem videt? hîc carmen auet aut hymnum deo pangere. Horti illam purpuram? hîc cum libellis suis decumbere. Aquæ illud murmur? ad eam altiori cogitatione abiici. Et nocte ipsâ aut sub eam, pictum illud

patensq; cælum eum capiet: & inter tot stellas errantes
aut inerrantes, à curis terrisq; erro, mète scander super
illas. Adde quod hîc altum securumque otium: nemo
qui appellet, aut interpellet: & amicissima semper stu-
diis, solitudo & quies. Vides igitur quæ in hac parte a-
ger ante urbem habeat: nec vanè à Columella scriptû,
Vitam rusticam proximam & quasi consanguineam sapientia esse. Quod
si nunc ad vitam me vocas & ad mores: bona fide, virtu-
bi, te quoq; iudice, illa innocentior, & hi puriores: ve-
ritas tibi exprimet, in agris. Oculos paulisper conice in
magna illa & commerciis crebra opida: mentior, nisi
ambigas cœtus illic hominum an confluges vitiorum.
Adfert enim seorsum quisq; suas culpas: quas mixti vul-
gant, & velut contage, tradunt inuicem capiuntque
morbos animorum. Quin vt flumina per se dulcia, cum
in mare venerint, salescunt: sic homines haud mali, ex
agris in urbem redacti, tactu inquinantur & mixtione.
Illic enim ambitio, avaritia, libido propriè habitant: &
fons omnium vitiorum, depudere. cui origo, non ne-
gabis, ex crebro illo inter se adspectu occursumq;. Itaque
prudentes olim legislatores & qui semina iecere boni
status, ciues suos plurimum ab urbe & conuentibus ab-
ductos, habere voluerunt in agris. agris, quos ad pro-
bitatem, modestiam, robur, gymnasium censuere &
palæstram. Romulus ille æterni auctor imperii, in duas
classes cum ciuem diuisisset, Servos ac liberos: istis duas
tantum studia Militiæ & Agri dedit; illis artes reliquas
quæ ad Mercurium & ad lucrum. Ita enim est. merce-
tura & quidquid artium ad opes ducit, ducit ad viri:
nec animum solùm emollit & effaminat (verè Sallustio
dictum) sed corpus. Quis vires & viros vnquam in opi-
dis quæsiuit, aut inuénit: adeò vetus illud verû in omni
gente & æuo est, *Optimum militem legi ex agris.* Parthi olim
belli potentes: sed sparsi in agris. Scythæ: sed in tuguriis
oberrâtes. Germani: sed priusq̃ vrbes coluissent. Turci
hodie

hodie; sed minimum dediti in amœnitatibus opidotum. Quin illud ipsum Ianitserorum agmen, iure terror orbis, non ex agris solùm sed pænè dicam haris collectum, & mapalibus pastorum. Nam Romanos tibi quid ingeram? Curios & Fabricios nosti serentes, occantes: Quinctios arantes, & Dictaturam induentes: & vno verbo, non milites solùm ab agris, sed duces. De moribus ergo vides. qui si vsquam etiam hodie prisca integrique quærendi sint, vestigia reperias in agris. vbi apud se quisque: & idè pudor, innocentia, simplicitas manet, & vita malarum fraudium artiumque expers. Sed quid possim in hac parte magis verè, magis ampliter dicere, quàm Hippolytus ille apud Senecam? quem, quæso te, audi:

*Non alia magis est libera & vitio carens
Ritusq; melius vita quæ priscos colat;
Quàm quæ relictis mœnibus campos amat.
Non illum auara mentis inflammat furor,
Non aura populi, & vulgus infidum bonis,
Non pestilens inuidia, non fragilis fauor,
Non ille regno seruit, aut regno imminet,
Spei metusque liber.*

& adde plura pulcherrimi cothurni, quæ omitto. Ad Voluptatem enim transeo: quæ tamen hîc tam obuia, vt indignè super eâ moueri mihi litem. Elementa omnia intueor? vim suam vsuq; palàm & toto, vt ita loquar, sinu in hoc rure nostro effundunt: obscure & parciter in tuâ vrbe. Solem vide: melius hîc nitet. Aërem: lætius latiusque diffunditur & ridet. Aquas: purius bibuntur. Terram: hîc tantùm cernitur in vero suo vultu. Alibi in planiciè effusè porrigitur: alibi in collem placidè adsurgit, aut magis rigidè in montè. Illic

herbis & sponte natis arbustis vestitur: hinc fruge fructibusque, & feliciore ligno. Quem non delectet tam varius ad spectus & cultus magnæ matris? cuius apud vos vna facies adibus pressæ aut pavimentis. Iam domum si venisti, hinc prorsus gaudiorum & amœnitatis vera sedes. Manè surrexisti? ad musicam quidem, & circumsonant te ac velut salutant chori illi alitum, suaviter fricillantium, trutillantium, minurientium. ad quos non æquiparent se tibiæ, citharæ, aut ex arte vlli cantus. In hortum prospexisti? oculorum aciem tibi præstringet illa ipsa nocte exortum agmen florum & herbarum. In pratam? occurrent Vere nouo arbores odorâ quâdam & canâ niue perspersæ: eademq. sub Autumnum, aliâ pomorum purpurâ siue cerâ distinctæ. Propius easdem adspice. insitiones mirabere & matrimonia: adulteria etiam, & suppositos fetus, inficiâ matre nec inuitâ. Quam lasciuam comprehensionem fecunditatemque quisquis in ligno non miratur; ipse profectò lignum. Iam ad agros deuertisti? hinc pecudes magis vagè lasciuunt & hædi. Porcus alibi volutatur & grunnit: alibi cristata cohors cugurrit & scalpit. Segetes illic tuas vides, & filiginis, farris, hordei vberes fasces: siluam istic, & ad hiemem lignorum frutes. Vitem denique alibi florentem aut maturefcentem: & spe iam præbibis sacrum illum alibilemq. liquorem. Quorum omnium quæ copia in vrbe sit? quin ne imago quidem satis certa & expressa. Sed vt ij qui parietem intuentur, ex leui linearum ductu, animalia in eo & facies sibi fingunt: sic vos harum rerum futiles vmbas. Ita viuitis in pulcherrimo hoc mundo, mundi exsules: nec bona aut dona eius plenè vnquam nostis. Postremùm Fructus mihi superest. de quo quid ambigimus? cum non solùm cultus & ornatus plerumq; vitæ ab agris sit, sed vita ipsa. Agricultio enim moriatur:

moriatur: & vnà humanum genus. Adde illa commo-
 da. agnum aut hædum à stabulo, pullum è corte, por-
 cum ab harâ, & tot dapes inemptas: quas vos agrè &
 carè præstinatis à foro aut macello. Quod si opes o-
 mnino quæris & aurû: rideo ego & sperno. & tamen
 si quis hæc quoque ambiat, non alibi parandorum vbe-
 rior materia & læges. Non palatia, non fora, non fœ-
 nora plures ad opes euexère: quàm beati isti agri. & ad-
 do rei caput, quòd tutò euexère, quòd citò, quòd inno-
 center. Thales ille olim anno vno diuitias amplas cor-
 rogare potuit, emptu prospero omnium oliuarum: &
 viro prouido sapientique non hodie idem ius, in sege-
 te, pecude, filuâ? Sed de his quia non libenter, nec am-
 pliter quidem dissero: & mitto te, si voles ad veteres rei
 rusticæ scriptores, à quibus disciplinâ eam petas. Nam
 ego fastidio. sicut & illud, quod crebrò ac pertinaciter
 mihi obijcis de dignitate. Dignitatem ea mansio non
 habet, inquis: imò nec pietatem, quia patriam is deser-
 tum. Dignitatem? me iudice, amplam: qui reges &
 Principes fuisse scio in hac parte. An illud dignius, in
 foro latrare, tribunal siue aulam lambere, fastum in æ-
 quales, adulationem in superiores exercere: quàm Sa-
 pientia sacrum colere, Naturæ opes lustrare & pro-
 mere, deniq; placidè viuere, placidè mori? Nam de pa-
 triâ, quid ais? In hac confusione rerum ad clauum ego
 sedeam: vbi nemo auditurus, nò nemo etiam irrisurus
 rectè gubernantem sit? Sæculum hoc paullisper vide.
 quo noxè integritas, contumeliæ pudor, ludibrio fides
 est: & aude suadere vt iis præsim, quibus, hoc ipsum
 (pænè dicam) agrè mihi est, quòd intersim. Conclu-
 dens voueo, vt procul ab vndoso illo vrbium mari, in
 hoc tranquillo & rurestri portu quiescam & consene-
 scam: vbi Deum in primis piè pureque venerer, deinde
 Sapientia studia & Musarum tractem, & quidquid
 propriè ad vsum aut cultum animorum. Vbi classica

nulla aut tubas audiam, vbi coruos aulae aut fori non videam: sed modestè tranquilleque mihi & mecum vitentem, expers ambitionis & pallentium curarum. Cumque vltimus ille & decretorius dies venerit, spiritum hunc, sine metu, sine motu, emittam: & apud notos ignotosque memoriam mei relinquam bonam potius, quàm magnam. Habes quæ pro in agro scripsi: quæ si approbas, tandem etiam hoc institutum meum: neu vltra commouendum me cense ex beatâ istâ sede. Ita Deus beatum aliquando te faciat, cum vxore liberisque: quos saluto. In Iscano meo III. Kal. Octobris
 ∞. I. O. LXXV.

Carmen ecce etiam adiunxi, quod eidem argumento, calore isto ipso effudi. Placet? nescio. animus certè & votum: quod non irridendum cuiquam, sed inuidendum.

L A V S E T V O T V M

VITÆ BEATÆ.

I LLE est par superis deis,
 Et mortalibus altior,
 Qui sati ambiguum diem
 Non optat leuis, aut timet;
 Quem non ambitio impotens
 Non spes sollicitat lucri:
 Quem non concutiunt metu
 Regum precipites minæ,
 Non telum implacidi Iouis,
 Vno sed stabilis loco
 Vulgi ridet inania:
 Securoq; oritur dies,
 Securo cadit & dies.
 Vitam si liceat mihi

Formare

Formare arbitriis meis:
 Non fasces cupiam aut opes,
 Non clarus niveis equis
 Captiva agmina traxerim:
 In solis habitem locis,
 Hortos possideam atque agros,
 Illic ad strepitus aquæ
 Musarum studiis fruam.
 Sic cum fata mihi ultima
 Pernèrit Lachesis mea;
 Non ulli grauis aut malus,
 Qualis Langius hic meus,
 Tranquillus moriar senex.

EPIST. IX.

Brugas.

VICTORI GISELINO

medico s. d.

AHO Locutio tu lita. nos Fidei quidem egregiè,
 qui te talem amamus. An non libet, an non va-
 ceat? Si illud, nos negligis: si istud, contemnis. Scribe-
 re enim, non vacare tibi scribere, semper vacat. Salve,
 si emendas: vale, si pertendis.

EPIST. X.

Ienam.

ANDREÆ ELLINGERO medico,
 salutem nuncio & mutuam amorem.

PALLADEM aut Musam in hac Mercurii vrbe ex-
 pectassem? numquam. Visa mihi tamen vtraque
 in tuis literis, quas ante biduum accepi prudentiæ ple-
 nissimas & doctrinæ. Sed adiungis & deam tertiam,
 in his quæ iam nunc redditæ à Wolfango. Venus in-
 clusa iis & amorum ipsa mater, ita amicè & cum
 spirante quodam, imò & suspirante adfectu, de

me ad me scriptæ. Sed illas grauiores nunc differo (pes enim mihi alter in nauis) ad has respondeo, quas manu teneo: vt hæc quoque, Lipsio iudice, deas vincat Venus. Quidni autem in suo mense? Filii tui tuisq; lacrimis obdiuicessum meum, mi Ellingere, non allacrimo (gratissimæ enim & lætissimæ ab hoc adfectu) *συμπάσχω* tamen, & eas humentibus item oculis genisq; sorbillo. Deus mihi testis, quàm animus meus etiam nunc apud vos hæreat lento vinclo, & iure. quia quidquid extraneo homini bene aut benignè dici, fieri, potuit: dictum à vobis & factum. Princeps in me benignus, proni ciues, inuentus amans, imò ardens: tu inter omnes verè amicus, id est, in æstu curarum omnium aura, in fluctu cogitationum portus. Hæc quomodo libens reliquerim? ne nunc quidem, si liber & mei iuris. Non enim voluntas abduxit me profecto, sed Fatum abripuit & ille Pindari tui *συνηθής* cuique *πότης*. Cui quomodo reluctet, aut quî me eluctet? victus vinctusque sum ô Ellingere, (ne diu obuolus, quod effèrendum est semel:) & quod verecundiâ quadam obscure tibi discedens inieceram, apertè nunc profiteor, Ligauit me Iuno. Vxorem duxi: nec eam vllâ vi aut suadâ adtraho ad penita hæc loca. Deserere autem nefas. At nos amici nihilominus inter nos erimus, vt scribis: nec annorum spatia aut locorum deluerint vnquam hunc honestissimi amoris colorem, qui pectora nostra firmiter tinxit. De me tibi spondeo: non ero, cum ille non erit. Vinariæ Illustrissima Princeps benignè & comiter me excepit. egit de oratione cula funebri vulgandâ: gratiam & præmium proposuit. negaui, vt quibusdam visus sum subrusticè & insipienter. At ego valdè desipiam, nisi sic desipiam, causæ tibi nota. Scholam vestram amo, & omnia cupio. vtinamque subsellium meum infessum doctore aliquo nouo audiam, non è plebe illâ, sed ex equite nostro aut Senatu! gauderem. De me, inquiram certè & conabor. Filio tuo salutem,

* Congenita
de foris

salutem, cui in vno hoc voto omnia voueo, Referat patrem. Vale mi optatissime, & vnquamne vidende? fortasse. Ad turbidum enim mare imus, & variè nos iactabunt ac disiciunt ciuiles illi fluctus. * Ἄλλοτε ἄλλοις ἔρος, * *Alia est*
 ait Lyricus. & quis scit an æstus aliquis non eiiciat me *no uentura.*
 iterum istuc? opto, nec opto. Vale æternum mihi amice. Francofurti (quod prisca Germanicis scriptoribus Franconesfurtum esse obseruo) ad Mœnum. Kal. iplis Aprilib. ∞. I. O. LXXIV.

EPIST. XI. *Romam.*

M. ANTONIUS MURETVS S. D.

IVSTO LIPSIO SVO.

NIHIL est aut te amabilius, aut litteris tuis dulcius, ad quas ego nudius tertius acceptas statim respondissem, si aut fuisset plus otii, aut statim responderi tua interfuisset. Cùm & essem paullò quàm soleo occupator, & in vnus diei mora nihil esse incommodi viderem, indulsi naturæ meæ, qui perspectam haberem facilitatem tuam. Desiderio tibi esse mutuam consuetudinem nostram, si vis me apertè ac simpliciter loqui, vt mea consuetudo fert, & vt nostra summa coniunctio postulat, gaudeo: quodque ipsi mihi admirabile videtur, ex molestia ipsa tua voluptatem capio. Nam neque tu, nisi me valde amares, tam iniquo animo ferres absentiam meam, & mihi nihil iucundius est, quàm à te valde amari. I nunc & dicito verum esse illud Euripideum ἐς κοινὸν ἀλγεῖν: cum duorum qui certè inter se amicissimi sunt, videas, vni alterius ægritudinem esse iucundam. Caue tamen putes, minus à me sermones tuos requiri, quàm à te meos. Hic enim etsi adfluimus omnib. deliciis, planeq; Phæacum vitam viuimus, vbi

— εὐφροσύνη μ' ἔχει κτ' ἤμην ἀπὸ τα
 Δατυμόνες δ' ἀνὰ δώματι ἀκβάζονται αἰοῖδ' ἔ

Ημῶν ἐξείης, ὡς δὲ πλῆθοςι γράπτει
 Σίτη καὶ κρείων, nemo tamen est qui iisdem, quibus
 nos, studiis delectetur: ut iam verear, cum istuc redi-
 ero tamdiu à Musis & à litteris omnibus peregrinatus,
 ne quis vestrum, quibus assidue in libris versari licet,
 mihi illud occinat, *Εκβαρβάρασαι χρόνιος ἂν ἐν βαρβάραις*
 At tu mi Lipsi, si me audis hominem si non valdè pru-
 dentem, certè quidem insigniter amantem tui, obdu-
 ra, & noli tam citò de Roma relinquenda cogitare.
 Mihi crede, Iste tibi quondam lætitiā feret labos.
 Conuentum esse à te Manutium meum gaudeo, & ta-
 lem repertum, qualem ego tibi eum sepe descripseram.
 Hoc tibi liquidò confirmare possum, cum virum bo-
 num esse, *φιλόφιλον*, & studiosissimum benefaciendi quā-
 plurimis. Quare auctor tibi sum, ut te, quantum po-
 tes, insinues in illius consuetudinem. Cogitabam de
 eodem oleo & opera ad Plautum nostrum scribere: sed
 aliò vocor. Interea salutabis eum meo nomine, &, ut
 cœpisti, reddes quotidie tua consuetudine doctiorem.
 Cras ad eum scribam. Bene vale mi suauissime Lipsi. Ti-
 bure. XII. Kal. Septembr. M. D. LXIX.

E P I S T. XII. *Gandam.*

ALEXANDRO RATLONIS. D.

RA R ò scribis. sed nescio an ideò litteræ tuæ deside-
 rio ipso cariores. His quidem postremis fateor me
 non voluptate solùm perfusum, sed gaudio: si verbo eo
 uti nobis fas in tristitiâ hac rerum. Nam de Antuerpiâ,
 quæ monstra audimus? Deus bone, huccine tandem
 erupisse tot mensium consilia malè sana, malè cocta?
 O factum regio iuvene minimè regium! Etsi nobis ad-
 huc tenebræ, nec de re totâ satis certis nec de causâ.
 Eiusne fraus siue error? an vulgi consternatio & furor?
 Quiduis enim potius, quàm ut perfidiâ nostra hæc ma-
 cuâ

eula inuratur laudatissimæ olim optimæque genti. Sed hæc publica videbit publicus ille Rector. Tu in re tuâ quid? etiâ ne fluctuas? sic apparet. at qui statuendum semel aliquid est, cui firmiter inhærescas. Mutatio quidem hæc crebra, & desultorium, vt sic dicam, genus vitæ, non ex vsu tuo, non ex famâ. Pessimæ, & Græcorum quoque prouerbio damnatæ sunt, nutantes & * *δισχολαι* illæ *γνώμαι*. Litteraria hæc vita & otiosa tranquillitas, quid non habet commodi? Non externa illa fortasse. sed nec terra quæ aurum aut argentum gignit, res alias producit: nec animus, qui se colit & virtutem. Cetera, ille ferè sterilis. Quid tamen præferas huic vni? cui honos, cui salus comes, cui externa & interna quies. Militiam gustasti: & vides quàm non casuavis. Itaque, mi Ratlo, huc redi: & si me audis, in Musæo hoc portu nauim tuam defige & liga semel sacro morsu. Ad circumfusa illa & vana bona si abis, quis finis? iactabere, & natabis semper inter cupidinum nouos fluctus. Non enim ratio, sed opinio tibi illas ingeret: cui insitum, variare & pænitere. Vt chamæleon, quoniam aurâ (vt aiunt) non cibo vescitur, hiante semper est ore: sic illi cupidine, quos ventus inflat vulgarium opinionum. Hoc volunt, hoc nolunt: hoc hodie spernant, cras appetunt. & vt resculæ quæ fluminibus innatant, temerè impinguntur in hanc illamve partem. Hinc perpes illud tædium in nobis, & velut nausea omnium rerum. damnamus parentum & nostra vota; & tam cupidè quæ sita quædam deserimus, quàm antè quærebat.

Certa amittimus, incerta appetimus; atq; hoc euenit

In labore atque in dolore vt mors obrepit interim.

exclamat verè meus vates. Ecce ille ad aulam adspirat, & intravit? rursus fastidit, & beatos censet qui latent. Alius priuatim victitat? ægrefcit, & inuidet purpuratis. parique leuitate togati ad sagum properant, &

* Viro quo
claudicans
tes senten-
tia.

hi rursum ad togam. Et quis non de Lachesi suâ queritur? reges ipsi de suo regno. At tu inter eos quos Ratio, quos Sapiencia firmavit: nec circumagere mihi vulgariū iudiciorum omni vento. Ut Ulysses ille donec Leucothea velum ei supposuit, nārat nigrum pontum: sic tu hoc vitæ salum, donec pectus tibi præcinerit candida illa diua. Constantiam dico. quam, audi, admitte, serua.

* Hoc mihi
ex animo
visum opti-
mum con-
siliū.

* Η δὲ ἐμοὶ καὶ θυμὸν ἀπίστη φαίνετο βυλῆ.

Vale. Lugduni Bataur. X. Kalendis Octobribus;
∞ . I O . LXXXIII.

E P I S T. XIII.

Brugas.

I A N O L E R N V T I O meo
salutem mitto;

QVAM recepi iam ipse. Hinc enim iure ordior: & gaudere te iubeo, mi Lernuti; quia a molestissimo morbo reualui, imò reuixi. Ad fauces Orci destitutus mihi hos menses fuisse videor: ita me oppressiuncula & obstructiuncula illa internæ pessimis adferant modis. Et audesne credere? non leue momentum ad valetudinem meam habuerunt & litteræ tuæ, & carmen illa amicissimæ, hoc scitissimum. nec fuerit vnquam vt tam piæ, tam disertæ preces non audierit illa Dea, cuius sedem aptè in Fortunatis insulis ponis. Quæ autem illa tam auida parca, quæ vincla inter nos abrumpere non parcat sanctissimi amoris? Quin audi me, & securus animi es:

Dime tuentur, dis pietas mea

Cura est: -----

& porro, vt spero, erit. Turbæ apud nos ingrauaſcunt, abiectâ spe pacis. quæ vereor, vereor autem: imò spero, vt breui eiciant me ad vos. procul enim futuri videntur mihi ab hoc belli nimbo: qui imminet prorsum capitibus

pitibus nostris. Sed quid ais? Doufane nuper apud vos?
 nec ad me? ô factum ab amico non amicum! Quod di-
 xerit, subita res fuit, necessarius reditus: nihil audio.
 nuncia illi à me sodes, sexcentis versibus non luet hanc
 culpam. In Staium aliquid meditari te suadet mihi no-
 ster Modius. vix persuadet. cur enim celes? & quidem
 cum tuo damno. Nam & mihi notata quædam ad sub-
 limem illum & celsum poetam (ita censeo & appello,
 non hercle tumidum:) & libri apud nos veteres, qui te
 inuent. Inneue, mittam. Epistolicæ nostræ nondum e-
 missæ. sed vix eas teneo: ita iturunt. De quibus quid iu-
 dicaturi sitis, timeo. Alia enim quædam à prioribus
 meis hæc scriptio. cui nitor ille abest, & luxuria, & Tul-
 liani cincinni: pressa vbique, nec scio an quæsita nimis
 breuitas. Quæ me tamen nunc capit. Timanthen pi-
 ctorem celebrant, quòd in eius operibus plus semper
 aliquid intelligeretur, quàm pingeretur: velim in meâ
 scriptione. Magni Scaligeri ad Amorum illos * Trium-
 uiros vidi, legi, probavi. In Propertio tamen traiectiones
 illas versuum crebras, mirari malim quàm imitari.
 Tu quoq; non ita sentis? scio. sed quis Polydamas aufit
 illum Hectorem? qui dis hominibusq; fauentib. tenet
 profectò, & tenebit hoc regnû. Itali eum quî deiiciant?
 silent. nec iam à multo tempore quidquam ab eâ gente
 litteratum. excipio Quæsita Aldi per epistolam, & Ful-
 tii De Nummis. Muretus noster Orationes pangit &
 edit, & dat se in floridum illum eloquentiæ campum. ad
 famam consultè, imò & ad quietem. Nam Criticæ istæ
 tricæ quàm non latè se spargunt? quàm laboriosè colli-
 guntur, & scribuntur? In quibus nos tamen etiam, ne-
 scio quo fato an morbo, insanimus. Pergebam in hoc
 garritu. sed alius mihi in auribus garritus, nuntii ad ex-
 cubias trahentis. Arma capio, pono stylum. Quid ais?
 fatin' tuti Belgæ, hoc milite? Ite, dormite in vtramq; au-
 rem. Louanii. Idibus Iuniis. ∞ .D. LXXVII.

* Nota eius
 ad Cæciliam
 Tibullum.
 Propertium
 ut.

E P I S T. XIV. *Louanium.*

MART. ANTONIO DELRIO

Consiliario Regio s. d.

MIRA tua fides in me, mira pietas. amoris enim certè verbum leue est, in re quam rari pro fratre fratres audeant, pro liberis parentes. Me meaque absentis defendisti: & obiecisti te non molestiis solùm, sed periculis, in hac flammâ rerum. Venisti vltro ad meos, erexisti, securos esse iussisti: hoc tantùm questus, quod non indicassent. Itaque quod res opesque meæ saluæ, quod scripta & libelli (id est, vita ipsa:) beneficium est vnus tuum. Quid scribam? gratias agere me? ne concipio quidem: & affecisti me in summo beneficio vnâ hac iniuriâ, (quod olim ingeniosè ille ad Cæsarem) vt viuam & moriar ingratus. Gaudere me tantùm nuncio; meâ causâ, tuâ, sæculi. Meâ, cuius amicus obtigit; tuâ, cui ea virtus; sæculi, cui hoc exemplum. Mea salus salue. Antuerpiæ a. d. i. v. Non. Mart. c. I. o. I. o. LXXVIII.

E P I S T. XV. *Vltraiectum.*

IANO DOVSE meo s. d.

SILENTIUM tuum mihi, Doufa, molestum: absentia multo magis. Vbi autem fides? intrâ dies octo exspectari volebas te: menses ecce labuntur. Statueras hoc iamantè? an quid interuenit? an placent tibi nouitii isti & fallaces mores? An potius vxoris partio te detinet? quæ genuit tibi (ita audio) decumam iam prolem. Maçte hac fortitudine dicam, an fortunâ? vtrâque certè opus, nec minus hîc, quàm in agricultu, Labori & Euentui litandum. Sed tibi quidem propitius vterque

vterque deus: & gloria Masaniffæ te manet, si sic per-
 gis. Vide tamen ne dum assiduus nimis in illis vallibus:
 desertum eas nostros montes. Suspicio: & iure. Ut
 quid enim procaces illæ antea Musæ tuæ tamdiu silent?
 cur tribus his mensibus gutta nulla nos irrigauit poëti-
 ci tui humoris? Emenda: & hic & ibi vir esto. Libelli
 etiam tui addicti Plantino, vbi sunt? Solue sodes, aut
 Prætozem expecta & suspensum capiti tuo libellum.
 Non enim differo, non protollo. Indicem Francofur-
 to en habes. sed sterilem bonarum rerum: & nihil nun-
 dinæ istæ ad Phœbum. Melleri tamen Spicilegia edita,
 acutissimi ingenii iuuenis: vtinam rectissimi, verè ad-
 dam! Sed profectò aut fallor in hac omni litteraturâ:
 aut ille valde in censendo, & scribendo. Quales pleræ-
 que ex coniecturâ? quàm non callidæ solùm, sed cali-
 dæ? imò quàm audaces? Mihi crede, corrumpendis
 ista, siue perdendis potius libris litterisque sunt: si di-
 manat hæc labe. Et dimanabit. ita iuuentutem hanc
 video: & tantum ingenii specie blanditur hic calor.
 Iam stilus ille quis? doctus, antiquus, arcanus, inqui-
 es. Scio. sed quo tam doctus, antiquus, arcanus? Ego
 ille ipse qui aliquid hic capere me puto & sapere, saepe
 quero aut non video eius mentem. Quæso, mittamus
 tenuem nimis subtilemque hunc colorem & Apel-
 las, vt sic dicam, lineas: & Venus nostra inspiciatur
 etiam à vulgo. Ut nihil minus expedit, quàm agrum
 optimè colere, (aiebant veteres:) sic censuerim de sti-
 lo. Nimis ornas? fucus & adfectatio apparet. Nimis at-
 ternas? tenebræ & squallor. Modus autem in omni re
 optimus: etiam in epistolâ. quam finio, & te saluere iu-
 beo noue Hercules Musarum, noue matrum. Lugduni
 nostræ. a. d. III. Nonar. Aprilium. ∞. IO. LXXX.

* Ita inscrip-
sit sua ad
Plautum.

Scripteram. ecce filius tuus à te scidam, cum pauculis
Quæsitis super Plauto. Respondebo breuiter, & * Cen-
turiæ tuo addam hæc siue impedimenta siue orna-
menta. Trinummo, Scænâ, Staillicò:

Hic agit magis ex argumēto & versus meliores facit.

*Etiā ob stultitiā tuā te tueris, multa abomina-
mihi tecum tenebræ. quas tamen coner hac emenda-
tione discutere, ob stultitiā tuā te te veris multabo
minis.* Non insolens hoc Plauto, vt auertat à fabulâ ad
actores aut poëtas. Ita de Pellione alibi interferit: ita
Os columnatum Næuii ridet: ita hîc exclamat velut vi-
ctor (certabant enim, vt scis, & Ædiles præmium da-
bant) imò & comminatur multam stultè aduerfanti. In-
frà, quod legis, *haud loquus*, probo. Scænâ, Stafime fac
te: ----- *huic quisquis est,*

Gurgulio est exercitor, is hunc cursuram docet.
Capere ego sententiam videor: & puto ab athletis sum-
ptum, quibus gymnastæ sui & magistri exercitores.
Quia igitur in breuitate illâ profceni currebat seruulus
& recurrebat, sed lento & mimico cursu: senex ludit,
& hunc hominem, inquit, tardus aliquis Gurgulio ad
cursum exercuit. ita currit, nec procurrit. Non aliâ al-
lusione aut sententiâ, suprà dictum (Scænâ, Multas res)
Magister mihi exercitor animus hic est. vbi, hinc est,
infcitè scribunt & distinguunt. Ibidem:
*Sed si non dicto audiens es, quid ago? S T. damnus
malum.*

C H. Benè mones. ita facere certum est.
Iure hæres & ambigis de sermone. Quis enim dixerit
Agere damnus? Nos voculâ augemus, quæ retrahen-
dæ syllabâ primore alterius verbi: *S T. da damnus
malum.*

Scænâ, Minis quindecim:

Quâ sponſione pronuper tu exactus es.

Alterutrum ſcripſerim. ſiue *quam ſponſionem*: vt vetus poëta, *Ego nihilominus illud exigor portorium.* ſiue diuiſim, *quâ ſponſione pro, nuper.* vt reiecta præpoſitio in tergum vocis ſit, quod ſapè. Valebit igitur, *pro qua ſponſione nuper.* Scæna, Quò illic homo:

Deſerere illum & deiuuare in rebus aduerſis pudet.

Exemplum poſtulas verbi Deiuuandi. Non do: & tollere malo ac ſcribere, *deſiuare.* Hanc Plauto priſcam & ſuam vocem adſeruero atteſtante Paulo ſiue Feſto: *Deſiuare,* inquit, *deſinere.* vbi ambigam an non ſcribendum, *deſerere;* vel additâ voce *deſinere iuuare.* Gloſſæ veteres, quas debemus Henr. Stephano: *Deſiuator, αὐτοῦτος.* lego. *Deſinatos, αὐτοῦτος.* interpretatur ſcilicet, (& rectè) deſertos, deſtitutos. Nec repugnem etiam, ſi quis vbiq; *Deſinere* per N. potius ſcribat. Ibidem, ſed antèrius:

Pro ingenio ego me liberum eſſe ratus ſum, pro imperio tuo.

Acumen ſententiæ reddimus ſcribendo, *tuum.* Pro ingenio, ait optima illa proles, liber ſum: pro imperio, tuus. In Sticho, Scænâ, Quisnam obſecro:

Commodum radiosus ſol eſſe ſuperabat è mari.

Leuiter extergeo labem: *ſol ſeſe ſuperabat.* Superabat ſeſe, vt Emergebat ſeſe, & talia. Persâ, Scænâ, Ioui opulento:

Quia meo amico amiciter hanc commoditatis copiam

Danunt.

Imò, *Danit,* ſingulario numero: quia hæ gratiæ vni Ioui. In Pænulo, Scænâ, Negotii ſibi:

Quin abire ſinis? quid vis tibi? qui benè volunt, benè viſitent.

Quæris quid illud, Benè visitare? meo animo, nugæ & fordes. Purgo, *qui benè volunt, beneficiſent.* Idem- tideſe amator ille beniuolentiam amicæ oggererat, & ſeſe eam liberam facturum: ſed illa, verba factidiens, O- mitte promiſſa, inquit: & ſi benè vis, benè fac. In Me- catore, Scænâ, Iam redeo:

*Qui bono ſunt genere nati, ſi ſunt ingenio malo
Suoſte culpâ genere capiunt, genus ingenuum im-
probant.*

Scio quî vir doctus explicet. ſed inuolucra hæc ſenten- tiarum numquam ceperint priſci illi Quirites. Facile cum iis ego, ſi legas: *Suoſte culpam genere capiunt.* Capiunt culpam, inquit, nobiles à ſuo ipſi genere, ſi degenerant. Hoc probum. Scænâ, Diuum atque ho- minum:

*Nubis ater imberque iſtat, aſpice nunc ad ſini-
ſtram.*

Labat ſanè à fine verſus, nec fulciunt vt cenſes mei li- bri. ego, tibicine litteræ infero, ſic: *ad ſiniſter am.* Ita dicebant, ſicut Superà, Inferà, & (quod nouiter ob- ſeruo) Propterà. Ita enim verſum Ennii lego & conſti- tuo diu inter Criticoſi iactatum. *Subulo finitimas pro- pterà ſtabat aquas. non, propter aſtabat:* quod pug- nat nimis in leges receptiſſimas verſus. In Menæ- chmis, Scænâ, Sine fores:

*Sed ſcin? quid te, amabo, vt facias impero? ME.
quid vis modo?*

Confuſa. quæ digero: *quid te amabo vt facias? ME. im- pera quiduis modo: Amabo vt facias, ſicut infrà: Ama- bo vt deferas: Amare ait te multum Erotium, Vt hoc nunc vnâ operâ ad aurificem deferas.* In Epidico, Scænâ I.

— *haccine vbi scibit senex, puppis*

Pereunda est probè. —

Nec Latina quidem hæc, vt rectè vides. Legam: *baccine vbi scibit senex? Pupis pereundum est probè.* Pupos appellat per delicias, seruulos. quibus ob fraudes fraudas non dubiè mala crux à sene. Prouerbij speciem dictio præfert. Curgulione, Scânâ, Edepol nugatorem;

Vel qui ipsi vorsant, vel qui alii subuersentur præbeant.

Scribo, *vel qui alius vt versentur.* Capteiuéis, Scânâ Iniicite huic:

Vel te interiisse vel peruisse prædicent,

Dum pereas nihil interdico.

Lego, *nihil inter duo.* Habesné largiter ad quæsitâ? Mirum ni te obrui hac grandine verborum: nec, si sapias, ultra scabiem hanc Criticam exscalpes. Vt cantores enim sumus: cum semel cœpimus *αχάλλοις* nobis *σόμα.*

EPIST. XVI. *Vltraiectum.*

EVERARTO POLLIONI

meo S. dico.

VERE, inquam, meo. A meâ enim velut manus es, à domo, & à disciplinâ. Vt statuarium opus suum delectat, si laudabile: sic in te iure mihi placeam, si tu bonis. Quod futurum omnino est, mi Pollio: si non audies solùm præcepta quæ crebrò dedimus, sed obaudies: eaque admissâ in hoc pectus, re exprimes & factis. Ad virtutem ante omnia te hortamur: cui litteras istas seruire volumus, magnum vel in parandâ eâ adiumentum, vel paratâ ornamentum. Non enim solùm pulcrior comptiorq; per doctrinam virtus, sed fortior: nec colorè modò ab illa ducit, sed sanguinem & robur.

Egregiè noster Seneca: *Et si magis refert nostra fortiores fieri, quàm doctiores: tamen alterum sine altero non sit. Non enim aliunde animo venit robur, quàm à bonis artibus, quàm à contemplatione natura.* Quod ita verum scito, si doctrinam non hanc mollem & amœnam solùm intelleges, quam φιλοσοφία haud malè appellamus: sed virilem illam magis & robustam, quæ in naturâ aut animo occupatur, quamq; σοφία proprie indigetamus. Illa enim sola, tantùm abest vt tutum sapere excitet quæ ambizioso animo cupidinum nouas tempestates. Itaque vt nautis solitarium Helenæ sidus non placet: non item mihi ista. Gemini illi sunt, qui cum apparuere, tranquillitatem nautis nunciant: tibi hæc duo, si iunges. Quod voueo ex animo: & in firmâ hac spe saluere te iubeo carum mihi caput. Lugduni Bat. III. Nonas Octob. ∞. IO. LXXXII.

EPIST. XVII. *Lugdunum Bat.*

AVGERIVS BVSBEQVIVS IVSTO

L I P S I O S. P. D.

MVLTVM te amo Iuste Lipsi, quod me in tua scripta peruenire & in iis non semel honoris causa nominari voluisti. Quo nomine me tibi tantum debere confiteor, quantum soluere nunquam possim; nonne si auctionem quidem faciam eorum bonorum omnium quæ nobiscum portantur. Sed tu vt me laborantem releues, beneficio beneficium accumulare debetis, atq; ita existimare relata tibi gratiam, cum habeo, quemadmodum quidem habeo semper. Non minus erit hoc humanitatis tuæ, quam fuit liberalitatis in me non promerentem tam fuisse munificum. Nam si summo iure mecum egeris, hoc consequere vt conturbem, vel vt me iudicatum nexumque ducas, exiguo sane

nè compendio senem siticulosum & bibulum. Quod cognoui ex epistola quam lectori inscripsisti, te ex valetudinis perturbatione ita laborare, prope vt de salute desperes deque discessu cogites, Dii omen auertant, seruent illi te potius ad annos multos incolumem nobis Reique publ. litterariæ. Multa restant quæ experiare, antequam ad hoc tam durum. Magnum solet ad confirmationum valetudinis momentum afferre peregrinatio, cælique & loci mutatio, quam ad rem ver appetens inuitat. Huc censeo transeas, vbi etiam præstantissimorum medicorum copia, fortassis opis aliquid ferre poterit. Quod si persuadeo, sequitur illud vt ad me rectè, meisque ædibus ita vtaris ac tuis, in quibus tibi polliceor, pro ea facultate quæ suppetit, nullum amicissimi benevolentissimique hospitis officium te desideraturum. Da igitur operam vt planè conualescas, aut certe vt venias. Lutetiæ. XII. Feb. ∞. I. O. LXXX.

EPIST. XVIII. *Lutetiæ.*

AVGERIO GISLENO BVSBEQVIO

Cæsareo Legato S. D.

NOMEN ipsum tuum in litteris ante legendum me adfecit, & lectio multo magis. Iudicium talis viri meritò magnum apud me est: & hæc tam proluxa benivolentia, quam solo animo meruisse me scio. Nam rem quidem tu auges: & facis tam liberali beneficii interpretatione, vt vltrò obliger & nouam gratiam debeam tibi. Quam vt prorsus soluam, ne exspecta. non est istarum virium; non item animi. qui magis magisque illigari tibi cupit, & nunquam dependere vt pendeat à te semper. Liuii variantes lectiones ex codice Puteani quas submittis, gratæ mihi: etiam vtiles spero, post perfectum Commentarium Cornelianum, in quo vnus nunc sum. Absoluto enim eo opere, libens sane ma-

num & limam adiecerim vberrimo historicorum. Permittit iam valetudo : quæ non paullo melior, post ire Antuerpiense & haustum auræ ficioris. Nam maris ista & pallustris, nescio quomodo corpori huic non mica. Sed quis in Belgicâ alius angulus ad quietem? Inque ferimus, & hîc hæremus : donec deo visum pacem huic Belgio reddere, & nobis veterem sedem. Quod ut res sunt, vouemus potius quam speramus. Amplissime me & Nobilissime Vir salue, & inter cultores virtutis nominisq; tui Lipsium non falsò cense. Lugduni Bædæ. Non. Mart. ∞. 10. LXXX.

E P I S T. XIX. *Hagam.*

T H E O D. L E E W I O.

Consiliario S. D.

IN silentio tuo, mi LeeWi, mirabar, & (hanc enim libertatē amicitia mihi dat) indignabar. Sed indignatione tibi non ingrata, cuius fons ab amore. Iniuriā mihi ferre videbar, quia priuabas me hoc alloquio: quod etiam in negotiis occupationibusque meis vsurpo cum libertate & voluptate. Veluti hoc ipso tempore, quo Plinius cum genero apud me est: & eripit mihi non inuito optimam diei partem. Ego tamen scribo. de re priuata, valere me non optimè, vt hoc anni labentis tempus fluxionibus meis ferè est infestum. De re publica multa nec bona. Hostis Ninouiam obsidere dicitur, & imminere meæ Bruxellæ. certe copias colligit circum illam. Galli lentè & frigidè agunt; nec pro ingenio generis. Ita vides, mi LeeWi, in longum trahi rem, & produci calamitates patriæ, iam exhaustæ. Nec abiiciendus tamen animus. quem si ratio non adfectus subegit; ille est eritque in firma arce, quam nulli insultus, nulla vis perfringent. Sed opinio nobis hæc facit magna & metuenda.

menda, quæ ratione si examinas leuia sunt. Bellum me-
 nimus, ita enim accepimus à parentibus, ita à nutrice,
 ita à publica vulgi voce. Sed imponunt. Cur enim bel-
 lum malum? nempe quia vastitatem inducit, quia pau-
 periem, quia mortem. Atqui hæc ipsa mala non sunt,
 nisi malis. Quot viri boni beatique paupertatem appe-
 tere vlró? Litteræ ipsæ diuinæ eam nobis conciliant,
 vt rectam ad cælos viam. Mors autem quid? metuenda
 viro? optanda potius: quia finis huius miseræ, & inci-
 pium melioris vitæ. At enim hæc Philosophorum sunt,
 inquires, dictu pulchra, re & vsu asperrima. Imò, mi Lee-
 wi, communis hæc vox totius generis humani: quo-
 tiens absterfa adfectuum illa nube radius diuinæ men-
 tis illucebit. Sic tu, sic ego loquemur inuiti, si ré pende-
 mus ad veri iudicij lancē. Signū vis? Ecce ponemihi ex il-
 lo ipso corrupto & corruptore vulgo aliquē in morbo.
 spernet diuitias, spernet opes: sanitatem duntaxat vo-
 uebit corporis & mentis. Scilicet seriò cogitare iam de
 se cœpit admotus ad extrema: & inanium obliuiscitur,
 cum periclitatur de salute. Exfulant adfectus, cum ratio
 rediit: & erigit attollitque se animus, corpore iacente.
 Tamen sani redimus ad eadem omnia: quia litigium il-
 lud cum adfectibus fuit, non diuortium: nec proposito
 aliquantis per boni, sed metu sumus. Quare maneamus
 in hac viâ, quam institimus, segregandi nos à vulgo: nec
 id sermone tantum & velut in pompam fiat, sed re ipsa,
 & quod dicitur Bona fide. Vacillamus, imò cadimus in-
 terdum? Surgamus, & citâ celeritate corrigamus, quod
 temporis ereptum lapsu. Viden' vt miles quoq;, si cecidit,
 surgat alacrior, & animos irasq; sumat à casu? Idem
 nobis sit, & constanter pergamus ad illum Tranquilli-
 tatis internæ portum, qui verè efficit beatos. Vale. Lug.
 Bar. 111. Idus Nouemb. ∞. I. O. LXXXII.

E P I S T. XX. *Brugas.*IANO LERNVTIO *meo s. nuntio.*

DIMISI nuper à me Oudermannum vestrum sine litteris, valdè præter meum votum. Sed mihi crede, ita distinebar vt eius rei facultas mihi nulla. Nec nunc magna: (Plantinus enim apud me cum amicis est, quibus dies dandi pænè toti:) tamen erigit & conari me iubet epistola tua, si qua alia, plena suauitatum. Vel illud de SVAVIIS tuis quàm mihi spirat? crede, quod omnes Arabum diuitiæ, imò quod ille ipse halitus à suauiorum deâ. Tu tantum perge, & damna me huius voti, vt citò teneam amplectarque libellum, & te in illo. Sed de titulo cur mutasti? Mihi simplicius suauiusque inscribi SVAVIA videbantur, quàm funereâ & atrâ voce SECVNDI MANES. An frontes seueras metuis, & consultum tibi is modestiâ inscriptionis? Frustrâ. quatenus ego gustum sumpsi, pura illa basia tua: quæ & Catones capere possint, & dare ipsæ Vestales. Denique quousque scribimus istis? paucis nobis potius. & da quod in sinu tenère Scaligeri possint & Turnebi. De Plantino, verum est. ædes hîc conduxit fanè amplas, & partem vacantem Typographiæ transferet istuc. Aliquid ea res fortasse me excitabit ad lucubrandum: cum interesse editioni libellorum nostrorum licebit, imò præesse. Nam aliàs, & valetudo sæpe illud igneum, quod in nobis, retundit: & iudicia hæc multorum aut maleuola, aut malesana. De Germaniâ quidem audistin? Proscribere misellam Satyram nostram nuper voluère, & eiicere edicto extrâ imperij fines. O pisces, pisces! non hæc aqua, in quâ vos natis: & magis vobis faciat ille ab Citharone liquor, quàm hic ab Helicone. Sed feramus: & quoniam cœpimus, aremus etiam hoc litus. De Venatione in manus iam sumpseram, & eram in secundo libro: reieci, & iterum daturus

daturus me videor in torporem. Catarrhi mei id faciunt, statim mihi sub hoc tempus & solemnes. A Scaligero nuper litteræ. edit De Emendatione temporum, & promittit breui exemplar. Vale mi anime, cum animâ tuâ, & cum iis, qui ex felici vestro cœtu. Lugduni Bat. III. Id. Nouemb. ∞. Id. LXXXI.

EPIST. XXI.

HIERON. BERCHEMIO

I. C. S. dico.

NIMIVM vrges, mi Berchemi, de Imitatione. nuper omnibus sermonibus, nunc epistolis hoc agis. Quid censes? aliquos thesauros mihi esse doctrinæ reconditæ? erras. siquid in hoc genere posse tibi videtur, magis à casu siue naturâ est, quàm ab arte. Et tamen quidquid illud est quod sequor, quod teneo; non ultra celabitur. & proximâ epistolâ præcepta aperiam, ad quæ stilum meum fingo & conformo. Tu Mineralis, para doctori nouo. Scaligeri ad Aufonium en tibi. O virum, ô filium à patre magno magnum!

— merito cui doctior orbis

Submissis desert fascibus imperium.

Enimvero ille vnus est, quem miramur, quem æmulamur, imò ne mentiar cui inuidemus. Felicem Galliam hoc sole! cuius claritas non ad eos solùm qui nunc sunt, sed ad posteros diffundetur, quamdiu quidem erit in terris nomen litterarum. De rep. quid scribam, manus mihi labat, & ingemisco. Carcer ille nouus tot *Lentulorum quò erumpet? de quibus ambigua hic fama. alii emissos dicere, alii artius teneri: hi culpam assignere, illi demere. Omnia incerta mihi, præter illud: quod omnino futurum video, vt plebecula illa aliquid plus faciat. Habet hoc semper noua libertas, vt ad libertatem facillè deflectat: quid censes de vrbe, cui infi-

* Ad nobiles, quos Gandavi in vincula coniecit.

tum & fatale, turbare? Vt fistulæ diu interclusæ aut interceptæ turbidiores aquas emittunt: sic isti actiones, aliquamdiu pressi. Sed nos quoque hîc in metu. Quidam inter optimates partium non optimatum: qui, vt cum Pindaro dicam, * ἡ δίκαις τείχος ὑψίων, ἀλλὰ σχεματὶ ἀναλαίβοσι ἀπάται. Plebs ista mollicula, quid augurer? hostis tantum adueniat: ego tibi spondeo, non fore hic Numantiam aut Saguntum. Cometam & nos per hos dies vidimus: immanem, dirum, & facie haud læpe visitatâ. Quid portendat, quæris? Chaldæus non sum, nec cæli signa cognoui: tamen hoc vetus noui,

Οὐδεις κομήτης ὅστις ἔ κακὸν φέρει.

cui versui magis quàm Aristoteli credo, qui hæc talia ad causas fortuitas refert & infernas. Quid tamen aut quibus minetur, distinctè nouit ille *Prudens futuri temporis arbiter*: ego communiter, non referre eum aureum sæclum. Vale. & illustri Comiti tuo à me salutem. Louanii. III. Id. Octob. ∞. IO. LXXVI.

EPIST. XXII.

Duacum.

PHILIPPO LANOYO, Nobilissimo iuueni S. D.

IN Italiam cogitare te audio, nobilissime iuuentum: & audio volens. Placet ea mens, quem agnatam scio non nisi optimæ cuique menti. Humiles istæ & plebeïæ animæ, domi resident & adfixæ sunt suæ terræ: illa diuiniore est, quæ cælum imitatur, & gaudet motu. Itaque siue prisco siue nostro æuo, peregrinati ferè sunt viri magni. Sed ista hîc cautio: vt id fiat non cum voluptate solùm, sed cum fructu. Vagari, lustrare, discurrere quiuis potest: pauci indagare, discere, id est, verè peregrinari. Vt tu id possis, finem verum fructumque ante omnia mihi propone, quem is petiturus. Vt enim ii qui iaculum mittunt, nō in vanum dirigunt, sed scopum præspeculantur ad quem collineent: sic

tu præfini, quid peregrinatione istac quaras. Duo, nisi fallor: vtilitatem, & voluptatem. Non enim hanc solùm, nec vt coronarii bellissimas saltem herbas floresque struppis aut coronis innectunt, salubrium nullâ curâ: ita hictu. Quin contrâ potius, plura ad mentem ac salutem referes quàm ad sensus aut ad spectum. Ac de voluptate aliquid dicere vacuum sit. cum ea sponte obuia: nec quisquam tam lapis aut frutex, quem non tirillet ac flectat amœna illa variaque spectio gentium, vrbium, locorum. Natura scilicet illuc aurigatur, nec duce opus vllâ ratione. At in vtilitate laborandum est. quam nec secuti omnes; nec qui secuti, adsecuti. Eam tibi ingero, & triplici hoc limite designo, Prudentiæ, Scientiæ, Morum. Hæc enim omnia peregrinatio adferre debet; si consilio, si ritè instituta. Ac prudentiam ab eâ peti, Homerus nobis satis auctor; ille non poetarum solùm eximius, sed me iudice, sapientum. qui cautæ illi Vlyssææ prudentiæ quam aliam causam vbiq; tribuit, quàm quòd *πλοῦτος*: quodque, vt ipse ait,

Πόλλων ἀνθρώπων ἴδεν ἄστυ & νόον ἔγνων?

Erverè. Instituta enim illa varia gentium, ritus moresq; hominum, formæ ciuitatum, incredibile est ad iudicium & prudentiam quàm potenter possint. si tamen non visa aut libata ea leuiter; sed admissa, retenta, & collata inter se examinis quâdam lance. Quod ante omnia tibi censeo faciendum. Vide inquam, audi, iudicâ. nec conquire solùm hæc talia, sed in ea inquire. Et inquisitio quidem à te & tuâ mente erit: conquisitio, ab hominibus esse debebit, aut à libris. Nam & libri ferè sue historiæ peculiare suis quibusq; locis & linguis sunt, quas indagabis: & homines æuo & vsu pro- uecti non deerunt, à quibus percontando discas. Et si enim modestiam & silentium iure tibi suadeam: tamen nihil abnuo, quin per iter fræna sæpe laxes effræni

illi membro. Ius tibi sermonis, non in viâ solùm (si qui eiusmodi comites) sed in hospitio sit: nec ante mentem modò, sed in eâ, & post eam. Sed sermonis ius intrâ hos fines, quærendi de moribus, legibus, facie cuiusque vrbis. addo & de Principibus, bellis, casibus, aut siquid euentuum magis insignè. Hæc notabis, hæc sepones. certus ex iis civilem illam prudentiam inferi, tacitâ quâdam vi & viâ. Ut enim herbas, vt arbores crescere non cernimus, sed creuisse: sic factam hanc prudentiam potius, quàm fieri. Atqui incrementum & irrigatio illi, ab his inquisitorii, vt sic dicam, humoris guttis: quas altè perbibit melior animus, & paulatim madescit sapientis iudicii succo. Atque hæc de Prudentiâ dixerim: verbis parcè, rebus ampliter, si rebus experiris. Ad Scientiam te nunc eâdem manu duco. Quam mirère fortasse, quod peregrè quæram. cum domi illi sedes potius; & hæc litterarum studia quiete secreteque magis gaudeant, quàm motu aut discursu. Sed desines huius admirationis, si animum flectes ad duplicem, qui ad Scientiam, modum. Aut enim ab Auribus ea, aut ab Oculis est: à Doctore dico, aut à Libris. Et de libris quidem, nemo ita negatum quin domi habeantur tractenturque melius: in doctoribus, aliter esse ratio suadet mecum. Quæ enim illa, obsecro, tam felix regio, quæ felicissima omnia ingenia includat, quin sparsa illa: & deo dispensante, sua cuique terræ velut gemmula quæ illustret. Hanc adi, hanc audi: & è sacris illis pectoribus, hianti ore bibe abditæ doctrinæ fontes. Quis non à Turnebo aliquo doctior redeat, prudentior à Sigonio, disertior à Mureto, quorum ego non auditum solùm magno emerim, sed visum. Quod si notitia etiam aliqua tibi cum iis accedet (& id pronum apud tam humanos:) deus bone, quæ occasio hîc tibi discendi & ditescendi, quot gazas legere & recondere cottidie poteris latentium litterarum? Mecum vi-

cum vides. tu arripe tantum: & me auctore, in usum
 eiusmodi virorum omni arte irripe, vi irrumpe. Nusquam
 meliore damno frons ponitur. Hæc Platonis,
 hæc Pythagoræ, Democriti, & aliorum sapientum
 mens fuit: qui relictâ penu artium Græciâ, non ad cul-
 tos solum, sed ad barbaros peregrinati, acri quodam
 cupidine discendi. Iam & alia ab Oculis utilitas: qui hîc
 tibi soli & nudi ad Scientiam sæpe duces. Italiam ecce
 nunc adis. illam frugibus, viris, opidis cultam, illam
 famâ inclutam scriptisque. In eâ non vestigium vsquam
 pones, non oculum flectes; quin monumentum ali-
 quod premas, aut memoriam vsurpes, ritus siue histo-
 riæ prisçæ. Illic Thrasimenum miserantibus oculis sub-
 iicies, aut æternum imperii vulnus Cannas: hîc magis
 lætis, Albanum, aut Tybur, aut nobiles Baias. Plinii
 alibi mansio, & Virgiliti aut Propertii patria tibi osten-
 detur; alibi rudera Varronianæ aut Tullianæ villæ.
 Quanti & quàm arcani gaudii ista visio? cum non ani-
 mo solum, sed panè oculis sese inferunt manes illi ma-
 gni, & sola premimus pressa toties ipsis. Iam coloniæ
 illæ veteres, iam templa, theatra, arcus, sepulcra, lapi-
 des, quem non & doceant mirificè & delectent? Do-
 ceant dico. quia reuera notatâ aut exscriptâ hæc talia,
 mirum quantâ luce mentem perfundant, trepidantem
 per veterum scripta. idque experti dicimus ipsi. Vt o-
 mittam etiam illud commodum. quod nescio quomo-
 do attollatur & grandior sese fiat animus, ad spectu tot
 sublimium & grandium rerum. Cupidinem veræ vir-
 tutis & gloriæ ingenerat, visâ toties alienâ gloria & vir-
 tus. Ad mores iam venio, qui postremus mihi locus;
 tibi, siquid sapias ô adolescens, primus. Ab hoc enim
 scopo si aberrasti, aberrasti ab aliis: & inutilis, imò no-
 xia, scientia omnis prudentiaque est, secreta à probità-
 te morum. Cetera speciosa puta, hanc necessariam: illa
 ad ornatum adhibe, hæc ad salutem. In moribus autem

duplex mihi præceptio: & vt bonos rectosque vbique adnotes, & fugias malos & detortos. Sed in bonis, ne mentiar, haud magna fortasse peregrè copia est. Latent enim plerumque verè probi: & in pectore intimo domicilium Virtus habet, non in vultu aut fronte. atque inde vt extrahatur, vsu opus et notitiâ quadam propiore: ad quam peregrinantibus rarò accessus. Tamen elegantia quædam morum & comitas, & externa quædam, vt sic dixerim, virtus, quin apud exteros iure quærat, non negabis. Quid in cultu, vestitu, actionibus deceat; quæ Veneres & lepôres in sermone aut gestu; docere te ritè politiores illæ gentes possint, Itali, Hispani, Galli. atque ita rus illud nostrum aptè sæpe diluas quæsitâ istâ urbanitate & peregrinâ. Sed quæsitâ, non adfectatâ; vsurpatâ modicè, non ostentatâ: alioqui nihil comptu eo incomptius, elegantia inepitius. Risimus non semel eiusmodi histriones, qui ab Italiâ aut Galliâ noui gestus nescio quos mimicos molestè vsurpabant, & delicias parum non dicam ciuiles, sed viriles. Tu hæc fuge. & inprimis vera & interna animorum vitia, quorum vbique larga & obuia seges. è quâ ne quas spicas improuidè colligas, magna mihi pro te cura, imò metus. Admittimus enim nescio quomodo & combibimus facillè peregrinas illas culpas; siue quia nouitate aliqua blandiuntur, siue quia specie virtutum. Atque vt venena vinis admixta, medicorum scito, perniciousè & perniciosè penetrant: sic peccata hæc adsita virtuti. Ferè enim ita fit: vt in quâ gente vitia certa increuère & increbuère, mores iam vocentur; nec in veniam modo veniant, sed laudem. Adde, quod naturâ ipsa proniores nos ad mala imitanda. Vt pictor, leui manu & volante penicillo, rugas, verrucas, næuos in facie exprimit, haud tam facillè ipsam: sic probitatem laboriosè imitamur, nullo negotio maculas illas animorum. Advigila hîc igitur. & iamante seriò provide, quæ vitia cognata

cognata vel amica cuique genti. Quis enim neget? ut hominibus singulis, sic populis suæ laudes, suæ labes. Galliam ecce cogitas? leuitatem & vanitatem etiam, quæ in plerâq. eâ (omni, falsò dicam) gente. Italiam? proteruiam in eâ & libidinem. Hispanias? typhum quemdam, & Africanum fastum. Germaniam, comessationes & ebrietatem. Quæ velant illi, scio; & comitatem, fiduciam, grauitatem, hilaritatem interpretantur falsò. at tu vitabis, nec in venas rapies peruersi iudicii aurâ blandientem pestem. De moribus tantum est. & pertexui hanc telam: nisi quod leue parergum illi addam de Italiâ ipsâ. Laxat enim nescio quomodo velâ huic stilo, prouehitque longius amor & cura tui. In terram is igitur terrâ istâ meliorem, fateor; gentem gente nobiliorem: haud scio an probam magis, an fidam. Ingenium, & subtilitas, & magni erectique animi in illis locis habitant: non semper puri, simplices, & ad Gallicam istam niuem. Ideoq; incautis & apertis nobis nonnullum ibi periculum, & quidem à duplici telo. Nam & inter viros multi recti, callidi, periti simulare: & inter fæminas, formæ conspicuæ, sed lasciuæ & proceræ. Hic Scylla, ibi Charybdis: & duo hæc discrimina vt enauiges, opus non prudentiâ quâdam solùm, sed dicam fortunâ. Prius tamen illud me angit minus: quod anoliri magnam partem posse videor cauentibus quibusdam præceptis. Nam contrâ insidiantes illos aut simulantes, quidni firmum scutum à simulatione item aliquâ sit? Cres mihi esto inter Cretas. Nec viam tibi tamen ad fraudes præeo. absit. sed vt medici, venena quædam venenis pello, in salutem tuam non in noxam. Ad minutas & innocentes quasdam simulatiunculas te roco: nec ad alienas insidias, sed ad animi tui opportuna regimenta. In Italiâ totâ tria hæc mihi serua. Frons tibi aperta, lingua parca, mens clausa. Comis & cominus vultus aduersus omnes sit, animus externo

nulli pateat: & velut in thecâ clausum eū habeas, dum
 redeas ad notos animos & verè amicos. Epicharmæ
 sapientiæ ille neruus hîc valeat, Nulli fidere. Nisi facis:
 non vnus Vlysses Aiacem te circumueniet; & dolo-
 rem nobis debes, illis risum. Atque hæc tamen cautio
 mea propriè in vulgus Italorum dirigitur. Nam de no-
 bilibus cur diffitear? reuera optimates illi plerumque
 optimi: celsi, alti, sinceri; virtutis, gloriæ, litterarum
 amantes. In vulgo aliter esse obseruauimus; qui fex &
 limus, & verè vulgus. Itaque in illis, vetus Italicus aut
 Romanus sanguis ferè apparet: in istis, peream, nisi
 claræ reliquiæ (fidenter dicam) Gothorum, Vandalor-
 rum. Iam contrâ telum alterum quî muniam te, aut
 moneam? Ita sim saluus, vt opto potius quàm spero te
 hîc planè saluum. Tantum mihi metus & ætas tua fa-
 cit, quæ in ipso æstu: & illæ non dicam faminae, sed
 Veneres, Venetæ aut Romanæ. In naturâ tantum tuâ
 spes omnis præsidii hic, & voluntate. Quarum si alter-
 utra ad calidas & callidas istas Solis filias inclinât: quis
 hominum te seruet: certè rues: nec vlllo præceptorum
 sufflamine te sistam. Tamen ne nihil dicam aut addam:
 ecce armaturam à me duplicem, Oculis Auribusque.
 Oculos inquam, primùm mihi claude, & auerte longè
 ab illecebroso hoc adspectu. Aditus enim mali morbi
 hinc est: nec amor aut cupido facillè irruperit, nisi per
 geminas has fenestras. Sed & aures etiam muni, con-
 trà omnes non Venereos solùm, sed paullò magis ve-
 nustos sermones. — Ii sunt enim qui titillant, qui ex-
 citant: & vt cupere ab aspectu est, sic velle ab auditu.
 Igitur vt athleticis olim, munimenta quædam aurium
 adponi mos (*ἀμφοτέρωθεν* vocabant) ad vitandos ictus:
 sic tu hoc firmum contrâ amatoria vulnera habe vela-
 mentum, Amatorium nil audire. De hominibus dixi
 (quæso ne cum inuidiâ cuiusquam aut irâ: quia liberè
 aliquid protulerim fortasse, nihil acerbè aut malignè)
 adiun-

adiungam & aliquid de locis. Qui varii in Italiâ omni & pulchri: vt non iniuriâ deliberes, quem præferas ad videndum, siue habitandum. Et meo quidem sensu (vidimus enim plerosque omnes, & triuimus) prima tibi vel adfectus causâ, imò cultus, adeunda Roma est: adeunda tamen, non habitanda. Confusio enim ibi & ^{uulgaris} aëris & morum haud pura puritas: & quod veterrimè à Varrone dictum, turba turbulenta. Loca igitur illa prisca & vetera, monumenta ac rudera,

— *Et campos vbi Troia fuit,*

cum lustratus satis & veneratus fueris: Neapolim mihi abi, & paullisper in side illam nobilem, illam cultam, illam amœnam. Per quam viam deliciæ locorum multæ, quas omitto, sed si inhabitanda diutius Italia est; in Tuscos mihi redi, & illos incole, linguæ, aëris, * momentum causâ. Omnia hæc tibi pura. Quod si de opido etiam quæris: Florentia mihi aut Senæ placeat: & magis istæ. At iam in abitu & reuersione, Bononiam amicam studiis libens videbis, & eâdem laude insigne Patavium. quibus cum dies aliquot dederis, non pigebit in vrbe maris dominâ (Venetias dico) lustrandâ ponere septimanas. Heu ad inuidiam pulchra, opulens, felix vrbs! minus tamen ad nostrum Genium, quia Mercurio amior quàm Mineræ. At in exitu grande illud & diffusum Mediolanum te capiet. in quâ sine Italiæ, finis mihi epistolæ. Deum supplex precabor vt te seruet, & tu ista. Vale Nobilissime iuuenis, vale, vale. nec Deus mihi * auguria perficiat, quæ in tristi mente. Antuerpiæ III. Nonas Aprileis.

* De extor
niæ cap.

* Certè vni
ra. obist
enim ca
ipsa per
grinatione.
principi no
stra inuen
tata.

IO. LXXVII.
EPIST. XXIII. *Vltraiectum.*

IANO DOVSÆ S. D.

HEVS tu, sacrifica. Lipsius etiam viuit. Discrimen igitur tibi? inquires. Grande, capitale, mi Douſa:

& quidem sine crimine discrimen, à scriptis iterum meis non à factis. Satyram ego nuper scripsi, & illa me pænè proscrispit. Iocari me putas? verò, serio, à grauibus, imò à grandibus viris res agitata: à proceribus imperii: tanquam in læso aut turbato publico statu. Suspendo adhuc te. rem habe. In iocis illis Menippæ nostræ aliquid est de lauru poetarum, quam largitur Cæsar. Ab eâ iste ignis. Aiunt ignominia à me affigi uniuersum id genus: aiunt Cæsarem ipsum aspergi iniuriâ, quasi non id ei ius aut potestas. Itaq; à Legatis ipsis Cæsaris litteræ subito Francofurtum, quæ grauius ter me accusarent, minarentur: & Satyram ipsam priuatam irent publica luce. Hæc audis? hæc credis? Non ego ipse: nisi litteras eas vidissem his oculis, tenuissem hac manu. O sæclum, ô viri! Ite vos docti, vigilate, scribite: & pro famâ, subite hanc flammam. Et tamen ut cunque calumniarum ferax æuum: quis materiam iis censuisset in re tam leui? Nisi si hoc proprium mihi fasperare de iudiciis posterorum debeo: cui tam iniqui sunt viui. Tu vide, ride, & si vir es, pro Satyrâ nostrâ Satyram in faturos illos scribe. Nonne enim, nostrâ certè eius magna pars es. Vale mi oculissime. Lugduni Batauor. III. Kal. Iulias ∞. I. C. LXXXI

E P I S T. XXIV. *Lugdunum.*

GEORGIUS RATALLERVS

I. L I P S I O S. D.

A N N V S iam est & amplius, Clariss. Lipsi, cum ad te scribere cupientem retinuit me expectatio aduentus in hanc urbem tui. cuius ego spe hactenus falsus, neque quod constitueram, ituc profecturus videor, facere non potui quin has ad te darem testes bene-

benevolentiae erga te meae. Quanquam autem nunquam mihi visus es, ea tamen pertentat mentem tui cupiditas, ut non solum te diligam, verum etiam vnicè amem. Cuius rei causa est cum insignis tua atque omnium ore praedicata virtus, quae etiam nunquam visos amare compellit, tum in omni eruditionis genere excellens doctrina, quam ex ingenii tui monumentis nemo non percipit. Inuideo propè dixerim iis quibus illa contigit felicitas, ut non solum te videant, verum etiam familiari tua consuetudine & colloquiis quotidie doctissimis suavissimè fruantur. Sed ne multa, nihil hac mihi scripture aliud quaeritur, doctissime Lipsi, quam ut scias me amare te & admirari, nihilque esse prius aut antiquius quàm abs te vicissim ut amer. Quod sane ubi intellexero, non in postrema parte felicitatis meae positurus sum. Vale. & ut quam commouisti sustineas atque tueare studiorum atq; lucubrationum tuarum expectationem, valetudini, quam non omnino firmissimam esse audio, diligenter inserui. Ultraiecto. Pridie Kalend. August. ∞ . I. O. LXXV.

EPIST. XXV. *Ultraiectum.*

GEORGIO RATALERO *Praesidi
ibidem Consilii Regii s. D.*

VALDE alienus à Gratiis omnibus sit, Vir amplissimae: cui non & litterae tuae gratæ, & hæc ad amicitiam inuitatio, tam amica, tam honesta. Quam quòd prior, quòd vltro suscipis: iure magni facio, qui scio quam tu magnus. Et amaui quidem te, imò colui iam pridem, tacito quodam sensu: qui diu inclusus, libens nunc se promit & expirat ad hanc suauem beniuolentiae tuae auram. Cui tamen non dicam paria, sed maiora facio: quòd plures mihi ad amorem & aestimum tui causæ. Doctrina, dignitas, virtus, & ante omnia

hæc humanitas: qua trahis & necis me tibi adamantino quodam vinclo. Quod nulla vis, nulla fraus, laxabit aut soluet; donec

Lumine adempto animam moribundo corpore fundam.

Idque tibi non per epistolam scriptum, sed velut per syngrapham volo sponsum. Tu mihi quæso responde: & hunc, vt sic dicam amoris noui fruticem, quem tam amanter eduxisti, euocasti, alere & fouere perge beniuolentiæ tuæ radiis: ò Belgii & meus splendide sol. Vale. Lugduni Batavorum. Postridie Kalendis Augusti.

∞ .IO. LXXX.

E P I S T. X X V I. *Hagam.*

T H E O D O R O L E E W I O

Consiliario s. d.

MA G N V M illud Antuerpiensē facinus, magnum dicerem & malum, si de causâ mihi liquido constaret aut fine. Sed tamen hoc ipso malum, quòd malum imò exitium patriæ trahet secum. Heu, quæ videmus? quæ audimus? quàm inopinata? quàm obliqua? quàm non pro veteri fide & more regum? Nec tamen mi LeeWi, deiicere. erige te potius: & vt palma, attollat se animus contra nouum hoc pondus. Inspice ludibria rerum humanarum, & aleam ambiguae Fortunæ: quæ gaudet iactum aliquem ex occulto iacere, nec expectandum. Hinc ille vulgi stupor & querela, quis putasset? quæ non cadit in mediocriter sapientem: qui iam ante ita meditatus, vt sciat hæc & dereriora posse euenire. Vt in bello, etiamsi hostis absit, semper excubia: ita vigilat ille contra improuisum omnē ictum. Quis fuit ille dies, cum hic & alibi insula totæ aquis absorptæ, aut vrbes terræ motu? Quis eorum qui tam magnâ ruinâ perierunt, id putasset? Nec exempla nobis

bis defunt istarum, quas patimur, cladium: sed ipsi nobis. qui, infito à naturâ vitio, proni semper ad spes meliores. Quas coërcere tamen potius sit, & laxiores habenas permittere timori. Non deerit consilium aut solatium illi animo, qui timuit quidquid potuit timeri. Iure à Romano sopho laudatur is versus,

Cuius potest accidere, quod cuiquam potest.

Quem velim impressum tuæ menti, vnà cum amore mei. Vale. Lugduni. Pridie Kalendis Februarii,

∞ . I O . LXXXIII.

EPIST. XXVII. *Brugas.*

LERNVTIO, ET GISELINO.

SALVETE meæ animæ. ita enim meritò vos appellem, quia quamdiu istic fui, vixisse videor: nunc vitâ frui quasi per vmbra. Circumagunt me hæ turbæ in Numidæ morem: & adhuc discurri sine lare, sine certis sedibus. quas tamen positurus in Batavis videor, Ordinum vocatu, & stipendio sanequàm honesto. Sed temporaneas, non perpetuas: saltem,

Dum hæ consulescunt turbæ, atque ira leniunt.

Aliter videtur quibusdam è meis, qui in mutatione hæ rerum ad dignitates & splendores vocant. videatur. mihi stat vetus illud decretum meum, reipub. tam confusæ non misceri. Orpheus ille vester Lugduni est, & (inuido vobis hunc risum) partes has simulat, & ambit professionem. Exambiétne? non, si Batavos noui: in quibus certè plusculum, quàm pro veteri verbo, auris est & cordis. Eurydice etiam eius hïc. & illa professionem. O Doula, viuis & Satyram non scribis? Sed ridebimus coràm. Ita enim de vobis recepit mihi Winterus vester, adolescens ad probus & per humanus. Facite, & properate ad hæc Neptunia loca: in quibus ego cum Dousâ tam arctè, tam auidè, vos amplectemur,

quàm Amymonem suam ille ipse Neptunus. Sed hospitium quidem vobis (ita iubeo) apud me erit: familiarē scilicet & sobriū, nec propter vos maiorem fumum vicinia videbit. Properate tantū, quod ut magis faciat, nuncio accepisse me nunc nuper Lutetiā à Pythæo Trochaicum vetus, cui titulus Peruigilium Veneris, elegans & scitum carmen, & dignissimum illa ipsā deā. Plura non addo. venite, videte, valete. Lugduni Bat. Kalendis Veneris. ∞ . I O . L X X I X .

Sed heus tu, Lernuti! est quod à te seriò perant mei horti. non magnum aliquid, sed illud idem quod hortustuæ, Seminari. Itaque si quid seminii tibi superest, non illius Plautini (apage nuptiales tuas nugas) sed istius hortensis: quæso, hoc nuntio mitte. Habeo enim & colo hic in ipsâ vrbe hortum, amœnum potius quàm grandem, concessu nostri Hauteni. Pro eo ad Venerem natum mihi herè hoc Carmen. quidni enim friuola meâ mittam, ut eliciam gemmulas tuas? Ita callidè captator sum: nec nego.

A D S T E L L A M V E N E R E M

P R O H O R T O .

A L M A Venus, quæ calorū colis ardua templa,
 Quæ maria ac terras vitali semine complex:
 Quæ sine nec flores hortos, nec gramina campos
 Vestierint, neque frugiferas animalia terras,
 Quæ ve solum pedibus sulcant, quæ ve aera pennis:
 Tu dea tu fautrix horiorum in cultibus esto,
 Adspiresq; meo numen genitale labori.
 Nam sine te nil Flora potest, nil flaua Segestis,
 Nodutisq; herba pubenti optabile numen.
 Pelle malum virus à floribus, imbricitorque
 Ne noceat Aquilo, neu grando, neu robigo,

Effice.

Effice. diua potes. Solis Lunaeq; potestas
 Te superà: sed consensu tua tertia regna,
 Nec* tibi Mercurius certauerit, aut tibi *Mauros*:
 Ipse tuo fasces submittit Iupiter igni.
 Interea, dum nos fera moenera militiæ
 Exercent, lituig; vocant ad ciuica bella:
 (*Patria da veniam*) Hauteni securus in hortis
 Ipse habitem fallatque meos cultura dolores.
 Non ego Bellonæ sim victima, non ego Marti
 Miles: nascentique alius mihi risit Apollo.
 Sat patria Belgisq; datum, si fama Camæna
 Nostra erit, atque aliquis venienti Lipsius æuo.

* Ad clarorem
 stella
 Veneris hæc
 referenda

EPIST. XXVIII. *Herbipolim.*

FRANCISCO MODIO S. D.

ERGÓNE viuis Modi, & nos amas? De utroque enim
 ambiguos reddebant & locorum interualla in quibus
 agis, & silentium quo tamdiu non iustè vsus. At
 nunc emendasti, & longâ epistolâ cessationis culpam
 eluisti in parte. nam totantum demum, si perseuerabis.
 Et quanquam remotum te doleo seiunctumque à
 nobis: tamen quòd in iis locis, & apud eum virum es,
 lenit desiderium, gaudiū imò adfert. Amo enim, amo,
 Germaniæ illum tractum in quo beatè viximus olim
 ipsi: & gratulor de hospite, qui, vt scribis, tam benignus
 in meliores Musas. Sæpe apud notos prædicauit, sed parum
 credulos, Homines etiã illa tellus alit ingenio doctrinaque
 pares nobis, fide & virtute meliores. Experis ipse: & magis
 experieris cottidie, si omisâ inaniam specie, de re iudicabis
 ex re ipsâ. Interea vides portum aliquem & receptum in
 his studiis esse, per res afflictas: nec vanum illum quicumque
 scripsit,

Artem
mutans
terra quæ
ducit.

* Τὸ πλεονεξία πάντα γαῖα ἐκτρέφει.

Ego quidem auctor tibi sum non commouendi ex iis locis, donec Belgio huic fiducia status melioris. Nam nunc quæ in fluctuemur, vides. Fœdera & domini noui: & omnino aut mutatio, aut interitio rerum. Sed malo aliquid de studiis. Tacitum ad me, siue Eclogas potius tuas in Tacitum, si mittes, gratum: & vtar, non sine memoriâ eius, per quem vtar. Paramus enim iterum vulgare Commentarium nostrum, sed auctiorem. Habemus & libros duos De Venatione iam adfectos, Saturnalium priorum (quæ dilaudas) titulo & exemplo. Sed & de Epistolis meis edendis aliquid cogitabam, si quas colligere aut seruare potui in hoc naufragio nostrarum rerum. Quæ mens iniecta mihi nuper, non nego, per Italos: quorum Epistolas ambitiosè editas vidi, & liberè dicam) non inuidi. Cur enim? A verbis cultas censes? sæpè nec Latinæ sunt. A sententiis acutas? torpor & tepor merus est. O Italia, vbi Politiani tui, aut Barbari? defecisti. & hoc sæculum ambitionis & fuci aliquid fortasse plus habeat, re deseritur & seriâ illâ doctrinâ. Eriam Agellius nobis nuper in manibus: deposuimus, postquam aliis audiuimus eam esse curam. De * gaudeo mi Modi, gaudeo, quod tardè, sed aliquando eum nosti. Nam cur dissimulem: labi & tibi tibi amicitia illa: & floreres inter prima ingenia Belgij nostri, nisi hæc vredo te adflasset. Quid de indole tuâ optimâ & ad omnem laudem natâ sentiamus, imò loquamur cotidie, notum multis: tu eripe tantum te, & seiungere ab obscuro hoc cæno. nitorem & lucem tibi spondeo æternæ famæ. Me ipsum quàm ille lutulauit, & læsit? olim contagio & consortio, nunc conuitiis. quæ spargit occultè, & iacit ea quæ digna tantum ipso. Infelix, quid sibi vult? notus esse? erit. & nisi desinit, stigmata illi ego atque amici inuremus, quæ Sequana illa non eluet suis vndis. Sed mentior Modi, mentior, & loquor more vulgi.

vulgi. Nam ego à vindictâ tantùm absum, vt etiam ab irâ: omnesque eius noxias vnâ spōgiâ libens delere possum veniæ & obliuionis. Malus ego in malum nunquam. Peccet ille & ruat; mihi benefacere constabit: & conuicia eius omnia refellam vnâ vitâ. Ita quò peius ille loquetur, melius ego audiam: & contrâ Inuidiam pulcherrimum hoc genus vltionis amplectar, vt comedat ipsa sese. De Matulis illis & Petrèis, iam aliquid inaudieram. sed quid? etiam illæ nitedulæ extrahi volunt è suis senticetis? à me frustrò. Tu tantùm purga me calumniarum eiusmodi apud Posthium: & animum hunc illi aperi candidiorem vestrà niue. De poëtis Germanis aliquid dixi aut scripsi: at non de germanis, inter quos mihi ipse. Fucos & dehonestamenta poëtarum saltem terigi: quorum fertilis sanè illa ora. Vidimus nos, & vides ipse. Quis non ibi somniasse vult in bicipiti Parnasso: Itaque vates omnes audiunt, & prodeunt: & compta subumesque multi cum Casarea sua lauru. Quos non equidem sperno aut rideo: hoc tantùm iis instillo, *Laurigeri multi, pauci Phœbi.* Quin re plerumque didici, minimè re poëtas, qui titulo illo & nuncupatione. Extrema tua epistola pupugit me de M. Antonio. Itâne est, abiit, certè doleo. Nam æmulatiunculas illas eius (ita appellare malo, quàm calumnias) nihil moror. Habere hoc scio ista studia, vt nescio quomodo facilè pariant riuualitatem. quam ego seridò contemno: sed & hoc mihi seridò dolet, contemni per hanc illa. In contentionibus enim istis quis risus sæpè vulgi, & iure, cum tam pueriliter desipientes eos videant, qui ad sapiëntiam alii magistri. Ratallerum Præsidem quod saluere tu patronusque iuberis: ille verò saluus. iam pridem enim à nobis abiit ad beata illa loca: idque præcipiti quodam faro. Nam benè valens ad curiam cum venisset, subito deliquio animi concidit, nec surrexit. Ita ereptus patriæ optimus ciuis, nobis amicus. Hoc ante septem menses

accidisse scitote, & mecum dolete. Vale mi Modi, & magno illi patrono tuo à me salutem. Lugdu. Bataur. Nonis Augusti. ∞ IO. LXXXII.

EPIST. XXIX. *Lugdunum Bat.*
 IOS. SCALIGER I. LIPSI
suo Salutem.

SATYRAM tuam Menippæam accepi, mi Lipsi, cuius nomine tibi gratiam habeo primùm tanquam amico, qui mihi eam dedicasti; deinde tanquam magistro, qui me multa bona docuisti, & doces quotidie in tuis aureolis scriptis. Quare & amicitia tua & eruditioni ita me debere fateor, ut alteri quidem quod opponam habeam, pietatem & singularem amorem in te, quo ne tibi quidem concedo, in altera ita me vinci à te gaudeo, ut non aliter, quàm si id omnibus palam testatum relinquam, tibi satisfactum putem. Quod sanè nõ solum facio, sed & fieri debere fateor. Deus opt. max. te nobis conferuet. Nam qui literarum dignitatem hodie sustineat, præter te habemus neminem. Iuvenes nostri hoc tempore *ῥεμβόμενοι* nescio quid *μεταρολογῶσιν*, hoc vnum student, ut mulieribus placeant eorum studia. Aliter oleum & operam se perdidisse putant. Oraculum hoc à me accipe: si ego & tu morimur senes, per hos *λεσχνηυτάς* non stabit, quo minus literarum interitum tandem videamus. At ego nunquam bonarum partium transfuga aliquid muginabor, ut inquit ille, cuius fructus ita mihi constabit, si illis displiceant labores mei. Habeo in manibus opus affectum de Emendatione temporum, in quo veterum excito omnium nostrorum Chronologorum, qui omnes *ὁμθυμαδόν* in vnum id iurasse videntur, ut verum nunquam dicant. Primùm omnium nationum annos tam veterum quàm recentiorum explicavi, Atticorum, Macedonum, veterum Hebra-

Hebræorum, Aegyptiorum, Chaldaeorum, Persarum, Ethiopum, Armeniorum. Huius rei ignoratione non tantum peccant Chronologifti nostri, sed & ij, qui eorum dicta *novitas sôzæ* putant. Præterea annum nostrum quomodo corrigant ij, qui hoc opus hodie Romæ agrediuntur, ostendo, & multa alia eius generis adiicio, ex quibus omnium sæculorum ratio penitus ignorata constet. Tu velim sapius ad me scribas, nisi graue est. Plantinus curabit literas deferendas. Vale Cantamilæ ad Crossam flumen in agro Agedunensi limitis Lemovicani. x. Kal. Jun. ∞. Id. LXXXL

EPIST. XXX. *Roma.*NICOLAE FLORENTI *salutem.*

QVÆSITVS mihi hodie, nec repertus, non sine meo morsu. Auide enim auebam onus apud te deponere, quod premebat. Sed nec mensa nostri regis te vidit. quid factum? Satin' saluæ? Spero. æstus hic porius te impedierit, cui nos vix ferendo, etiam sub teborum umbrâ. Sed onus, quod dixeram, impositum mihi à Valerio, ecce istud. Legebam herè lib. v. cap. v. De Scipione Africano: *Itaq, clarissimorum cognominum alterum sumpsit, alterum dedit: triumphiq, prætextam huius excepit, illius tradidit.* Item lib. vii. cap. i. De Metello: *Consulatus decus, imperatoriam potestatem, speciosissimi triumphiprætextam largita est.* Rectenè vtroque & verè de Prætextâ? quam tribuit illis propriam velut notam. At falsò, nisi fallunt hic consensus ceteri scriptores. Quis enim libavit modicè scripta aut ritus veteres, qui nesciat Prætextam puerorum saltem & Magistratuum fuisse?

Quin ad eò triumphantium illa non propria, vt diserte remoueant & discriminent scriptores. Plutarchus in Mario: *καὶ παρῆλθε μὲν, εἴτε λαθὼν αὐτὸν, εἴτε τῆ τύχῃ χρονοματῆ ἀχροικότερον ὁ τῆ θριαμβικῆ κατασκευῆ, ταχὺ δὲ τῷ βελονίῳ χρονοματῆ δέξαναι αἰδοόμενος ἐξαιρέσῃ, καὶ μεταλαβὼν τὴν περιπορφεύσαν αὐτῆ ἦλθε.* Nam περιπορφεύσαν, ipse & ceteri Græci, vt scis, dixerunt Prætextam. Tacitus lib. xii. *Ludicro Circensium, Britannicus in Prætextâ, Nero triumphali veste transuecti sunt.* Certè alia omnino & augustior triumphorum illa vestis, nec prætexta solùm purpurâ sed in-texta, addito etiam auro. Liuius libro xlv. *In curru scandentes Capitolium auratos purpuratosq;* de triumphantibus dixit. Appianus iisdem tribuit, *πορφεύσαν ἀνιγμὰν χρυσῶν ἐνυφασμένων.* Atque hæc est, quam dixere Togam pictam, aut Palmatam: (exempla tibi notissima:) Prætextam nunquam. De Valerio igitur quomodo expedis? Librariorum né hic aliqua fraus? nec enim ipsius error potest, in re sensibus oculisque tam promptâ. Quod si fraus: sanè audax. nec nisi audaci aliquâ manu tollenda. Iuna me, & an Pictam an Palmatam falsâ illi Prætextę substituam, mone. Sententiam tuam aut, cum ad nos veneris, audiam: aut, si id longius fiet, legam. Curâ quidem & cogitatione tuâ dignissimus vterque locus videtur: in quo hoc quoque me offendit, quod Pighius noster nihil offendit. An vobis antiquariis hic omnia plana? doce, doce.

E P I S T. XXXI.

Hagana

T H. LEEWIO amicam s: d.

I T A certè oportuit. in viam, inquam, officii redire, à quâ exorbitauimus vterque nimium diu, non negligentiam aliquâ, vt scio, aut contemtu: sed fortasse dilacione cessationis, & fiduciâ amoris. Id enim de me feceris.

teor; de te opinor. Quin sæpè sic afficior, vt quemad-
 modum mulieres quæ vterum ferunt ad omnia naufe-
 ant: sic mihi nec scribendi libido vlla sit nec legendi.
 Mare quoddam mortuum esse aiūt, sine vento sine mo-
 tu: sic sæpè ego. Sed tu me excitasti: præsertim illa parte
 epistolæ, quâ consilium à me petis de summa vitæ. De-
 liberas de coniugio, aut cœlibatu. Difficile mihi sen-
 tentiam interponere, præiudicio iam pænè deuinctam.
 Vides enim quid ipse fecerim. Ita nisi à coniugio dixe-
 ro, damnem me ipse necesse est aut inconstantia aut er-
 roris. Sed seponam tamen paulisper eam cogitatione,
 & de tota re videbo quasi liber & exsolutus. Ac princi-
 pio coniugium si quis damnet, impius sit in vtramque
 legem, & ciuium & naturæ. Stare genus humanum
 non posse omnes scimus, sine viri mulierisq; cœtu. Non
 ergo vniuerse id quæris, credo, an coniugium proban-
 dum: sed strictius, an sapienti, an hoc tempore, an tibi.
 Sapientia studia & vitæ quietem si sequeris; nescio an
 ducenda vxor. Exempla veterum sapientum in vtrum-
 vis sunt: ratio magis est vt neget. Si enim liber animus,
 Deo & sibi vacans, ad sapientiam & tranquillitatem re-
 quiritur: non video quomodo adsumenda illa cura, quæ
 noctes diesq; adhæreat, angat, coquat. Si satis molestiæ
 in te tuisque cupiditatibus regendis, frænandis: quid a-
 liunde accersis, cui imperes & moderère? Cymbam
 nostram difficulter gubernamus: ecce nauim adiun-
 ctam volumus cum tot armamentis? Et fero adhuc, si
 reges. sed quid si regere illa vult? si fulmenta lectum
 scandunt, vt vetus verbum est? quid? nonne bellum ti-
 bi non ciuile, sed familiare sumendum est de principa-
 tu? At enim moderatam audientemque tibi speras. Ita
 censeo & opto. sed quâ in re vnquam magis spes & vota
 fefellerunt? An ex composito illo vultu, oculis, verbis,
 toto corpore ad modestiam ficto, vxorem eliges? crede
 mihi, nulla fides. Proprium hoc & velut innatum illi

sexui, vt crudæ adhuc & vix pueritiam egressæ simu-
lent, fingant, fallant. At enim fide & commendatione
aliorum, inquires. Nolime equum sic emere aut agrum.
Et quâ in re libentius aut minus cum periculo fallunt
amici? Si in equo aut agro imposuerunt, exoptulandi
mihi saltem ius est. at id non in isto. Canetur tibi illud
comicum, *Habeas vt nactus*: & querelæ tuæ in ventum
ibunt, imò in irrisum. In genere hoc prædixerim de sa-
piente: iam temporai ista videamus. Si res lætæ & pro-
solariæ: magis ferrem te ligari hoc nexu. Nempe publica
beros susciperes, educares. At nunc quid nisi commu-
nes calamitates & bella? ne domi tu quæras. Quid nisi
exsilium, exitium, imminet, & mutatio vniuersi itatus?
ne ad aureum sæculum liberos procudi à te censeas. De-
nique te ipsum (quod tertio posui) intuere. Animus ti-
bi ingenuus, & corpus: id est vires valetudoque parum
firmæ. Aetatis quidem bona pars superest, sed & bona
elapsa. Ingenium tibi come, molle, quod ferre iniuri-
am potius possit quam inferre. Hæc omnia videtis an
apta ad mores fœmineos nostri æui. Et Diogenes qui-
dem ab omni ætate coniugium remouebat, satis scitè.
Nam iuueni, inquebat, nondum ducenda est vxor: se-
ni nunquam. Græcè hoc sonat melius, τῷ νέῳ μηδέποτε,
τῷ γέροντι μηδέποτε. At ego certè non vanè id restrinxe-
rim ad statum mediumque hoc æuum, quod velut vi-
num iam deferbuit; & quale, mi Leeui, est tuum. Hæc
in parte vnâ dici possunt, nec pauciora in alterâ: quæ
quoniam scio subiici & à te tibi & ab aliis cottidie, labo-
rem non sumam in iis recensendis. Eo minus, quod
frustra scio suaderi coniugia aut dissuaderi: quæ à cæle-
sti nutu & à fato haud vanè esse dicuntur. Bene Euripi-
des,

* Fatalis est
viro atq; fe-
mine thorax.

* Εὐνή γὰρ ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ μορσίου.

Idque didicimus nos ipsi. Bina Socratis monita tan-
tùm

ad maddam. Primum, iuvenes cælibes similes esse piscibus qui alludunt circum nassam & gestiant inire; contra, qui iam inclusi, exire: simile in matrimonio esse, quod ambiunt liberi, damnant capti. Alterum, occisuranti cuidam Vxorem an non duceret? Vtrumuis, inquit, feceris, pœnitebit. In quo verè oraculo concludo, & ambiguum te sententiæ meæ relinquam, non amoris: qui tam verbosam à me Epistolam expressit. Vale.

EPIST. XXXII. *Lutetiam.*

IOSIÆ MERCERO S. D.

AD me verò sæpè eiusmodi muscæ aduolent (ita per iocum te appellas): imò apes quoniam tu & litterarum plenæ suauitatum & meri mellis. Ipsa quidem causa scribendi quid mihi gratius? Appetere te amicitiarum mearum: quæ si ultro offerenda sit tam benè natis ingenii, nihil abeam à decoro. Tu tamen anteuertiisti, et non ignotus planè, ut ais: quia famæ aliquis radius te quoque illucet à magno illo patre: cuius eruditio & virtus clara apud omnes. Et tu succedes, imò præcedes: si pergis modò in hoc laudis stadio, quod currere cepisti recto & felici pede. Nam Notæ tuæ ad Cornelium nostrum quas mittis (verè non blandè dicam) vix tuæ ætatis. Maçte hoc acumine! quod vide te quæso cum ambitio deprauerit calor. Nam illud nisi ad reuerentiam maturumque iudicium dirigis; nocet, non iuuat, & infligis scriptoribus vulnera, non sanas. Nos Tacitum vulgare iterùm paramus, cum Commentariis nostris (sive Notæ erunt) ad omnes libros. Nam & lapsus sanè illi ad Annales refingendi etiam sunt: quia semitam sæpè ingredior, cum maximè censeo viam. & gratiam seriò habeam, si quis corrigat, dirigat, reducat.

Ad P. Pythœum litteras iam nuper dedi. accepitne? inquire obsecro. Nam ipse quidem filet: at non in illum meus amor. quod indicabis, & salutem à me nunciabis ipsi & fratri. Vale. Lugduni in Batavis. Idibus Martiis.

∞. IO. LXXXII.

E P I S T. XXXIII. *Gandauum.*
 A L E X A N D R O R A T L O
amicissimam salutem.

L E C T I S litteris tuis, mi Ratlo, & dolui dolorem tuum, & gauisus in constantia sum. quod videam te quæ euenerunt ita ferre, vt ferenda humana sunt, & vt dignum est iis sapientiæ studiis quæ tractas. Nam reuera hæc bella, hæc turbæ, hi discursus, quid aliud quàm ludi? cruenti fateor, sed tamen ludi, quos instruit ambitio & sæuitia nostrorum regum. Itaque non ferenda solùm ista, sed ridenda. Et vidēsne cum nuces sparguntur, vt currant pueri, & rixentur? idem isti, qui oppida & arces rapiunt, eripiunt, diripiunt, alieno malo & suo nullo bono. Atqui ea ipsa quæ tanti faciunt, propter quæ sudorem sanguinemque fundunt, si dimota vulginebula consideres, nuces sunt. Quare mi Ratlo mitramus ista, & habeamus eo loco quo sunt: id est, pro numero *λίθον*: in quo solo quies & tranquillitas firma. *Cetera flammis in ritu seruntur*, vt canit Poëta ille inter verè sapientes. Senecam nostrum tibi placere ex animo gaudeo. Scio non alios è prisca magis consentire cum Christiana pietate, quàm eos qui è Stoicâ domo. In quo numero etiam Arrianus est, qui digessit Græcè dissertationes Epicetæ, mihi valdè probatas. Quare, moneo, & lege. Nos hęc turbæ iterum exercent, quæ sub discessum tuum sopitæ. Sed sopitæ tantùm. nã euigilant iterùm & viuunt, metuo ne in reipubl. malū, & scholæ nostræ exitium. Nisi fallor.

ca imminet, vt non discessisse à nobis videre. sed nos præcessisse. De Gallis mihi quidem ænigmata. Veniunt; non veniunt; volunt; nolunt: audent; timent; & omnia ancipiti metu suspensa & suspecta. Turcarum princeps aliquid in Africa mouet: & aget is saltem bona fide. Mitto ad te Saturnalium meorum primam partem. De Gladiatoribus, vt videas cruentas etiam illas in pace pugnans. Salutem quibus dici voluisti, dixi: iidemque te resalutant. de patris tui morbo doleo: quem à me saluta, & tu vale. x. Kal. Feb. ∞. I. D. LXXXII.

EPIST. XXXIV. *Lugd. Bat.*

AVGERIVS GISLENVS BVSBEQVI-
VS I. LIPSIO S. P. D.

ACCEPI librum Saturnalium, amplissimum à te mihi Lipsi munus. Mos fuit Saturnalibus mittendi munera, tu mittis ipsa Saturnalia. quo munere, tot muneribus referto, haud scio an maius quicquam mitti poterit. Adde quod cum huiusmodi præstantium ingeniorum monumentis non aurum, non gemmæ, non opes, nec quicquid miratur vulgus, si verè iudicare volumus, vlla ex parte conferri merentur. Meritò igitur te amo & facio maximi, qui me tanto dono cohonestatum voluisti. De quo non dicam plura, ne dum me gratum studeo probare, meam ipse infantiam prodam, & culpa ingenij deteram quod omnibus laudibus vt cumularetur dignum erat. Tui penicilli opus sit, te tibi depingere, & talem ingenij tui factum idoneis coloribus ob oculos proponere. At etiam (si Diis placet) me in scribendo vis esse aliquid & in meis scriptis inuenis quod laudes, breuitatem videlicet, meram, mehercle, orationis inopiam & paupertatem. Quod tamen facile

patior; nam vel iniusta laudatione ex ore tuo profecta negare non possum quin vehementer gaudeam. non quin me norim, sed quod hunc errorem, tuæ erga me benevolentia qua mihi nihil iucundius, imputo. Mihi nunquam venit in mentem inuidere Ioui suum nectar, neque ambrosiam. At tuis illis conuictoribus, inuidi tantum apparatus doctissimorum sermonum, tantum falis, tantum lepōrum. optabam me ei interesse conuiuio, & modò poculum de tua manu accipere, modò alij tradere, modò paria facere, sed a symbolum tamen: neque enim suppetebat quod pro mea parte conferrem in medium. Sed quid refert? pro umbra mihi fuisset locus: & potuit ferri vmbra vna, cum hodie vbique tantum sit vmbra. Redeo illuc vnde deuerti, vt maximam mi Lipsi gratiam tibi habeam, non tamen quantam debeo, non quantam res meretur, nec quantam faciendo consequi, sed quantam maximam animus meus capere potest. nam relaturum me quid sperem? Vale.
Lutetia. xxv III. Ian. ∞. Io. lxxxii.

E P I S T. XXXV. *Autuerpian.*

I. L I P S I V S F. R A P H E L E N G I O.

DIATVM mihi responsum ad superiorem epistolam tuam, non dimissum. Dum enim cottidie discussum sororum tuarum expecto, atque aliud ex alio interuenit; septimanae aliquot in hoc silentio exactæ, vt vides. Ceterum grata mihi tua scriptio, vt & amor; cui à me cum fide respondebo. Filius tuus in studiis perseverat, & effecimus ne quid Typographia auocaret illum aut impediret. Cursum certe hunc studiorum interpellari aut sisti, non erat è re eius. De filio altero tibi agnato gratulor. etiam filius tuus, vt videbis è carmine Genethliaco, quod credo illum iam misisse. In Constantia nostra pergitur: sæpè negotiis, sæpè

sepe valetudine retardati. Iuuat tamen opus, argumēto saltem utile futurum hodie multis. Nubem enim hanc temporum vides: nec Solem aliquem qui pellat. Ille quidem Gallicus, qui DISCVSSVRVM se promiserat, viderur FOVISSE. Et Austriisti cum Circiis mixti & iuncti, vereor vt dent mage maiores tempestates. Omnia hodie Principum, infida, intuta: nec veri solatii vsquam spes, quàm in se cuique. Firmemur iam ante contrà hæc omnia, quæ euenire homini non solum possunt, sed communi quadam lege debent. Ciceronis falsi Consolationem vidimus. quæ me quidem adeo non erigit, vt deiciat potius. scripta videlicet frigide, solute, & vt verbo dicam, ineptè. Quis ille tam stultus, qui sperauit se posse imponere nobis falsâ hac personâ? sub quâ latet aliquis ne superioris quidem, vt suspicor, æui. Bardi Typographi, qui tam ambitiosè hæc diuulgant! Sed credo in nostrum risum, & suum quæstum. Valdè me Ciceronis pœniteat, si ille vel in medio dolore tam elumbis. Nusquam nerui, nusquam sententiarum sanguis, ne color quidem verborum, nisi cum cerussâ & fucò. At tu vale, & me ama. Scripsi enim & abrupti desubito, in hospitio publico inter comessantium turbas. Delphis. Huc enim sorteres tuas abeuntes deduximus. III. Idus Septembr.

no. I. O. LXXXIII.

EPIST. XXXVI. *Viennam.*

IOANNI SAMBUCO S. *mitto.*

DIU mihi nullum alloquium apud te, ne per litteras quidem. causâ & temporum horum, quæ nos turbant: & locorum, quæ seiungunt. Nam nos, vt audisse te credo, in Batauis agimus apud Oceanum verè vndosum: & iactamur ciuili tempestate, tibi non ignotâ. At nec loca tamen nec tempora gratam mihi memoriam Sambuci excutiunt: quam testari volui

per hanc occasionem primò nunc datam. Qui enim il-
 luc viam affectaret, præter hunc adolescentem, nan-
 ctus sum neminem: & nuncii illi ordinarii, ordines de-
 seruere per hæc bella. In studiis, dum Mars hic feruet,
 languide versamur. ita tamen, vt cogitemus editionem
 nouam Taciti cum pleno iustoq. Commentario in e-
 ius omnes libros. Ea in re iuuari me à te posse sentio,
 vsu libri manuscripti quem memoria teneo Viennæ o-
 lim vidisse. non illum quidem antiquissimum: sed è
 quo tamen non dubiè aliquid eruamus, & Criticâ istâ
 sagacitate indagemus. Quare si eum ad tempus gratifi-
 cari mihi volueris; amorem in me ostenderis, & simul
 morem tuum tenueris rei litterariæ adiuuandæ. Vide-
 tur sub has nundinas turò transmitti ad Plantinianos
 posse: quibus mandata dedimus accipiendi, adseruan-
 di. Velim voluntas tibi & occasio in mittendo non de-
 sit: nobis fides constabit in remittendo. Salue ab eo qui
 meritissimò te amat, Iusto Lipsio. Lugduni Batauor.
 Kal. Martiis. ∞. IO. LXXIX.

EPIST. XXXVII. *Hagavm.*

TH. LEEWIOS. Dico.

SEMPER amo litteras tuas, præsertim eas, quibus (vt
 sic loquar) nota aliqua impressa est bonæ mentis.
 vel hæc postremæ quàm sine adfectione prudentes!
 quàm verè Philosophum referebant, & sine vllò fucò!
 Itaque vt calebant adhuc à meâ nuntiique manu, iis re-
 scripsi. Melonis tui odor vel hucusque nares meas ad-
 flauit. & mentior, nisi saliuam mihi mouet & desiderii-
 um gustandi. Sed cohibe tamen. & vide ne gnatum il-
 lum, qui vnicus nobis, nimium properè auellas à ma-
 tre. Auster saltem & imber hic abeat, & soles aliquot
 videat puxiores, Tum licebit

Extremum hoc oculis lumen radiatum rape. De

De Alenconio meherclè quid dicam nescio. ita anigmata similis res est. Venit, non venit: accessit, recessit. Credo non illum Callipidem, qui prouerbio locum fecit, tardius ambulasse, quàm hunc subnixum tot equitum alis. Nec aliud tamen adhuc audimus quàm, Veniet. Si seriò hæc aguntur, facilè prælagio difficile & diuturnum bellum: cuius exitus Deo in manu est. Ad nos quidem quid ista, non magis quàm si Æthiopes inter se belligerent, aut noui Indi. In animo nobis pax sit, cum affectibus concordia: & ecce omnia tranquilla. At enim patria periclitatur. Fateor. sed quis nostrum iter præcludet publicis fatis? Habet ista transitus suos, imò interitus: quorum tempora cum venerint, nulla vis aut consilium ea firmet. Et tamen illi ipsi patriæ, cum res feret, non manu, non mente deerimus: atque hoc scilicet agemus, vt non solum boni viri simus, sed & boni ciues. Vale mi amicissime. Lugduni Batavorum xv. Kalend. Septemb. ∞. I. O. LXXXI.

EPIST. XXXVIII. *Lugd. Bat.*

I. GVLIELMIVS I. LIPSIQ

V. C. S. P. D.

MITTO ad te, V. Cl. Plautinas meas, editas à me superioribus mensibus. Volui citius, & verò debui: sed qui tanto interuallo perferre posset aut veller, hæctenus non repperi. Abs te vehementer contendo, pro singulari humanitate tua, vt ad culpas nostras, in quas incidis plusculas, in opere subitario conuenias; etiam ignoscas, quod leuiculis his notis intexui, panno purpuram, vt dicitur. Impulit enim, hoc vt facerem, incredibilis in te amor meus, quo vereor ne etiam odiosus tibi sim, cum occupationibus tuis toties obrepto inanibus litteris. Verumtamen si quid hic in Gallia tua me causa posse putabis, imperabis cū voles,

vt voles: studio, diligentia, fide nemini tuorum concessero. & futurus hic videor diutiusculè. Noui nihil erat, nisi scire vis, paucis ante diebus Gennabo Lutetiam appulisse * * tuum; & de Gellii editione satagere: quem H. Stephanus alienis typis hic propediem editurus dicitur. Sed ille amicus tuus ante aduentum meum multa hïc de me in sermonibus me indigna falsissimè sparserat: & verò in libris etiam, ea re contudineum iusto te dolori adscribere velim, non acerbitati naturæ. Tuum de Constantia librum miro desiderio hic expectant omnes docti, etiam parum docti. Factum enim hoc est tuum, vt quicquid scribas, vno omnnes ore & laudent & mirentur. Sed iam erubui; cum hæc in ostibi. V. Cl. Iano Duzæ multam à me salutem. Te plurimum salutatur N. Faber vir eruditissimus, & rarissimi exempli præstantissimæque indolis adolescens Iosias Mercerus, amici mei. Pythæi, Scalliger, Puteanus. Ceteri plerique ab vrbe aberant. Vale, V. Cl. & me tui amantissimum redama. Lutetia Parisiorum III. Non. Ianuar. ∞, I. C. x x c i v. cuius anni cursum fortunare tibi deum opt. max. volo & opto.

E P I S T. XXXIX. *Lutetiam.*

I A N O G V I L I E L M I O S.

LI B E N S vidi Quæstiones tuas Plautinas, mi Guilielmi: in quibus non doctrinæ solùm notæ vberes & acris cuiusdam iudicii, sed etiam amoris in me tui. Partem enim mihi inscribis, cum magna mea gratia (liberè profiteor) vël quia scriptoris eius res est, quem amo vnicè; vel quia beniuolentiæ hoc testimonium me delectat ab eo quem æstimo, quemque amo. Ego profectò si vnquam occasio erit, præstabo me ad gratiam referendam non modio sed horreo toto. At in libro

libro eo tuo, magnæ mihi voluptati non semel interpositum iudicium, de studio Sapientiæ & Morum. Macte hac sententia! Obsecro enim vt quid ista humanitatis studia tam ambitiosè adfectamus, tantùm propter ipsa? Abutuntur plerique ad malam & vanam pompam: vt scis: verè cum Appione, cymbala quædam inanis iuuentutis. Tibi melior, vt video & gratulor, mens: atque vt porrò sit, quæso & horror. Nostri illud De Constantia censeo vidisti. nunc damus De Amphitheatro, & cis paucos dies habebis: etsi opus ludicrum, & natum mihi per remissiones, vt stilus ipse indicabit. Dedi litteras ante septimanas sex ad Egmondum, quibus inclusæ alteræ ad Busbequium de te, inò pro te. quid iis factum, nescio. quia hæctenus nihil inaudiui. Quæso inquire. Ille quem tangis, quid & vbi agit? Vtinam in gratiam cum virtute redeat! nam mecum tunc vt volet, & quando volet. Busbequium si conuenis, salutem illi à me dicito: & è iuuentute selecta, Iosia Mercero, si nosti. Passeratio item doctori publico. & si quibus aliis ex eo numero procerum innotuisti. Vale.

EPIST. XL. *Brugæ.*

I. LERNVTIO S. D.

CISTÆ tuæ hesterno die ad me perlata binæ, hoc ante omnia scire te volui. sed perlata benè madidæ per continuum imbrem. Itaque valdè veremur, si quid in iis sit, quod periclitetur ab vdore, ne putiscat, præsertim si quid è lino aut lanâ. Cogitet tua vxor: & si videtur, aliquem fidum huc mittite qui inspiciat, aperiat, euentilet. Nos quidè amicam & sedulam omnem operam custodiamq; pollicemur: quantum id pote. Collocabimus etiam eas bono & aërio loco. Scripsi bis ante septimanas aliquot, & valdè fallor si meas non accepisti. Carmina tua adhuc apud me sunt.

Douſam enim exſpecto in horas, cui velim oſtēſa. Ego, niſi quid interuenit, intra ſeptimanas duas aut circiter Antuerpiæ ero. velim ſanè te videre & amplecti: & ſi illic venis, poſſes mecum redire in Batauos. Ita ipſum iter nobis non ſine gaudii & amoris fructu. De Giſelini re, omnia hactenus nequidquam. & non nihil turbellarum inter Magiſtratum & Curatores, occaſione profeſſoris cuiuſdam admiſſi Senatu inconſulto. Priuata profectò & publica turbant. quid refert? ſi quies modo apud nos & in hoc animo ſit: ex quo puro ſiue impuro, liquidum omne aut turbidum manat humanarum actionum. Vt in corpore ægro & corrupto, quidquid infertur alimentum eſt morbi, atque abit in noxam: ſic in homine, qui internum illud non depurauit. peccus dico, fontem & originem cupiditatum. Opes adfluunt? auaritia te torquebit, & angor ſeruandi, diſpenſandi. Deſunt: inopiam non feres, & quæres eas per vndas & per ignes. At modus ab animo petendus eſt: cui composito ſemel & ſecuro, numquam ſupereſt aliquid aut deeſt. Sola, mi Lernuti, quies eſt & internæ illæ opes.

* *Quis re-
ſis uiuunt
homines,
dare ſe, ſe-
runtur.*

* *Οἷον τ' εὐζωΐαι καὶ ἀφνειὶ καλέονται*, vt ait Homerus. Vides philoſophari me tecum: nec excuſo. amplius dico, sæpe faciam. Valdè enim te tuamque egregiam naturam trahere ad hæc alta velim (quò ſcio propendes?) & collocare te ſupra hominem etiam dum es in humanis. Et enitèris, ſi nitèris. Vale, & ſalueat à me virorum optimus noſter Giſelinus, à quo reſponſum exſpecto, ſed non lentum vt ſolet. Lugduni Bat. III. Non. Februarii,

∞ . I O . L X X X I V .

EPIST. XLI. *Pontem-Museum.*

G O D S C H A L C O S T E E W E C H I O

S. D.

M I H I & ſcriptio tua grata, & magis Coloniam reditio: quam extrà noxam fuiſſe gaudemus, etſi non

non extrâ metum. Scimus quàm intutæ viæ his tem-
 poribus: quibus ad iniuriam omne ius, prædonibus
 non militibus, dant hæc atrocina, non bella. Tu quo-
 que gaude. portum enim iterum attigisti, in quo ac-
 quiescere possis, Musarum suauiter aspirante aurâ, si-
 ne vento vlllo aut nimbo ciuilibus huius tempestatis. De
 promissis Plantini, securus es. hominem non nosti,
 si ambigis: & credi illi potest, tanquam Fidei ipsi. Nec
 tamen deero submonere, cum redierit: quod fiet cis
 paucos dies. De Modio, certè amicus ei sum. (ingeni-
 um & adolescens eius virtus ita merentur.) ac valdè au-
 ctor tibi, sic rem in scriptis tuis temperes, vt nequâ
 parte eum aut stringas aut lædas. Lædas autem? laudes
 inò volo. Ita de illo ipso Vegetio meruit: & se pone mi-
 hi fodes omnes istas æmulatiunculas, quæ intercurrunt
 hæc studia malo iure, malo more. Inuidet quispiam?
 hoc ipso inferiorem se ostendit. quia apud humiles
 dumtaxat animos habitat, & in altos dirigitur liuida illa
 dea. Sed tu non talis. moneo tamen vel ex superuacuo,
 quia peccatum hoc in litteratorum nostrâ gente pec-
 catorum hodie nimium crebrò. De Vegetio ipso sic
 sentio. scriptorem non malum potius, quàm bonum
 esse: & hoc tamen quod in eo boni, deprauatum & pol-
 lutum à patribus variâ labe. Creber enim in illorum
 manibus: quæ nec innoxia vsquequaque, nec pura. sed
 nec oculata. Itaque non iniuriâ ad perpurgandum eum
 tu Modio nostro velut optio succedis: & opto vt cum
 publico fructu, cum tuâ fama. Quod fiet, si stilum ma-
 numque modestiâ quâdam temperabis & diriges: ma-
 lisque ambigua quædam vlcera relinquere, quàm di-
 strictè auferre omnia & præcipiti quodam ferro. Me-
 dicos in Criticâ istâ ferre possum: sectores ad Matrem
 deum ablegem, procul à virginali nostro choro. Vale
 mi Stee Wechi, & mutuiter me ama. Lugduni Batauor.
 Postrid. Nonas Octob. ∞ .Iᵒ. LXXXII.

THEOD. CANTERO S. D.

ITANE Dalius noster abiit? abiit, non visurus ampli-
 us, non videndus. Sane dolui: eò magis quod subiti-
 ta caplaga, & præter expectatum. Nam letalis qui-
 dem ille morbus (phthisis enim vera erat:) sed quis pu-
 tasset tam præcipitis eum fati? Trahere, vt scis, plerum-
 que solet, & lento passu ducere ad Orcium illum the-
 saurum. Sed nimirum vt nauim interdum improuisus
 eos quibus indoles melior, & ingenium supra annos.
 Quod in Daliò planissimè fuit: Claudium Quadrigari-
 um scribere memini: *Nam hæc maximè vexatur deo-
 rum iniquitas, quòd optimum quemque non sinunt in-
 ter nos diurnare.* Aptè & verè, nisi quod iniquitati im-
 piè tribuit, quod est æquissima æquitatis. Cur enim
 cælestis illæ animæ diu in hac face? abeant imò, & euo-
 lent ad suum cælum. De Arnobio, vrge cœptum. *Quis*
post Tertullianum inter sacros scriptores doctior? ideo-
que doctorum limâ dignior? Et si bona sanè in eo opera
Gelenii: quamquam interdum (quis non Criticorum?)
exerret per acumen nimium aut calorem. Satyram
quam vulgari his diebus, en tibi. Nomen te terret?
frustrâ. edentula est, & vt antiqui nostri loquebantur,
planè innox. Lasciuiam alibi agnoscas, nusquam mor-
sum. Artemidorum tuum totum auidè legi, & velut
aiunt. Nescio quomodo non sperno totum hoc diui-
nare (id quoque fortasse nostrâ porticu:) & eam rem
visus mihi ille commodè & acutè tractasse, ex ipsis fon-
tibus naturæ. Salue. & salutem à me, vt Comicus no-
ster ait, plenis faucibus propina Lamberto Burchio
Decano, viro qui litteras & litteratos vnice amat; ideo-
que digno qui ab iis vnice ametur: Quod me bonâ fide
facere

facere ei nuncia, imò sponde. Lugduni Batauorum, quo die Cæsar olim in Curia Pompeii. ∞. IO. LXXXI.

In Arnobii tui isto loco, libro I. *Et tamen, ô isti, qui pollutas res nostras vitiorum criminamini: sribilignes & vos istas in libris illis maximis atque admirabilibus non habetis? Nonne aliud hac vtria, aliud dicitis hos vtres? calus, & calum? non item filus & filum? crocus & crocum? fretus & fretû? sanguis & sanguen?* Odor duplex vitium. Ac primum scripserim, *res nostras vitio verborum criminamini*. Fugit enim omnino prior illa verbi syllaba, retrahenda ex Arnobii ipsâ mente. Hoc scilicet politi illi & docti Romani obiiciebant nostris, *solæcismis obstitas res nostras, & vitiorum deformitate pollutas*, ut ipse præmisit. Respondet: *variari sermonem pro arbitrio, & illos ipsos veteres à talibus solæcismis non abfuisse. Nam, inquit, aliubi hac vtria, aliubi dicitis hos vtres*. Ita enim alterum vitium tollo; *Aliubi, inquam, scribo, non Aliud*. Clamat res, & sequentia exempla. An enim aliud sanguis, quàm sanguen? fretus, quàm fretum? Minimè. Variatum tantùm licenter genus ostendit, & modò Vtres positos *arri & amv*, modò Vtria. Ecce in Nonio: *Vtres usu generis masculini tantùm. Neutri, Livius Andronicus: Flaccus teget vtria*.

EPIST. XLIII.

Hagam.

T. H. LEEWIO S. D.

TE verò laudo. non imitaris meam pigritiam, & quamquam ad binas tuas iam silui, tamen tertius etiam laceffis. Et si mi LeeWi, nulla hic pigritia, ignoscas aut miserearis potius, si scias quàm per omnes

hos dies distrahar & distinear negotiis nec feriis nec bonis. Amici & alieni adpellant, interpellant: ad conuiuia vocant. & hoc putant comitatem, auferre mihi vsum veræ vitæ. Pareo tamen, & quamdiu in hoc profcænio sum, sustineo personam. Mallem ad interiora illa gaudia diuertere, studia dico & sapientiæ exexcitationes: à quibus non per hæc solùm acerbissima tempora, sed etiam latiora, veros petam quietis & gaudii fructus. Sed differo sæpe illa, non dimitto: quod tibi etiam vsu venire certò scio. Plantinus nunc adest. serio à me monitus de * Thalete illo Gallico, serio ad suos iterum scripsit. & illi responderunt iam Lutetiâ se petiisse. apud nos scilicet sapientiâ illa nō habitat. De adulescente quem nuper mihi commendaras: scis quàm omnia velim tuâ causâ. Hoc tamen nolo. & si rationes omnes meas audias, scio, ipse non velles me velle. Multis iam recusavi. quos omnes offendo, si vnum admittam. denique rimam aut fenestram hanc si aperio, toto ostio admittendi alii sunt. Quies autem mea id non patitur, & ratio vitæ quam per silentium ago. Peto ergo vt id excuses: & maiora aliqua à me petas, cum opus erit, non neganda. Institutum tuum de omisâ domo, hæctenus probo si in eo perseveras. Semel enim constitutum est quod vitæ genus eligas, solitarium an sociabile. illud, cum paucis & sapientibus quos melior Deus adspexit commune tibi futurum; hoc, cum multis. Et vtrumque tamen illi rectum, qui incommoda vtriusque fert. nam vt omnia tollas, vanè cum vilgo speres. Siue vxor ducitur, siue omittitur: habebis quod doleas, quod querare. nec in hac omni vitâ tam optabile aliquod bonum est, quod non mixtum poculo alio quo merorum. Hæc publica & æterna lex: cui, improbus & refractarius est, quisquis repugnat. Vt athletis olim fors non electio aduersarium dabat, cum quæ certarent: sic cuique nostrum vitæ suam conditionem fata

* Ita indige-
geravi Ca-
roli Mon-
tani librum
Gallicum
Cultum
vitulo: pro-
bum, sapien-
tiam, & val-
de ad meum
gustum.

fata, cum quâ luctemur. Hanc vincere oportet, id est ferre. Huius enim pugnae robur omne in patiendo est, & victoria in cedendo. Res publicae non in bonâ spe. Præcipuae aliquot Flandriae & Brabantiae urbes naufragare incipiunt, & fastidire præsentem hunc statum, siue diuturnitas belli id facit, siue gubernatio non usquequaque inculcata. Consilia arcana agitare dicuntur de paciscendo cum hoste. Quidquid horum est aut erit, nos pessima timere nihil nocuerit: & ut pugiles, iam nunc parari ad strenuam cum omni sorte pugnam. Paupertas imminet? exsilium? carcer? proponamus interdum animo has imagines, & persuademus illi quàm nihil in his aut certè non multum mali sit illis, qui mala ea non putant. Reuera enim uti opinio diuitias bonum fecit, sic eadem inopiam malum. Sed hæc facilia dictu videntur: fortassis etiam factu, si quis conetur. Nunc plerique eò stultitiae venimus, ut nec aspirare audeamus ad bonam mentem. Sicut ii qui phrenesi laborant, irrident aut verberant suos medicos: ita nos. Vale. & me amantissimum tui, ama. De hortulo tuo nihil narras noui. meus in eadem causâ. qui iam pridem animam agit, aut potius egit. Credo enim per huius ipsius diei æstum ablatum illi omnem succum & vitam. Hoc quoque feramus. Leidæ. VIII. Kal. Jun. ∞. IO. LXXXIII.

EPIST. XLIV. *Antuerpiam.*

GASPARI SCHVERMANNO

I. C. S. D.

LITTERAS tuas, mi Schuermanne libens vidi: at nondum sororem. quam ne frustra mihi commendaueris efficiam, si qua in re operâ meâ illi usus. Constantiam nostram quod laudas amasque, gaudeo: complecti magis te velim & amare virtutem ipsam. quâ

certè in omni æuo, & hoc nostro imprimis, opus. Hostis, vt audio, vicinus vobis, perfidia eorum in quibus nunquam fuit eritque fides. qui vt trutina in eam partem vergit, in quâ plus ponderis; sic ipsi in eam, vbi plus æris. Pestis iam olim & calamitas nostri fundi. sed quæ auertas? cum etiam nunc immixti nobis, nec longè à clauo, quibus idem morbus. Ambitio aut Auaritia Belgicæ statum! Hortaris me vt iuuem. votis possum, non consiliis. quis enim audiet? Publicè dico. at priuatim si quosdam possum erigere, & in singulis ciuibus de totâ patriâ bene mereri, non immunis hæc mea quibimur porrò, si Deus mihi dat vitam. Nam otium ipse mihi parabo, etiam in æstu negotiorum. Gabrieli Rolandio ad fini tuo velim ex me nuncios beniuolam salutem. Verè eum amo & æstimo inter paucos meos Belgas. Vale. Lugduni Bat. postridie Non. Nouemb.

∞ .IO. LXXXIII.

E P I S T. XLV. *Brugas.*

V I C T O R I G I S E L I N O
meo salutem dico.

FI D E M tamen libero: & scribam ea quæ ad causam tuam pertinent, etsi non libenter. ** diem vnum hic fuit. egi cum illo de Victore meo, vt debui, amicè & fortiter. Nihil peregi. Tricari ille, velle non posse, inopiam ærarii cauillari: & plura tegimenta, quæ huiusmodi mimis nunquam defunt. ** item egit, effectû pari. nec aliud ad extremum quam illam de Haggâ cantilenam rettulit, & medico aulæ. Nugas. Ego offensionem non dissimulaui, & scio etiam offensum ipsum. Quid refert? ea hic mouentur, quæ vereor vt initia sint maioris motus. Ad sacramenta imus, & ad horcos,

horcos, & ad orcos. Deus & mens mea mihi testes, quam omnia pro patria velim, & mori possim pro bono statu: sed non firmabimus res labentes isto vinclo. Ceterum magnus ille rector viderit: ego conquesco in Constantia meâ, de quâ iudicia vestra exspecto. Pergone in hoc genere? an desino scriptionem, quæ cum inuidiâ multorum & cum paucorum fructu? Habebam in manib. De Magistratibus P.R. nec scio an absoluam. Illud scio & apud vos depono, mihi non difficile esse per partes illustrare & exsequi omnem rem Romanam. Tu in Plinio quid? nolim cesses. Digna te provincia est, & à quâ lauream æternam referas vere Victor. Lernutii nostri carmina quando gradum addunt ad nos? exspectari ea sciat, ac spondere me & respondere de typis. Dusa Epodon puto me nunc missurum. A Lernutio litteras exspecto. à te item, quid statueris de rebus tuis, & quid videatur. Meam sententiam, contra animi mei sententiam non celo: quæ est, Nil mouere. Suspena enim hic omnia & suspecta. Vale. Kalendar. Decemb. ∞. I. O. L. X. X. X. I. I.

EPIST. XLVI. *Lugd. Bat.*

V. C. IVSTO LIPSIO GABRIEL
ROLANDIVS S. D.

CONSTANTIAM tuam V. C. visum tibi Coss. Senatui, Populoque Antuerpiensi dicare: & nutantem hanc urbem, ruentem dicam nisi in ea cæpissim spirare, tuæ immortalitati adnectere. ea gratia, quia & ego in hoc Populo sum, ingratus viuam nisi gratias agam: neque tam hac causa, quàm ob exinde factam in animo sementem, cuius fructus exspecto, non desidero. Dicam liberè: nam & atas & orbitas audacem facit, & vellem absque illis in pilleata regione liberar voccs esse: nisi quis Deus ventos sedat & exortam tem-

pestatem, periiimus. quidquid erit, feram vt existimo
 constanter, quâ naturæ ductu, quâ tuis monitis sed tu-
 is maximè: atque hoc fanè libentius, quod ab eo pro-
 ficiscantur, qui in eadem nauì procellosum, proteruum
 suspicit Africum, & timet naufragium. Hæc dudum
 volui: sed verebar ne Iulia maiestatis accusarer, si tua
 studia rem publicam perturbassẽ. modò nuperæ Gu-
 lielmi litteræ, quas ad te misi, fecerunt animum, & vt
 me quandoque amicissimo capiti, ita nostras hæc, il-
 liscẽ illius vmbra damus. Vale Clarissime Lipsi. & ne
 quod præcipuum est reliquum fiat, Gratias tibi maxi-
 mas Rolandius. Antuerpia, i v. Kalendis Maias
 ∞ . I O . X X C I V .

E P I S T. XLVII. *Antuerpiam.*

G A B R I E L I R O E L A N D I O I. C.
mitto salutem.

G R A T I A M mihi tuæ gratiæ: quas tamen ita ad me mit-
 tis, vt ipse eas non dimittas. Habitant enim apud
 te illæ diuæ: nec aliud pectus magis amant, scio, inter
 meos Belgas. Fama ita mihi antea dixerat: nec menti-
 tam eam firmant lepidæ istæ litteræ & litteratæ. Atque
 vtinam post hos nimbos lux & sol aliquis tranquillita-
 tis; in quo apicari nobis liberè liceat, & sermones ser-
 pe miscere non solùm scripta. Voueo, quid sperem
 tamen nescio, cùm oculos deflexi ad hunc rerum sta-
 tum. Qui indies minus stabilis, & nisi à Deo aliquo
 fulciatur, (non enim fortassè à Gallo illo tibicine) ruet.
 Iani Guilielmi litteras accepi: paullo antè etiam librum
 Quæstionum. quem ego ita probo, vt negem aliquid
 melius in hoc genere vidisse ab aliquot annis. Rectam
 viam adolescens ille ingressus est: & ingenium in eo ac-
 iudicium pariter magna. At tu mi Rolandi saluẽ. quod
 vt mihi quoque magis magisque sit, litteris me tuis læpe
 appella

appella. Doufa, nisi fallor, scripturus est: quem scire debes tui peramantem. Ad finem tuum Schuermanum saluta. Lugd. Batau. Non. Maiis. ∞. I. O. LXXXIV.

EPIST. XLVIII. *Viennam.*

CAROLO CLVSIO S. D.

ET salutem à te accepi, mi Clusi, & munera quæ Plantinus noster reddidit; bis mihi grata, quia & à temissa, quem tacito quodam sensu dudum amo, & quia missa in optatum mihi finem. Vis enim ea sancientæ amicitia esse, & offers velut arras. quas libens accipio, & restipulor tibi sanctè eà fide & officiis cultum à me iri hanc nouam amicitiam, quæ inter verè bonos. Talem enim te scio, nec minus integritate & ingenuâ quadam virtute clarum acceptumque, quàm doctrinâ. Atq; vtinam tempora aut conditio nostra permittant, minus longè vt absimus: non litteris solùm beniuolentiam hanc foueremus, sed alloquiis & adspectu. Sed istud quoniam non datur, nec fortassè citò dabitur (augescunt enim hæ turbæ, & in isto mari cottidie maiores fluctus:) quod relictum est alterum amplectar, & te amicissime Clusi per chartaceum hoc æquor (vt cum poëtis loquar) sæpe adibo, sæpe salutabo. Vale. Lugd. Batauorum Non. Maiis. ∞. I. O. LXXXIV.

EPIST. XLIX. *Lugd. Bat.*

CAROLVS CLVSIVS,

I. LIPSIO S. D.

ET grata tibi fuisse nostra munuscula, nec nostram amicitiam te aspernari, ex tuis suauissimis litteris libenter intellexi, mi Lipsi: ego vicissim polliceor eam summa fide à me cultum iri. Dolet sanè plurimum,

ob iniquam istam temporum conditionem, nec tuo, nec multorum aliorum qui istic sunt doctorum virorum, ad spectu & alloquiis frui mihi licere. Animus quidem sapissimè apud vos versatur: sed mollior sum, fateor, quam vt cottidianos illos atque ingentes vestri maris fluctus ferre queam. Alioqui non minus istic, quam hic, meo succo viuere possem: imò etiam libentius, quòd cælum illud patrium externo magis arrideat. Nuper plurimum me oblectauit tui de Constantia libri lectio, atque veterem amicum C. Langium differentem audire videbar, ita illum nobis adumbras. Ea sanè lectio effecit, vt mei hortuli deliciarum qualemcumq; iacturam moderatius in posterum feram: licet is multas animi curas & leniat & interdum adimat. Soleo enim si quid sinistri de dulcissima patria audio, in hortulum secedere: istic mœrorem depono, vel varietatis colorum in eodem stirpium genere contemplatione & obseruatione, vel seminis illarum iam maturi collectione, vel illius commodo tempore satione, denique stirpium inde prouenientium incremento, atq; vbi adoleuerint, exemptione, & inter amicos, qui hoc studio delectantur, repartitione. Gratissima fuit salutis à Nobili Viro Eduardo Dier adscriptio, cuius (quòd me amet) singulari humanitati tribuo; illius sane beneuolum in me animum dum in Anglia essem, non semel expertus sum. D. Sambuco, vtinam tuo nomine salutem dicere licuisset: Verùm illum nobis Deus ademit Idib. Iunii sub noctem, vt triduo post nostro Plantino significauit, cui & morbi genus, quo periit, perscripsi. Oro te, mihi illi conscribas, vtque N. V. Ianum Doufam, Victorem (quibus salutem adscribo) reliquumque Apollinis cœtum adhorteris, idem faciant. Bene vale. Vienna: Austriae vi. Id. Iulii ∞. I. O. LXXXIv.

I A N E H A V T E N E

ALIPSI O tuo salve. Suaues herè conuiuas habuimus (auribus enim meis inerrat ille sermo) elephantos. Multa de ingenio eorum deque mirâ indole garruimus: omnia iucundè, nisi quod in plerisq; indignabar haud plenam mihi esse fidem. Quid censebatur? vanum aut madidum me? non fui. Quin siccus nunc & sobrius ingeram tibi eadem: & laudum hunc campum stilo paullo certius decurram, quam linguâ. Nonnè Hilarium isti dies sunt? lubet ludere hunc lusum. Sed fides mihi prius stabilienda veterum, quibus præcipue innisa mea fides. Nonnemo enim eam herè eleuabat: & nimios harum rerum aiebat fuisse, aut vanos. Itanè? quibus igitur hæc res notior? Nobisnè, qui omni hoc nostro æuo vix * vnum vidimus, eumque pusillum, iuuenem, bonarum artium rudem: an illis, quibus cottidiè bellua ea in ore, in oculis? quibus tam crebra de ingenio & moribus eius pericula facta, in bellis, in ludis. Habebant enim & docebant magnâ curâ, Afri, Asiani, Græci, ad prælia: Romani magis ad spectacula & Venationes. Quanquam Europæis tardè sanè innotuit, & * ἐλέφαντας (Pausaniæ verba sunt) πρῶτος τῶν ἐν τῇ Ἑυρώπῃ * Alexander ἐκτίσται: qui victâ scilicet Indiâ, intulit siue immisit. Sed ab eius tamen morte statim crebri: & transfreta in Italiam ipsam Pyrrhus, bello quod cum Romanis. Hinc quoque iam Romæ nobiles. & magis per Punica bella; quibus tanta copia, vt vno tempore centum quadraginta duos ceperit, & in urbem miserit L. Metellus. Nam Critolaus apud * Plutarchum apertè mendax; qui à Paulo Æmilio, bello Pyrrhi, centum sexaginta Romam missos vult, & quidem turritos. At postea sanè Romæ semper: siue capti, siue magis precio parati ad populi voluptates.

* Illum, qui anno LXXI. donum Cæsarimifus ab Hispaniarum rege.

* Elephantes primus inter Europeos Alexander habuit.

* In Paral-
lelis.

Vides initia, vides frequentiam. quæ magis expressa apud Plinium: quem, si voles, lege. De fide igitur veterum cur ambigimus? Nonne nouerunt hoc animal: intumè atque optimè. An fallere nos voluerunt de compacto? nec potuerunt quidem, in re cottidiè omnium oculis sensibusq; exposita: & in qua miracula milleni aliquot homines simul viderunt, id est theatra tota. Ista ipsa ætas fidem fidei illorum struit, etsi in alio illo orbe. Lusitani nauigationibus suis terras eas aperuerunt, in quibus animal hoc crebrum. Insula Madagascar eos habet, & quidem Indicis maiores. habet Zeilam, vbi venales sunt miro modo. ad mensuram enim admeriuntur, vt pannos, aulæa, telam: tanti palmos singulos. ita cum magnitudine pretium crescit. Habet prouincia Malabar, Goa, & tota illa ora. itemq; regnum Benamen inferioris Æthiopiæ, omnes (quod notes) albos. Qui adierunt, qui viderunt: eadem aut similia narrant de ingenio bruti huius non bruti. Quæ vt serid aliquando noscas ac credas: cape à me de naturâ eorum & mireris aliquis imò indignetur. Sed prius vniuersè commemorabo elogia de iis veterum: inde facta ipsa distinctè, & exempla. * Aristoteles inter alia de elephante: ἐστὶ δὲ καὶ εὐναϊόθητον, ἐ τῆ σωείας τῆ ἄλλης ὑπερβάλλον. est autem apprimè bonis acutisq; sensibus, & cetero intellectu excellens.

* Cicero: Elephanto belluarum nulla prudentior. * Idem: Elephanti acutissimis sensibus. Quin Homini ipsi adiungunt passim. * Cicero: Esse illi belluæ quamdam cum genere humano societatem. * Strabo: ἡ ἀλλοτρίω ζώῳ, ἀδιδερα ἀνιμαλίῳ πρὸς τὸν ἀνθρώπον, κατὰ ζῴων ἐστὶν ἡ ἐπιβουλή: hoc enim animal proximum ab homine loco, prudentiâ & consilio. Plinius: Animalium maximum elephas.

* Lib. ix.
Hist. cap
xlv.

* De Natu.
deor. 111.
* De Diu.
nat. 11.
* Epist. ad
marium.
* Lib. xv.
* Lib. 11. de
Vita Apol.

* Aristoteles inter alia de elephante: ἐστὶ δὲ καὶ εὐναϊόθητον, ἐ τῆ σωείας τῆ ἄλλης ὑπερβάλλον. est autem apprimè bonis acutisq; sensibus, & cetero intellectu excellens.

* Cicero: Elephanto belluarum nulla prudentior. * Idem: Elephanti acutissimis sensibus. Quin Homini ipsi adiungunt passim. * Cicero: Esse illi belluæ quamdam cum genere humano societatem. * Strabo: ἡ ἀλλοτρίω ζώῳ, ἀδιδερα ἀνιμαλίῳ πρὸς τὸν ἀνθρώπον, κατὰ ζῴων ἐστὶν ἡ ἐπιβουλή: hoc enim animal proximum ab homine loco, prudentiâ & consilio. Plinius: Animalium maximum elephas.

lephas, proximūq; humanis sensibus. quippe intelle-
 ctus illis sermonis patrii, & imperiorum obedientia,
 officiorūq; quæ didicere memoria, amoris & gloria
 voluptas. imò verò, quæ etiam in homine rara, probi-
 tas, prudentia, æquitas, religio quoq; siderum solisq;
 ac lunæ veneratio. Et Plinius sanè effusè: tamen verè
 ad cuius accuratam laudationem videor non ineptè di-
 ducere posse & adducere lecta mihi testimonia aut ex-
 empla. Tribuit primo, *Intellectum sermonis patrii.*]

Quod mireris. Nam cum duo velut limites sint, quibus
 hominem à Bruto disparamus, Sermo & Ratio: prior
 iste vide quàm vacillet. Sermonem patrium ait ab iis in-
 tellegi: id interpretor, Indorum, Æthiopum, Afro-
 rum, & vbiunque nati. Præter Plinium, * Alianus:

* Lib. I V.
cap. XXIV.

*οὐκ ἴσασιν γὰρ ἐλέφαντες ἢ γλώττης ἀνθρώπινης ἢ ὀπιχώρας. capiunt
 & humanum sermonem elephantes, sed indigenam.*

* Lib.
XLVIII

Etiā * Dio: ἠδὲ καὶ οὐκ εἶπον, ἢ φωνῆς ἢ πατριώπιδος ἀντὶς
 ἢ παίων. *Etiā hoc aiunt, eos patriam vocem audire atq;
 intellegere.* Nec alia res certior. Institutionem eorum
 vides? lingua fit. Domituram? lingua. Incitationem, re-
 uocationem? lingua. Denique vt clauus nauim: sic ani-
 mal hoc impellit dirigitque quò libitum humanus ser-
 mo. De institutione, * Alianum audi: *Docentur, in-*

* Lib. XIII.
cap. XXI.

*quit, atq; instituuntur ad varia φωνῆ πινιέπιχώρας, ἢ σπερῶν
 ἢ παίων εἰληχασί, φύσι πινι ἀπορρήτω ἢ μάλιστὰ γε ἰδίῳ τῷ ζῷῳ τῷδε,
 sermone vernaculo, cuius miro quodam & ineffabili
 modo ac velut peculiari naturâ sunt capaces. De do-
 mitura, * Strabonem: Primum, ait, captos vinculis*

* Lib. XV.

*ac fame domant, μετὰ δὲ αὐτῶν πινι ἀρχεὶν διδάσκουσιν, τὴς μὲν
 διάλογον, τὴς δὲ μελιμοῦ πινι ἢ τυμπανισμῶ κηλῶντες, deinde cicu-
 res eos reddunt mansuetosq; hos sermone, alios cantu
 aliquo aut tympani sonitu delinientes. De regimine to-*

to: cottidiana olim exempla in bellis, in pace, atque item hodiè. Quin furere etiam cum incipiunt & à se abire, ad mentem reducuntur oratione. Credere ita seriò Christophorus Acoſta me iubet: cuius aſſertioni præſtrueda breuiter fides. ſæpius enim teſtimonio eius vtar. Is gente Hiſpanus, ad nouum illum orbis tractum abiit, quem Orientalem Indiam vocamus. Diu illic egit, luſtrauit, ſcripſit, & inter alia, de elephantis non pauca, viſa ſibi aut à viſoribus accepta. Crebrum enim valdè & cottidiani vſus animal in iis locis. Is igitur * refert: Gene- re morbi tentari elephantos quotannis, quod haud diſtat à * furore, cauſſam, amorè eſſe, & venire cum venire ad eos Venus. Tum bacchari eos, furere, lædere, incur- rere: niſi quidem vinclis coërceantur, quod fit ab inco- lis ſtudioſè. *Sed eum morbum haud fermè aliter tolli, quàm pharmaco verborum. Adſiſtere belluæ magi- ſtrum, increpare acriter, & oſtendere ſeditatem. Tan- tàmne belluam & reginam aliarum ita dementire per adſectum? Vilitatem eam eſſe, degenerationem à na- turâ & à ſtirpe. Rediret ad ſeſe, & conculcaret amo- rem qui turpiter ipſum. Et his talibus, quæ etiam ho- mini utiliter adhibentur, fieri medicinam. Quomodo autem poſſunt iſta, niſi ſi non audit ſolùm, ſed imbibit, coquit, capit? Nec verò, vt aliquid mirius dicam, adi- unt ſolùm ſermonem, ſed edunt. Oppianus diſertè Ele- phantos colloqui inter ſe vult:*

Φήμι δ' αἰς ἐλέφαντες ἐπ' ἀλλήλοις λαλέουσι,
Φθογῆν ὅν τεμαίων μεροπιδά τουβορίζοντες.

*Fama eſt inter ſeſe ſermonari elephantas,
Diſtinctasq; ſuſurrare atq; emittere voces.*

Acoſta ille idem nihil certius in regno Malabar eſſe ait, quàm quod hæ belluæ communicent inter ſe ſermone.
Deni-

* In libel-
lo De Aro-
matibus.

* Plinius &
Ariſtoteles
meminere
eiudem
morbi, ſed
Plinii lo-
cus malus,
cui corri-
gendo non
hic locus.

Denique vis in hac re aliquid mirissimum? (ignosce. tanta nouitas egebat nouo verbo.) edunt & loquuntur etiam humanam vocem. Boues inter prodigia, Romæ locuti olim: iunge & elephantiem. Atque audi ipsum Acoftam: *Erat, inquit, in vrbe Cochin elephas, qui operas diurnas præbere solitus ad portum & res marinas. Eum fortè iam fessum vrgebat nihilominus vrbis eius Præfectus, ut Liburnicam quam commouere cœperat, deduceret porro in mare. Ille abnuere, instare alter multis blandisq; verbis, & ad extremum in gratiam Lusitani regis id vellet, orare. Hic (immane dictu) elephas motus, clarè hæc duo verba ingeminat, Hoo hoo: quod Malabarum linguâ est, Volo volo. ac sine morâ nauim traxit in mare. Trepidat ad hæc & nutat? Age, age, mouebo tibi in isto exemplorum mari magis maiores fluctus: & ambiguum relinquam, non dicam an hominem capiant, sed ad hominem, imò suprâ hominem sapiant elephantes. Dixi enim de priori limite, qui discriminat obscure: alterum vide, Rationem: quâ ego omnino carere me fateor, si prorsus ille. Audi igitur è Plinio, quæ huc spectant. Ait:*

*Imperiorum obedientia.] Clara, & quam nemo negat. Semel domiti omnia ab homine & pro homine perferunt: & tanta illa moles vel à * pusione regitur ac dirigitur tredecenni, idque sine vi; bacillo tantum (κα-
ναυοτι in Philostrato scriptum) aut * leui ferro. Et quid non imperentur? etiam iugum subière, & traxère cur-
 rum. Oppianus id tradidit, & Romæ primus ostendit Pompeius, ac postea sæpè Principes secuti. Nummi docent, Tertia in Plinio laus,*

* Philostratus tradit, lib. 11.

* Falcem

sive δρέ-

πατος Αρι-
 stoteles Elephantis
 στα attribuit: Aelianus eandem
 mente

ἀρην.

Eorum qua didicere memoria.] Tenax sanè memoria, & ad humanam, vt mox dicam. Sed ingenium Plini cur omittis? Præuaricaris in hac causâ: quia si vlla propria & magna iis laus, hæc est acuminis & ingenii. de quo, te silente, non ego silens. Ingenium igitur iis docile, facile, flexile, aptum ad omnes artes. & artes Belli dico, siue Pacis. Quod vide mihi & discere è paucis his effectis. Ac de bello, quis non ingenium eorum admiretur: siue cum belluis pugnam, siue in homines iussu hominum habent? Dirigunt enim velut * consilio aciem, defessos aut infirmos in medium agmen recipiunt, in * fugâ ipsâ suos non deserunt, sed gregarim abeunte s circumdant & propugnant. Iam lætis medicinam faciunt: spicula aut infixâ tela leniter manu suâ extrahunt, & vt * Plutarchus ait, ἀνεσπαράγμῳ πάσθαι
 ἢ ἀβλαβῶς, sine conuulsione & sine damno, prorsus vt * peritissimi chirurgi. Quin & proprium medicamentum, aloës lacrimas, instillari vulneribus ab iis, Philostratus adseuerat. At pro homine quis homo nescit acries eorum pugnas? Instituuntur velut milites ad prælia; bellatores non dorso solùm ferunt, sed & ipsi bellant: propugnant suos, impugnant hostes: denique eò veniunt, vt munia etiam omnia militaria vsurpent. * Aelianus quidem mihi auctor, *Elephantos decore etiam motus bellicos edere: ex iis viginti quattuor Indorum regi adstiteri, & excubias agere, vt fidsissimos quosdam corporis custodes. atque ita agere, vt alternis in stationem succedant, sine somno quidem aut conuuentiâ oculorum.* A peritissimo milite, dic fodes, quid aliud exspectes? Iam quanta fides eorum in dominos, quàm ad extremum spiritum pro iis pugnent; satis tibi claruerit vel ex vno elephanto illo Pori, qui decantatus: & ab eo discere omnes. Hæc de belli artibus. At in pacis; quid hominem doceas, quod non istos? Quorum can-

* Plin. viii.
 cap. vii.
 A. ian. vi.
 cap. lvi.
 * Aelian.
 vii. cap.
 xxxvi.

* Libello,
 πότερα τῶν
 ζώων.

* Aelianus
 libro vii.
 ἀσπερὸν

χρυσυγίας
 ἑπισημο-
 ves.

* Lib. xiij.
 cap. xxi.

rum can-

tum tanta in discendo (*Aliani verbis & sententiâ vtar)

* ἐπιπέδω & εὐκολία, vt eas disciplinas artesque hauriant, quas ægrè homo ipse. Circa corpus, circa animum hoc considera. De corpore: conformant id ad omnem

ex arte motum aut gestum. Ingeniculare, submittere, & adorare reges docentur. * Aristoteles: ποικίλ' ἔχει καὶ

καὶ δυνάται καὶ ξυνώσι. ἐπεὶ ὁ προσκυβεῖν διδάσκονται πὺν βασιλῆα. *multa eruduntur & sciunt, quando & regem*

adorare discunt. Saltare etiam & choræas ducere. * Plutarchus: ὀρχήσας τι μαθαίνει, ὁ χορείας, καὶ προσκυνήσας.

saltationes discit, & choræas, & adorations. Ad scopum iaculari, armis vti, natâre. Strabo. ἔτι πω δὲ εὐνητασούτος εἶναι, ὥστε καὶ λιθαίνει ὅππ' σκοπὸν μαθαίνειν, ὁ ὅπλοις χρῆσθαι, νεῖν τι κάλλιστα. *ad cò autem mansuescere, vt & lapides ad scopum iacere, arma vsurpare, & natâre optime discant.* Vbi tamen ὁ νεῖν, siue Natandi verbum

mihianceps: quia nec alteri id traditum, & alienum à naturâ elephantis qui aquas profundiores horret.

Ventilare, gladiatorios militaresque motus edere docentur. Plinius: *Vulgare erat arma per auras iacere, non auferentibus ventis, (vt scilicet iterum iacta reciperent.) gladiatorios congressus edere, aut lasciuente Pyrrhice colludere.* Denique in theatris eos gestus effingere, quos vix Pylades aliquis aut Bathyllus.

* Plutarchus: ὁ ὅτις διαίτησις ὅππ' δεικνύται σχημάτων εἶδη καὶ μεταβολάς, ὧν ἐδὲ ἀνθρώποισι μιλήταις ὁ πικίλον καὶ περὶ πόντον μνήμη καὶ καθέξει χυέσθαι παντὸν ῥαδίον εἶναι. *in spectaculis ostendit elephas eas gestuum figuras & varietates, quarum copiam atque concinnitatem difficile sit humanæ ulli industrie exprimere aut memoriâ còplecti.* Itaque & funambuli elephantis reperti sunt, irrisum vobis herè & explosum. * Plinius: *Posteâ & per funes incessere.* * Iterum: *Mirum maximè, & aduersis qui*

* Libro 12. cap. 21. * Obtemperatio & facilitas.

* ix. Histo. cap. 21 v 1.

* ἐπιπέδω-
χ' 5.

* Libro. 7. cap. 2. ὁ πικίλον καὶ περὶ πόντον μνήμη.

* Lib. viii. cap. 11. * Eodem lib. cap. 111.

dem funibus subire, sed regredi magis, utiq³ pronis.
 Quorum verborum mens: quòd & ascendant per ex-
 tentos funes aduersi: & regrediantur etiam per eos-
 dem proni. * Seneca: *Elephantem minimus Aethi-*
ops iubet subsidere in genua & ambulare per funem.
 Suetonius Nerone: *Notissimus eques Romanus ele-*
phanto insidens per catadromum decucurrit. id est,
 per funem in theatro extentum; interprete Dione, de
 hac ipsâ re: *καὶ ἐλέφας, ἰνκνῖται εἰς τὴν ἀνωτάτην τῆς*
σκαπῆς ἀψίδα, ὅ ἐκεῖθεν ὄντι χωνίων κατὰ δεξιὰ μὲν ἀναβάτην φέρων.
Elephas ad superius theatri fastigium conscendit, atq³
illinc per funes decucurrit sessorem ferens. Quod ge-
 nus spectaculi primum exhibuisse Galbam, qui postea
 Imp. Suetonius idem monet: *Prætor, inquit, commissi-*
sione ludorum Flor alium nouum spectaculi genus, ele-
phantos funambulorum dedit. Et quæ frons vltra obdu-
 ret contra tot & tales testes? Atq; hæc tantâ curâ & in-
 tentione discunt (id quoque valet ad vim testandam &
 indolem acrem animi) vt sæpe deprehensi sint noctu
 velut dictata sua ruminantes & meditantés. Plutarchus
 cum Plinio mihi auctor. quemdam tardioris ingenii,
 & verbis verberibusque malè sæpe acceptum, inuen-
 tum ad Lunam gestus illos & motus præscriptos exer-
 centem. Grandia hæc, grandia: tamen de illis artibus
 quid dices, quæ non nisi propriæ videntur humanæ
 mentis? Legere aut scribere, quis ab homine seiunge-
 ego: nisi si elephas inter eos. Namis quoque scribit.
 Rides? time potius. amulus repertus muneris tui, &
 tuæ artis. Plinius è Muciano clarè adfirmat, *quemdam*
Græcas litteras pingere didicisse, eaq³ linguâ scripsisse
 IPSE EGO HÆC SCRIPSI ET SPOLIA CEL-
 TICA DICAVI. Et Philostratus: *Scribunt igitur, at-*
que tripudiant, & ad fistulam saluunt. Quod si hos
 duos

* Epistola
 LXXXVI.

duos testes eleuas (herè ita memini) * *Æliano* quid facies, qui oculis suis id spectasse pænè per oculos suos iurat? *Vidi*, inquit, ego ipse quemdam in tabulâ litteras Romanas promuscide scribentem, * rectè & non contortè. *Quinetiam* cum scriberet, oculi eius cum rigore detecti in tabulam erant: ut planè intentos diceres & scriptitantes. Sed iam concludam hæc de artibus, insigni & nimis certo exemplo, cui q. milleni aliquot oculi spectatores: munere, quod Romæ publicè dedit Germanicus Cæsar. * *Plinius* tangit, & magis vbertim narrat * *Ælianus* exq. iis ego. *Ludis igitur illis, Tiberio Principe, duodecim elephantum theatrum induti sunt siue Circum, induti floridas & histrionias vestes. Ac primum ad vocem Magistri diuidebantur in diuersas Circi partes, inter eundum molli & saltatorio gressu inundantes: iterumq. ad eandem vocem coibant, & efficiebant saltatorium quemdam orbem. Sed & flores spargebant & corollas, & ad cantum terram pedibus leniter & numerosè pulsabant, & omnia præstabant quæ peritissimi ludiorum. Iam iidem (quod insanum mirum) docti mensas accumbere, cibum potumq. sumere, parcè, modèstè, ordine, humanum in modum. Lecti erant humiles, (agnoscis Romanum ritum) instrati purpurâ & aulais. mensa ad eos, varioro & dapsili instrumento. disposita pocula aurea, argentea, minuta, grandia: cibi in lancibus, panis, caro, fructus. Ecce ingressi duodecim elephantum sex mares, totidem femina: illi togati, hæ stolatæ. Decorè & vercunde in lectis se reclinant, mensam accumbunt. tum signo dato (non enim antè) in mensam promuscides siue manus suas extendunt: summâ modèstia cibos capiunt; delibant. non voracitas vlla in iis,*

* Libro II.
Va. cap. XI.* *Ælianus*
lib. III.
cap. XI.

* Cap. II.

* Libro II.
cap. XI.

non auiditas visa, non maioris meliorisve partis appetitio, præreptio. denique cum bibendum, pateram pueri porrigebant: iij, promuscide eadem genialiter hauriebant. & (iucundæ potioni hoc adnexum) reliquis vini circumstantes aspergebant, velut cottabum facientes. Hæc meis verbis texui, sententiâ germanissimâ Eliani. Et effare. potuitne spectaculum magis ad Gratias, ad Venerem, ad Naturam? cui vitæ nam his oculis arbiter paullisper ego! id mihi ante omnes theatrorum opes, luxum, nugas. Atque hæc nisi promptissimi cuiusdã & acutissimi ingenii signa sunt, tardus valdè & cæcus ego. Quid illa, quæ non à doctrinâ insita sunt, sed emicant & subsiliunt naturæ ipsius sponte? Cuiusmodi spectata in iis sæpe ad prodigium usque sagacia & acuta. Quale illud * Plutarchi:

* Libello,
των εν τ
ωωω.

In Syria elephas quispiam alebatur. seruus curator additus, cottidie de dimenso subtrahabat, & dimidio belluam malo furto fraudabat. Fors fuit, vt hero præsepte cibum daret: & ad mensus igitur est totum. Elephas vt iniuriam diu sibi factam, quâ posset, detegeret, accuratè hordei partem separat: dimidium sibi seruat, altero repulso. quid nisi clamans, callidissimo inuento, illud diarium sibi hæctenus fuisse? Aliquit (refert idem scriptor) cum ruderæ & terram magister ad explendam mensuram pabulo idem idem misceret: fraude fraudem hanc ultimum iens, in ollam eius carminum plenam, è foco correptum cinerem iniecit. Sed exemplum quod ab Acostå, fidem omnem superat, etsi ex fide. Palàm enim & spectante populo res gestæ est. Elephantis cuidam in vrbe Cochîn ad horam cibum non oblatum. Queritur, & barrit. Magister excusatus.

& vas aneum eius cibarium ostendit persuens & per-
 usum. causam hanc mora esse, quod cibi non ultra te-
 nax. iubet igitur, si esse velit, ad fabrum ararium se-
 rat reconcinnandum. Ille paret promiscide aufert fa-
 bro offert. Faber sine per negligentiam sine ludos bellu-
 am faciens, infideliter reparat atq; obstipat. Elephas
 refert. Herus vitium videt, & indignatur. inclamat
 illum absentem, hunc presentem. deniq; redire iubet
 cum illo ipso vase. Facit. & fabro querulus impingit.
 Ille homo suavis iterum imponere conatur, & admo-
 malleo claudere rimam simulat, non claudit. Nec ta-
 men imponit. Nam ille catus lebetem resumptum ad-
 flumen desert, immergit, & aqua implet periculi faci-
 endi causa. Videt effluere. Plenius igitur irarum ad fa-
 brum recurrit, intonat magna voce. Confluunt vicini,
 & inter eos Vicarius regis. Faber blandis verbis de-
 mulcet (nescio an ultra audea dicere) belluam: vas
 deniq; sumit, & refingit probe atq; ex fide. Sed ille ne-
 tum quidem fidens, iterum ad flumen, & ad haustum.
 dum contineri aquam videt, vertit se ad adstantes &
 ostendit, velut testes eos aduocans in hoc factum. ita
 demum abiit domum. Quid addam? nec verbum: quia
 reuera datus sum in stuporem. Et cur iam * A liano non
 credam, qui iure optimo duplex contribuit tam corda-
 tis: Sed satis ad ingenium ista: redeo ad Plinium me-
 um, qui suggerebat

Memoriam.] Ea autem pars tam magna in hoc a-
 nimante, vt homini non dicam nihil cedat, sed exce-
 dat. Vnum exemplum vetus dabo, pauca noua. Micha-
 el quidam Glycas inter Græcos, Annales scripsit haud
 improbè nec indecenter collectos. Is in parte primâ

prodidit: Elephantum quemdam cum in Circum de-
 du:eretur, sedentem in foro ad Milliarium aureum
 Magistrum ferarum, subitâ irâ atque impetu interfe-
 cisse. Caussam non aliam violentiæ fuisse, quàm quod
 ante annos totos decem, eodem illo loco, idem Magi-
 ster, eundem elephantum ferro percussisset, quam in-
 iuriam tot annos recondens, tunc demum uit ultum.
 Aliud ex Acoftâ: Miles quispiam in vrbe Cochîn ele-
 phantum, per lasciuiam, in fronte putamine nucis per-
 cusserat: (grandem illam Indicam intellego, quam
 incolæ Coccum appellant.) Elephante putamen stu-
 diosè tollit: illud, atque iram, recondit. post dies plus-
 culos, in viâ quapiam publicâ obambulante militem
 conspicit, accedit, & elatum ex ore putamen, promu-
 scide suâ acriter in illum coniecit. tum exultabundus
 abiit, quasi talione iniuriam probè ultus. Iterum ex
 eodem: Miles elephantum in eâdem vrbe cum rector-
 re obuium habuit. noluit decedere, elephas suam &
 rectoris contumeliam id interpretatur: ulcisci tamen
 à rectore prohibetur. Post dies aliquot, in ripâ Man-
 gatae fluminis (id urbem alluit) militem fabulante
 otiosè repperit. Cum rector non adesset, corripit illic
 hominem, in altum tollit, nec precibus nec clamore
 adstantium motus, aliquotiens flumine mersit, alle-
 uans subinde & demittens. Cumq; lusum eum satis diu
 lusisset, contentus hâc vindictâ, hominem vitæ suæ iam
 diffidentem, rectum & illesum destituit eo ipso loco
 unde sustulerat. Sed hæc in deteriore & vindicam
 partem Memoriae exempla: ecce etiam in beneficam
 & benignam. Acofta idem mihi suggerit: Elephan-
 tum

tum in urbe Goafuisse, qui annuo illo & solemnifurore correptus catenas abruperit & vincla. Fugientibus omnibus servulum quempiam qui vlnis infantem dominicum gestabat in ades properè irrupisse, oblitum sarcina quam deposuerat in illa trepidatione ante ades. Elephas adest, mortem omnes & obritum pueri expectant. Ille contra manu sua leniter attollit, in humile lectum, quod è regione adium, collocat, respectans curiose sat in puer illic sine damno. Dein furibundus cursum suum exsequitur. Id datum omnes interpretabantur veteri beneficio; quia mulier earum adium domina & infantis mater, elephanti transcanti segere panem aut fructus obtulerat. Et alia quædam legere tibi fas, si lubet, apud eundem Hispanum. Ego in Plinio pergo, qui admonet

[Amoris.] Quod ipsum iure mirum. Nam sicut Sermo & Ratio homini peculiaris videntur, sic certi Affectus. Inter quos avidus ille & varius amor, pro leni tormento soli huic animantium datus. Sed abnuvit elephas, & hac quoque parte sociat se nobis. Serio enim amat. Trita & nota * historia est, illius qui Aristophani Grammatico præbuit se rivalem. *Verg. enim Alexandria in Aegypto corollariam quampiam amavit. nec minus studii aut ingenii elephanto fuit ad declarandam & mitigandam suam flammam quam illi accuto & litterato. Forū, in quo ea desidebat, crebro adire: adistere, suspirare; poma aut flores offerre: manū intrā sinum blandè penetrare: & ea omnia, qua Venerus aliquis nepos. Alia similis in * Æliano, In Antichia urbe Syria, elephas inter cicures more suo ad*

* Narrata Plinio capo v. & Plutarcho in libello, πονερα ζώων.

* Lib. v. c. 12.
* P. XLIIII

passiones iens, vidit fortè mulierem haud inscitam, pariter corollariam. Vidit, periit. Assiduus ille apud eam; promuscide faciem, manus, lambere, tergere; & quacumque poterat, blandiri, insinuare. Quin & illa redamavit, corollas & flores aliàsque amoris illecebras saepe offerens. Cum perseverasset mutuus hic amor, mulier ecce ad plures abiit. elephas desiderium non tulit, nec mentis suae compos datus est in furorcm. Sed & honesti fidiq; amoris non deficiunt me exempla. Habe vnum. * Antigono regi elephas femina fuit. Enènit ut in obsidione opidi Megarensis,

* Athenæus, libro
xiiii. cap.
xxx.
Aelian lib.
x. ca. xiiii.

puerum pareret vxor Indi elephantistæ. Is suâ linguâ commendat infantem inter bellicas turbas elephantum (ita nomen eius fuit) Nicææ. Capit illa seriò in fidem: & omnia officia exhibet, quæ piissimâ aliqua nutrix suæ mater. Infans ante pedes eius deponi debebat, nisi fieret; cibum non capere, iram omnibus signis ostendere & dolorem. Gaudere contrâ, eo adiacente. & tum cunas mouere ad oblectandum, aut somnum conciliandum; tum ventilare & pellerè muscas. quod faciebat sanè scitè, arundinis ramum promuscide suâ motitans. Atq; hæc officia interdum etiam vsurpabat elephas maritus. Pergit Plinius, & addit

Gloriæ cupiditatem.] Qui sanè ipse affectus hominum proprius; & inter eos, animæ cuiusque maximè sapientis. Exempla eius in hac belluâ pluria. tu vnum vetus à Plinio cape, nouitium alterum ab Acoftâ. Plinius: Erat, inquit, Antiocho regi elephas, cui (ita enim hominum canumq; exemplo distinguuntur) nomen Ajax. Is dux plerumq; agminis, generosus, celsus &

& velut rex in regio illo grege. Euēnit ut flumex trans
 mittendum esset. reuuit infelix, & malā suā sorte. Pro-
 nunciatum enim illicò à Magistris, Principatum eius
 fore qui prior transisset. Intellexit, & arripuit Patro-
 clus (& hoc elephanti alteri nomen) fluuiumq; trans-
 misit. Pramio igitur donatus est; phaleris argenteis,
 quibus mirè gaudent, ornatus, & velut in possessione
 positus principis loci. At Ajax noster properè ab hoc V-
 lisse circumuentus, fatum etiam quā potest, illius ve-
 teris exsequitur: & mortem ignominia præferens, in-
 ediā se confecit atq; adeò interfecit. A colta autem in-
 fit: In litore vicino urbi Goa tormentum grande ene-
 um commouendum erat. conatur elephas: non potest.
 Instigante magistro & duos iuniores elephantēs osten-
 tante, qui id facerent ni ipse facerent: iterum iterumq;
 conatur tanto nisu, ut medius illicò creparet. En!
 dum gloriam illam præreptum alteris iuit, miser sibi vi-
 tam. Sed prosequitur laudationem suam Plinius, &
 adiungit magis alta. Est enim, inquit, elephantis, quæ
 etiam in homine rara

Probitas.] Ergone virtutes elephanto? virtutes. ut
 nequid scilicet ad perfectum omnibusque numeris
 hominem desit. Et de probitate planè verum est. Inno-
 xium enim, pudens & pudicum hoc animal: probæ
 mentis, probi oris. Vis ei ut omnibus noceat; ut ne-
 mini, voluntas. Homini occurrit? * vitam non adi-
 mit, ostendit viam. Feræ alteri? transit. Quin nisi
 irrites & impugnes, nec in Arenâ quidem excitabis
 ad lædendum. In magistros rectoresque suos mira
 illis pietas. * quos aliquando per calorem aut furo-
 rem interfectos, ita luxerunt, ut inediā interfecerint
 sese ipsi. Eadem in natos: quos, * vrgentibus venatori-
 bus adeò non deserunt, ut millies capi, cædi, malint,

* Plinius,
cap. I I I I.

* Scрабо tra-
dit, lib. xv.

* Ælian. li.
vii. ca. xv.

* Alian. i
bid.

quàm ipsos. Adde reuerentiam in grandiores & senes, quibus de * loco, de potu, de cibo iuuenes concedunt, bonæ suæ Naturæ legibus non Lycurgi vllis minis adducti. Adde pudorem & castitatem, quia non nisi occulte & siluis tecti cœcunt, & sanè rarenter. Nam quod Plinius, & ex eo Solinus prodiderunt, *non amplius quàm semel parere, nec plures singulis*: validè refutat ratio, quia si vnus saltem è duobus: iamdiu, minuate numero, defecerit id genus. * Alianus tamen v-

* Libro
viii. cap.
xvii.

sum Veneris semel item iis tribuere videtur. Sed ea ex Aristotele hausta, male aut lecto aut intellecto. Nam

* Libro v.
Hist. Ani.
cap. xiv.

* ille hoc tradit: *Marem quam semel inierit, non vltra tangere, interposito tamen triennio costum repetere, sed nimirum in aliâ. Faminam vterum biennio gerere, parere singulos*. Strabo etiam de initu eorum & partu, magis cautè & verè, Adtexitur in Plinio

Prudentia] Quam non dilato, satis mihi in Acumine & ingenio dictam & doctam. Ostendunt tamen & hanc propriè in Acie instruendâ, in tardandis secutoribus fracto dente, in flumine transmittendo. quæ apud Plinium, Philostratum & Ælianum vide. Sequitur

* Libro x.
cap. xv.

Aequitas] Quam in se, quam in aliis amant. Retegunt imò scelera, & alienas etiam iniurias vlciscuntur. Historiam Æliani duplicem te non celo. * Narrat Romæ euenisse, Imperatore Tito: *ut vxor elephantistæ malo iure cum altero mœcharetur. Videt elephantas, non fert domini hanc iniuriam: irruit, & in ipsò complexu, vtrumque dentibus transfigit. Denique prouidè ita copulatos relinquit, stragulo tegit: & cum dominus aduenisset, stragulo reiecto facinus ostendit & se vltiorem.* Hoc pro magistro; sed probè. Narrat

* Lib. viii.
cap. xvii.

* iterum in illum, sed improbum. *Fuisse magistrum elephantis qui adulteraret. nec contentum furtiuâ libidinis vxorem*

uxorem suam clam sustulisse, & ad præsepe elephantis
sepelisse, alterâ illâ nox inductâ. Elephantum hoc sce-
lus tacitum non habuisse. uxorem nouam illuc traxisse,
& cornibus pedibusq; refodisse cadauer, tantum non
rebus ipsis mulieri in clamantem cui, & quomodo, in-
nupisset. Extrema laus est

Religio] Quam veteres omnes tribuunt consensu.
Lustrari aquâ, orientem solem ab iis adorari * Plurar-
chus & * Alianus mihi auctores: Lunam nouam, Pli-
nius, & * Alianus. Sed & hoc ad religionem, quod
mortuos è suo genere sepeliunt & prætereuntes iniici-
unt humum. Alianus ille idem hoc tradidit lib. 1. cap.
XLIX. Homines ecce, mi Hautene, elephants feci,
Scrmonem, Ratione, Adfectibus, Virtutibus præditos:
quid superest, nisi vt etiam diuinos? Diuinant enim. &
Oppianus de hoc animante dixit:

Μας πένοντ' ἐν θώραϊ ἔχειν κέαρ.

Diuinum cor habere in pectore.

additque præscire eos fatalem suam horam. * Dion am-
plius, scientiâ eos ornat cælestium rerum. ἤδη γὰρ πτες,
inquit, καὶ ἄκείνο ἔειπον, ὅτι πρὸς τῆς ἰσθμῆς τῆς πατρῴας αὐτῶν
ἔταίην καὶ τὸν τῆς ἑρανῶς γινόμενον σσημασίον. *Quidam hoc et-
iam aiunt, eos, præter quod sermonem patrium intelle-
gunt, scire etiam que in calo gerantur.* Sed inter
Quosdam illos, ne te fallam, non ego. Habes lusum, na-
tum non importunè mihi ex hesterno lusu & ioco inter
vina. cui vt feria multa & vera incelle nihil ambigo, ita
quædam maiora vero: nec vsquequaque in his talibus
veteres illos Fidei litasse, facilè tecò credam. Quis enim
tâ magni oneris sit, vt qdquid illi imponūt, vehat? Nec
tamen mali quidpiam in istis, etiam falsis: quia innoxia
aspexit dum hæc legis; iam nūc me imponāte licet vsur-
pes cognomen præfici illius Crassi. Iterum salue.

* Libello,
πότρω.
* Lib. VI II.
cap. XLIIII.
* Lib. IIIII.
cap. X.

* Libro
XXXIX.

I A N O L E R N V T I O S. D.

IP S V M pectus mihi commouit series malorum, quæ
 es passus. Heu homines, quid sumus? quid speramus?
 Atque ego sub idem illud calamitatis tuæ tempus, ne-
 scio quo instinctu, in Saturnalibus meis adfinxeram
 orationem tibi de incertis casibus vitæ. Sed benigno
 Deo gratia, qui concussit te, non deiecit: ostendit vul-
 nus, & non impressit. Vtile enim, mi Lernuti, vtile,
 admoneri nos interdum à summo illo Principe & im-
 perii illius, & fluxæ nostræ conditionis. Nempe quid
 est homo? lutum, vt ille ait, scitè mixtum. quid vitæ?
 hæmina vna sanguinis: quam quilibet leuis casus rum-
 pit, qualibet febricula corrumpit. Solus animus, &
 eius actiones æternæ. Vides pulcherrimum hoc mun-
 di corpus? ruet aliquando. Vides hanc Belgicam no-
 stram? iam ruit. ne indignemur interitum aliquot
 hominum, cum cadauera futura sint cæli terrarum-
 que. Saturnalia nostra, credo, te accepisse. primam
 dico partem, quæ De Gladiatoribus. Nam reliqui
 sunt aliquot libri, De Venatione, & Circo: in quibus
 etiam tuus sermo. Iudicia vestra liberè, liberè, velim
 adscribi: vt mutemus, si quid tale erit, iteratâ editio-
 ne. Iubebo enim si otium aut valetudo mihi constat,
 simul excudi omnia quæ ad ludos Romanos. Nunc
 molesti mihi quidam nomine Ordinum vt Gramma-
 ticam consciam, quæ legi possit in Belgicâ vniuersâ.
 Ride, si sapis: & vide quam bene de me & neruis me-
 is sentiant isti. Apud vos miles, vt audio, & turbæ. Si
 ita est; quid si expedias te ab eâ vrbe, & secedas in hæc
 loca sub Neptuni regnum? Nam terrestres dii, parum
 nobis æqui. Cautè id fiat tamen, & circumspicè.
 Nam & apud nos nescio quid turbellarum, ab iis qui
 Pax

pax deberent esse mundo. at illi fax sunt. Vale mi suavissime, & aut me expecta sub æstatem, si quies illic; aut ego te, si hic. Vxorem saluta à me ex animo, & tua pignora dissuavia. Victorem nostrum silere ita miramur, vt suspicio sit ne & ille penetrauerit ad loca silentia. At tu cum saluta, & è veterno excita. Salutat te Dusa, Hautenus. x. Kal. Febr. ∞. I. p. LXXXII.

EPIST. LII. *Romam.*

FRAN. BENSIO S. D.

DEVM ego testor, vir optime, vt in solo nomine tuo lecto exsilii: quanto magis in commemoratione amoris, quem integrum inuiolatumque seruari apud te cognoui? Ita enim ad me scribit P. Egmondus: quem certum mihi, amatum antea, vel nuncii huius causâ magis amare. Non enim dissimulo. verus & vetus mihi in te adfectus est, hæresque mihi in arcano isto penetrati. Genus vitæ mutasse te audiui: quod salutare tibi futurum omnino confido. Et reuera mi Beni, quid hæc humana sunt, nisi iactationes & fluctus? in quibus nihil firmum sit, nisi ad anchoram ea alliges veræ Pietatis. A me quoque abiit illa iuuentus: & vna mihi hæc cura, vt quidquid hoc est æui, in virtute & seriis iam studiis traducam. Publicè id testari cœpi: & edidi nuper De Constantiâ libros duos, qui pietatem (nisi fallor) aliquam præferunt, etsi prisca Philosophiæ velo. quos ad te mitto, non vt inspicias modò, sed iudices: & liberè me moneas, si quid exorbitans in iis aut minus rectum. Nec amantis adfectu iudicabis, sed vt apud Pindarum est,

* Βολαις ὀν ὀ. Βαῖς Ραδαμαῖος.

Hoc omnino peto. M. Antonium * * (ex animo dico) amo æstimoque. minus promptè id ostendo, quia multa in me ab illo non amica. Ita enim moneor litte-

* Sententiæ
reclis & ri-
gidis Rodo-
manthi.

ris multorum. Quo meo merito? Nam ego te iudicem non defugio, qualiscumque ea est litis. Tacitum edidi. quid ergo? an illius? Quæ hîc iniuria est, si campum eundem Famæ decurri, sine fraude? Sed mihi ista non magna. & reuera pudeat me verba confutemere in leuiculis rebus. Nati ad maiora & meliora quædam sumus, & ego & Muretus. Quem tu quidem à me salutabis, & animum hunc illi firmabis volentem semper eius & amicum. Ita me posteritas amet siue æstimet, vt ego illum. Constantiam nostram vt cum eo communices, volo siue iubeo: cuius exemplar etiam à me expectet. iam enim recuditur. De Amphitheatro ante paucos dies edidi: & mittam. Tū quaeso me ama, & interdum solare, & erige in his turbis omnium rerum. 1x. Kal. April. ∞ . I O . L X X X I V . Si quid ad me voles, mittes tutò ad Plantinum.

E P I S T. L I I I.

Louanium.

M. A N T O N I V S M V R E T V S S. D.

I V S T O L I P S I O S V O.

NE QVÆ enim puto aut maleuolorum rumusculos, aut tenues quasdam & obscuras suspiciones tantum potuisse, vt meus esse desieris: cum ego planè sim tuus. Quod inter amantes solet, Zelotypia me quædam inceserat, quòd alios quosdam, de quibus inter nos ridere interdum & iocari solebamus, & qui certe te, cum hic esses, non ex æquo mecum amabant: si verum audire vis, ne nunc quidem amant, qui ex eis superstites sunt: eos igitur subiniquo animo ferebam à te & sapius & honorificentius quàm me, præ quo illos contemnere solebas, nominari. Sed missa hæc faciamus. Electorum tuorum χύμα mirificè mihi placuit. Cetera expecto, & cum Saturnalia. tam multo etiam magis De Vita ac scriptis Senecæ: quem vt accepero, in eodem

codem te genere, vt potero, remunerabor. Illis quæ
 ais in vndecimo meo aliorum ab iniquis capi posse, me-
 dere, vt vis. Sin fortasse integrum non est, omitte sanè
 istam curam. ego ante tres aut summum quattuor men-
 ses efficiam, ne quis aut de voluntate mea erga te, aut de
 iudicio dubitare possit. Ni fecero, tum tu sanè de me,
 vt de homine parum bonæ fidei, conqueritor. Ame-
 mus inter nos, mi Lipsi, eò constantius, vt vrantur ac
 ringantur isti, qui amicos esse nos nollent. Quæso de
 tuarum omnium rerum statu, fac me, cum primum po-
 teris, certiozem. Vale mi Lipsi: cuius ego nunc suauis-
 simum os intueri mihi videor. v. Eidus Febr. Romæ.
 Litteras tuas Kalendis ipsis Februarii accepi: ne me tar-
 diorem fuisse in rescribendo putes. neque antea fuit ta-
 bellariorum copia.

EPIST. LIV. *Antuerpiam.*ABRAH. ORTELIO S. *precor.*

PER fidem, Orteli, vt tu vtrunque largus es, & aman-
 do & donando. Miseram ad te nescio quid munu-
 sculi nuper, Amphitheatrales meas nugas: tu repen-
 dis illicò & reponis, sed verum amplumque donum
 THEATRUM tuum. Ad tutelarem Prætozem ibimus?
 Profundis enim tua, & quidem valdè * ἀμέτρω μέτρῳ; ^{Immensâ}
 cum pro libello libros; pro ludis, seria: pro orbiculis ^{mensurâ.}
 Arenarum, diffusum istum terrarum Orbem admeti-
 ris, & eum ipsum in triumphali veste, purpuratum au-
 ratumque. Quid censes? donis magnis capi me? non
 magis quàm numina (si comparare fas:) quæ vt volun-
 tatem solam in oblationibus metiuntur, sic ego.
 At ea in te magna: & ideò munus tuum iure mihi ma-
 gnum, Vtinam hic quoque animus aliqua tibi lique-
 at: in quo acris flamma, sed per nullam occasionem
 erumpendi, adhuc clausa. Quod vereor, mi Ortell,

* *Caesars blē-
drens, sive
adalans.*

ut breui quoque vestrae vrbi sit. Quæ enim istæ ponti-
um moles, quas audimus? aut quid parat nouus ille
Xerxes? Non ego * *κέρκωσαιων*, cum Aristophane: (fru-
stra in aliis castris) sed maior & prudentior opinione
nostra ille princeps. Hoc ipsum opus quanti animi est?
prisci & Romani. Ac compedes profectò Poliorcetes
ille iniiciet indomito vestro Scaldi, nisi quid subueniant
filii isti Neptunini. Batavos & Zelandos dico. qui ta-
men lentè accurrunt, nec ut ad socialem flammam. Heu
κατὴν κακῶν: & falsa vobis vita, si aufertur hoc salum.
Quid suadeo igitur? fugam. sed non ab vrbe, mi Orteli,
aut solo patrio; tantum à vulgo. Ad Constantiæ nostræ
asylum te voco, & ad arcana illa Sapientiæ templa. Cu-
ius tectum si semel subis & penetras, tectum ego sar-
ctumque te habeo ab omni vi, ab omni hoste. Salus
missa à Durdithio, Cratone, Monauio, mihi grata: quæ
tres stellæ in vna iam vrbe, valdè illustant Germaniæ
illum tractum. tu quoque à me remitte. Viuiani nostri
poëma vidi: valdè mihi tersum & probum. Sed Itinera-
rium vestrum quando ad nos? Ne preme. & quod bo-
ni prouidique patres, si tibi obsideri visum, emitte sal-
tem hanc prolem. De * Chirio Fortunatiano, indagatio
tua noua, ad eò autem mihi ille non visus, ut nec auditus.
Ad Schottum nostrum scripsi. en litteras, quas mittes,
& amorem nostri non dimittes. Lugduni Bat. iv. Kal.
Ianuar. ∞. I. C. LXXXIV.

* *Scriptis
de Imp.
olm & ex-
emplaria
in Italia c-
dita, sed
per pauca.*

E P I S T. LV. *Vltraiectum.*
HENRICO WILTIO S. D.

V E R E existimas. officium mihi fuit tua scriptio, imò
beneficium: quia & amoris tui in me index, & dili-
gentiæ, quam intermitteri à te in hoc otio gaudeo
non dimitti. Adde amicam inuitationem tuam: cui
quod

quod hoc tempore non pareo, ab occupationibus meis est, non à voluntate. Nam animum si consulo; reuera ambit esse isthic, & regustare humanitatem vestram quam anno superiore pleno ore hausi. Sed ita conditio mea est, vt mos mihi potius alienis cupiditatibus gendus sit, quam meis. Impedimenta, quæ de subitò mihi nata, scripsi ad Pollionem: nec hic itero. Itaque quod benigni creditores solent, voluntate meâ sustentaberis, & illam nunc accipies in solutum. At te, mi Wil-
ti, hortor (quod in extremâ epistolâ tuâ prudenter scriptum) cogites, quàm in præcipiti cursu ætas tua sit: nec facile facturum te messem, si in hoc iuuenili vere neglexeris facere sementem. Sementem dico, & virtutis, & doctrinæ. Ad vtramque enim te voco. quod hæc sine illâ, damnosa: illa sine hac, parum decora aut ornata sit. Aures tuas sæpè insonet illa Democriti, vt opinor, laudata vox: * πολυτέλεστα πρὸ ἀνάλωμα χρόνου. Vt in flumine vnda vndam trudit, nec vnquam reuocas elapsam: sic in tempore dies diem, nec reparas amissam. Cogita, & vale. Parens tuus à me saluebit, & noster Canterus. Lug. Batavor. III. Idus Sextiles. ∞. IO. LXXXII.

In Agellio quod multus es, laudo. purus, simplex, probus in eo, & veteris comædiæ stilus: quem amulare. Loca de quibus ambigis, pleraque & mihi ambigua. Accipe paucis ad pauca: nam ad omnia non nunclibet, non licet. Libro v i. cap. xv. *Ne si Aelii quidem & Cincii & Satyri dicendum ita censuissent.* Cur Satyrorum hic mentio, in re sermonis prisici & desiti, tecum haud assequor. Emendem Saturni. Is enim in Latio: & illo rege vetus atque ignobilis sermo. Simile est, quod hic idem scriptor adfectatæ linguæ homines, fabulari cum matre Euandri ait: & * poeta quispiam versus ob-
sitos, refert ad Faunos, in Latio item reges. Aut certè, gens Romana reponendi: aut, *Satii*. quorum carmina obscuræ antiquitatis non ignoras. Illud lib. x. c. xx.

* Σαπφειῶ-
σισιμα ἄλλῃ
ρα, τὸν χρόνον.

* Ennius:
Versibus
quos olim
Faunorum
que cano-
bant.

Plebs verò dicitur in qua gentes ciuium patricia non insunt.

obscurum mihi, imò falsum. Omnesne in plebe, qui non patricij? Vniuersi ergò equites, & plerique e Senatu plebs sunt. Cogitabo. Peccat pariter in rem & historiam hoc libro eodem cap. xxviii. quod è Tubero ne adfertur:

Seruium Tullium regem Populi Rom. cum illas quinque classes iuniorum census faciendi gratia institueret.

*vel Liuium vide, qui in classibus nominatim semper Seniores iunioresque ponit.

An enim Iuniores tantùm in classibus? *clarum mendacium, siue potius mendum: quod tollo. Iuniorum vox delenda, male & imperite intrusa; cetera distinctione iuuanda: *Seruium Tullium regem populi Romani cum illas quinque classes census faciendi, &c.* Eamens & ordo in his verbis, Seruium cum institueret quinque illas classes populi Rom. Sed pro *Quinque*, *Sex* etiam verius rescriperis, è Liuiio, Dionysio, aliisque. Libro xvi. cap. vii. in verbis à Laberio nouatis:

Præterea in Anna Peranna Gubernium pro Gubernatore.

ignosco si cæcutis in hoc verè grypho. Libri vet. *Præterea manua pro annua*. Lego, *Manua*, pro *Annuas*. Hoc dicit, Manuare verbum nouiter factum fictumque à Laberio, pro Annuere. Manu videlicet vulgò & innuimus & annuimus, alio alioque schemate. Hinc natum poetæ verbum.

E P I S T. LVI. *Antuerpianam.*

CONSVLIBVS ET SENATV AN-
TVERPIENSI S. D.

NOBIS

NOBILISSIMI & Amplissimi Domini. Munus accepi, non meo munere, sed splendore vestro dignum. Pretium in eo respiciam siue artem; omnia eiusmodi, quæ animum vestrum abundè declarent, & quæ me deuinciant nouo vincolo. Cuius si non soluendi, ac laxandi saltem aliquo genere officiorum, vtinam facultas mihi vnquam sit! Intellegitis profectò aestimare me munera posse, & accipere: non tam propter ipsa, quàm eos qui adfectu tali dederunt. Ingenue dico. Aurum illud aut argentum nihil me mouet, aduersus talia satis firmum: mouet proluxa hæc vestra humanitas, quæ omnia non impetrare solùm a Lipsio potest, sed impetare. Valete Amplifs. Cofs. & Senatt. urbemq; vestram regite inter hos fluctus, præeunte & gubernante supremo illo Nauclero. Lugd. Batauor. vi. Idib. Ianuar.

∞. I. C. LXXXIV.

EPIST. LVII. *Lugd. Bat.*

PHILIPPVS MARNIXVS
D. LIPSI O *suo Salutem multam precatur.*

DIVINVM tuum mi Lipsi De Constantia librum & legi, & perquam auide hausi. Moriar, si quicquam vnquam legerim venustius, quicquam præclarissimum, quicquam quo fuerim affectus magis. Ita & Theologiae arcana aperit sincere, & veræ Philosophiæ adyta recludit erudite, & animi solatia proponit luculenter: vtin vno De Constantia libello, virtutum omnium chorum, venustissimis Musis permixtum, videre mihi videar. Beasti me hoc munere, mi Lipsi: & multis quidem nominibus. Ego tibi hunc tuum librum immortalem fore spondeo. Tu quo cæpisti pede feliciter perge. Quem polliceris librum Thraseam siue De Contemptu mortis, vide ne diutius differas vel si iam est

editus, ad me mittas. Et si enim sum occupator, & quidem rebus grauioribus quàm vel genius vel ingenium meum ferant: nullum tamen tantum negotium hoc mihi adimet otij quod tuis legendis impendam. Si per otium dederis ad me interdum litteras amoris tui erga me testes, (et si haud habet teste opus qui mihi est exploratissimus) feceris longè gratissimum. Et ego tibi mutuo litterarum officio vicissim respondebo. Quod si in hanc urbem te contingat venire, vide ne id me fiat insalutato, inò ne alio quàm meo vtare hospitio. alioqui scito te non laturum impunè. Vale mi Lipsi, & me mantiozem factum, amare perge. Antuerpiæ XIX. Decemb. ∞. IO. LXXXIII.

E P I S T. LVIII. *Amstredamum.*

MART. LYDIO S. mitto.

NEC Epistola tua quidquam mihi potuit accidere gratius, nec admonitione siue censura. In vtraque amor tuus elucet: in hac magis, quam nisi libere in amicitia admittimus, tollimus pulcherrimum eius fructum. Ego de meo sensu noui & adtestor, libentissime me sicubi deflexi, non corrigi solum sed corripiterte cum de animo mihi constat corrigentis, quem totum candidum purumque in te scio, mi Lydi, & famæ ac salutis meæ amantem. Itaque nec excusatione nec tergiversatione ista opus: qua (vere dicam) gratiam admonitionis corrupisti in parte. Ego enim me ab amicis non blande amari velim, sed fortiter; id est, vt viris ac sapientibus est dignum. Sed de nota ad verba illa pagina 66. * Constantiæ meæ: sententiam meam breuiter sic habe. Cùm ea scripsi, ad peccatum & ad malum respexi: quod Deo sanciente & præscribente euenire, durum mihi videbatur dicere. Fateor eam vim esse pro-

* Lib. 1. ca. x. Vidit, non coegit scribit, non sanxit, &c.

uidentia diuinæ, vt nihil in minimis maximisque eue-
 niat quod à filo illo non pendeat: tamen cautionem
 cautissimã in verbis & effatis adhibendam censeo, vulgi
 in primis causã. Itaque Damasceni verba hoc sine ad-
 iunxi. Nam πρόγνωση, πρόνοια, προορισμόν, ratione qua-
 dam distingui ab hominibus, & causã hominum non
 ignoras. nec temere dixerim, Peccata euenire Dei præ-
 finitione. Nec tamen certamen hinc mihi vllum tecum.
 sed rem altam, intricatam, & vereor vt homini semper
 obscuram, sic explico. Definitũ à Deo omne agnosco,
 quidquid euenit: trepido tamen dicere, peccata ipsa
 quorum fontem à sola mala voluntate nostra esse cen-
 seam, suprema illa voluntate permittente. Exempli
 causa. In Tarquinij adulterio, in cædibus ab Herode
 innocentum, duo specto: factum ipsum, & crimen.
 Factum à Deo definitum fateor, & comprehendo sub
 fatali illa lege: crimen, quod soli voluntati inhæret,
 non videor fateri posse, sine iniuriã Dei. Causam o-
 mnium rerum diuinam voluntatem statuo, omnium-
 que euentuum etiam si mali sint: at non causam causæ
 mediæ, quoties ea mala. Alias quomodo effugimus, vt
 non auctor ille sit mali? vt non adprobator? Itaque ea
 quæ ex * Actis aptissimè adducis, huc accommodo.

* Acta A.
post. cap.
i 1, vide.

Mortem Christi destinatam ab æterno, prodicionem
 Iudæ ab æterno, mediæque omnia quæ ad salutare illud
 opus ferrent: sed non crimina adnexa ipsis factis, qui-
 bus fundamentum in impia tantum voluntate. Quod
 si tamen satis habemus generaliter & vniuersè dicere,
 omnia non præscita solum à Deo, sed præscripta, hoc
 respectu quod illa ipsa facta sine peccato euenire non
 potuerunt: ego non pugnaciter pugnauero, & fatebor
 fortasse (cum omnia examinauimus) vim hanc necessa-
 rio inesse cathenæ illi & nexui Providentiæ immotæ &
 æternæ. sed differi tamen ea in vulgus, periculi inuidia-
 que plenum existimem. vulgo autem scriptus meus li-

ber. Habes strictim mentem mei scripti. Tu si quid aliud obseruas, aut si quid etiam est in quo ambigis, valde à te peto ne me celes. Non delectabunt me solùm eiusmodi iudicia & indicia, sed docebunt. In istis ipsis quæ nunc scripsi, si quid aberro, dirige. Reipsâ videbis, me non admoneri solùm posse, sed emendari. Libens enim quidquid aut malè aut obscurè dictum erit, retraherem, illustraerem. De missò ad me Heroldo, habeo gratiam, remittam cum fide, vbi legero. Quamquam de Germania Taciti, nescio an hac editione emoliar accuratè. Occupationes, & valetudo, & Typographi festinatio, sæpè nobis impedimento. Quod pag. eiusdem Constantiæ meæ 131. in margine positum est, * *Dandi adulterium*: facillè obseruasti peregrinationem esse meæ mentis. Itaque velim pro eâ nota hanc in libro tuo substituas, * *Quæ populum ambitiosè recensuit.* quod alios etiam monui. Vale. Lugd. Bat. xiiii. Kal. Decem.

∞. I. LXXXIII.

E P I S T. LIX. *Antuerpiam.*

C O R N E L I O P R V N I O S.

ex animo precor.

LIBROS hos de Constantia cum ad Senatum vestrũ, Vir Clarissime, mitterem: valde peccassẽ, si non ad te veni. Nec enim Senatus solùm ipsius magna pars es: sed & mei, qui amo te, qui abs te amor: nec cum Antuerpiam veni, facillè peccus reperio magis promptum in me, magis pronum. Addo & causam tertiam, quia prudens tu & doctus. cuiusmodi lectore, imò iudice, opus mihi in nouitio hoc scripto. Parùm enim adhuc tritum istud ad Sapiẽtiam iter: nec scio an ipse id peragrauerim vsquequaque pede recto. aut si, an aliis videbor. Seculum enim & mores non ignoras, quam-

quamque in re quæ Pietatem tangit varii hodie sensus & dissensus. Non sententia, sed verbum aliquod à calante calamo anceps fugiat: ecce calumniarum subitus & magnus ignis. Quæ causa abstinuit me, fateor, ab alioqui & ingenii ventus vocabant: sed repressit hic metus, & adnavigare iussit litus. Elephantes aiunt, etsi amantibus impensè delectentur, haud temere tamen eos ingredi, cum inscîi sint natandi: idem in Theologia mihi. quam amo, quam æstimo, & tingo salubribus eius aquis libens animum, non tamen mergo. Quæstionum enim vortices illos horreo: iisque ne inuoluatur, adfideo & obambulo saltem eius ripas. Et hinc tamen haurio & ex tuto sumo, quæ ad animæ meæ usum. Nam de Virtute censet, rem eam esse non verba, iustius ego de Theologia. cuius verum seriumque finem scio, Vitam. Ut melior, non ut doctior siam, sacra illa volumina tango: ut pectus instruam, non ut acuam mentem. ** Maiorem, quam 170 habet mine, sapientiam sapienter.*

Procul à me isti, qui alti & subnixi ambulant, ** μεῖζω πύκα* quæque Socrati obie- ** Satagunt inquirentes.*

Et cum omnia tamen subtilis ingenij alâ peruolarint; ** ἀπολωπόν σοφίας σφοδρῶς: quæ terram infra & quæ caelum supra.*

Et cum omnia tamen subtilis ingenij alâ peruolarint; Reliqua sciunt: illud vnum quod scitu necessarium est nesciunt, ut se sciant.

Sed hos mitto. te Vir amicissimi me quaeso, ut gratum hoc munus animumque nostrum habeas: & istam ames, illud examines. quo sine præcipuè scito à me missum. Si quid alibi aliter dictum: hoc magis mihi amicus, quod liberius monueris. quia inter eos ego qui labi & errare possunt, sed & inter eos qui resurgere & emendari. De simplicissimi Torrentij valetudine & statu, gratum mihi si per te cognouero. Iure nobis carus, rarus ille vir.

Lugduni Bataur. XVI. II. Kalendar. Nouemb.

∞. I. C. LXXXIII.

D O M I N I C O L A M P S O N I O,
Leodiensi Episcopo & Principi à Secre-
tis, S. D.

DIvest cum scripturio ad te Vir clarissime. sustinui me, dum scriptum illud promissum exspecto, materiem scilicet vberiore respondendi. Nam lata & lata illa epistola, quid ferè aliud habet quàm adhortationem & laudes? Quæ amplector vtraque, quia in iis amorem tuum agnosco, sine labe sine furo. Non merui. quid refert? hoc ipsum delectat, talibus viris & iudicibus meruisse videri. Non enim fallacia tua verba, sed prompta è pectore, & vt ille ait * *ὁ ἀφ' ἑνὸς μυχῶ.* Itaq; calcar mihi addis ad decurrendam reliquam hanc viam: quod detrahunt mihi sæpè iudicia quorundam, qui *καὶ οὐκ ἔστιν*, vt volunt, *ταῖς*. Misceri enim hæc nolunt: & satis esse puram illam à Christo doctrinam, sine mixtione vllâ Sapientiæ humanæ. Nec acriter iis sanè pugnem: nisi quod nescio quomodo apud homines vim aliquam habeant & iuvent etiam ista externa. Quis veterum Theologorum Philosophiam spreuit? vsurparunt imò & Græci & Latini, sed suo quodam sine. Ego ex vsu non iuventutis solum nostræ, sed generis humani purem, trahi & conduci omnia ad metam hanc pietatis: modus teneatur tantùm, & vt hæc diuinis litteris seruiant, non vt contri. De Amphitheatro philologum aliquid nuper edidimus: & exemplaria mitti iussimus ad Clariss. Torrentium vnà tecum. Nunc feriamur: nisi quod Triciti Commentarium recensemus, & in quibusdam resingimus, sed leui manu. Ximeno tuo, imò nostro, velim à me multam salutem dici. quem virum olim patris puer Colonia vidi & audiui, sed nunquam pernoctare Doleo. & excitor non in amorem solùm eius, sed amplexum

* è præcordiorum penetrali.

plexum: ita multa à multis audio de sincera illa & doctrina & pietate. Tu si mihi interpres & conciliator amicitiae illius es, magno me beneficio deuinxeris. Otho Venius à nobis abit, sed inuitis: insignis moribus & arte adolefcens, & cuius manus vsui mihi esse poterat ad multa Antiquitatis illustranda. Eum commendatum tibi, tamen commendo. etiam me: quem scire certò debes tui ex animo amantem. Salutatte I. Doufa. Lugd. Bar. Prid. Kal. Iun. ∞. IO. LXXXIV.

EPIST. LXI. *Hagam.*TH. LEEWIO *Consiliario* S. D.

HAUTENVS noster ad te venit: cui vtinam ego comes! Sed valetudo validè vetat: quæ semper anceps, nunc acerba, tenet ligatque me domi. Alloqui in votis mihi profus, te videre, te solari, & officium exhibere quod eiusmodi tempora exigunt ab amico. Litteris id feci antea: sed nescio quomodo momentum hic magnum habet frons ipsa & ipse vultus. Euripides non vanè mihi visus scribere, Non serenitatè nauis gratiorem in tempestate aduenire, quàm lugenti amico, amicum. Sed & hoc breui, vt spero, fiet. interea mi LeeWi, firmare quæso paullùm, & frigus illud tenebrasq; dolorum calface, & illustra ad Rationis solem. Ante omnia nouitatis opinionem hanc exue, quæ lupæ tuo mala faulrix. Miserabili, inquis, genere mortis periit, & quod luctu municipium omne nostrum compleuit. Scio, & adfectu adfectuque primo ipse misereor. sed hic quoque paullùm te attolle, & secerne à vulgo. Quid illud miserabile? cum omnia circumspexeris, Mori. Varia ad illam metam via fert, cliuosa, plana, breuis, longa. eadem tamen omnibus quies, cum peruenere. Tua per difficilem partum, & velut per nimbos

fluctusque delata est in Beatum illum portum: delata
 tamen. & præteritus labor ad eò non grauis illi nunc,
 etiam gratus. Tu tantum ne miserare, imò nec mirare.
 Scilicet id genus Fari non cadit in hunc sexum? non
 communis ille omnium prægnatum timor? Imò non
 crebriores alios sermones audias, si in confessum aut
 conuentum venias muliebrem. Attamen hic nostrum
 omnium error: cum triste aliquid accidit, etiamsi non
 nouum, habere id vt nouum. Per circumstantias qual-
 dam augemus, polimus, & velut fucum ac lenocinium
 circumponimus dolori. Scilicet vt pulchrior in oculis
 appareat iustiorque. Peruersi mortales! contrà opor-
 tuit: & in omni casu oculos flectere ad communem
 dispersamque legem. Non Hagam solùm aut Batauiæ
 hunc angulum intueri, aut quid pauculis ibi annis ge-
 stum sit: sed diffundere cogitationem per sola hæc ter-
 rarum. Conditionem tibi pono. Iure non lugebis so-
 lum, sed indignabere vt in nouo fato: nisi alibi terra-
 rum hac ipsa hora idem ille aut acerbior casus. Et ta-
 men cur peregrinere? reperies exempla eadem, si qua-
 res, in finitimis istis locis. Quamobrem exsurge, &
 contrà leuia ac lusoria hæc Doloris arma, arripe vera.
 Quid vita, quid mors, quid fatum sit serio cogita: scio
 placari posse implacabile etiam dolor. Quid enim hæc
 vita, quam eripi lugemus? ludibriorum scæna, miseria-
 rum mare. per quod vt maximè ex voto tibi feratur na-
 uis: tamen in multos scopulos impingas, multis vadis
 obhærescas necessum est. Quid ipsa mors, quam time-
 mus? requies, gaudium, & vera vita. aut siquid in ei-
 mali, malis tantum, Quid miseraris traductam ad hanc
 optimam matronam, & per Fidem salutis suæ certam
 Iam Fatum quid? æterna ab æterno, in æternum, dei lex
 quam ad eò non abrogare fas, vt nec obrogari ei liceat
 aut derogari. Si ab æterno & immobilis: stulte, quid ca-
 Necessitate pugnas? hoc vnum vinctes, vt pluribus pla-

gis. contusus vincare. Si à deo: impie, quid quereris? Culpare non potes aliquid malum aut acerbum in eo & ab eo, qui Bonitas & Benignitas totus. Naturam eius si exprimere voles, non melius aut magis propriam expresseris, quàm per eas voces. Mortua igitur tua est: debuit. illo tempore, illo fati genere, debuit. Lex ita lata: quam frustra sollicitant & exagitant acumina hodie ingeniorum. Non enim mouebunt. Quin nos, qui sapimus, pareamus potius; & quod necessaridè patiendum est, etiam libenter patiamur. Leuamentum aliquod miseriarum est, non reniti. Cur autem renitamur? Non Deus solùm est, qui ita de nobis statuit: sed & pater. Salutare igitur, bonum, prosperum: quidquid sensibus oculisque nostris aliter videatur. An illi curæ aut amoris nos esse non putas? magis quàm nos nobis. Sed & pueris parentes multa præter votum imponunt, idque tutelæ aut salutis causâ: item ille nobis. Hæc mi Lee Wi seridè discute & bonâ fide. leuaberis, si ostium pectoris semel Rationi aperies, remoto repagulo isto vulgarium opinionum. Plura me Haute ni discessus vetat addere: iubebat tamen amor, qui magnus mihi in te semper & sanctus. Vale. Kalend. Martiis. ∞. IO. LXXXV.

EPIST. LXII. *Londinium.*AMICO *cuidam* S. D.

IRASCI debebam mi **, si possem. Tu ne vt iter vllum susceperis, non dicam sine comite me, sed sine conscio? Hoc verum fuit? Pectus tuum roga. non dicet id esse pro veteri illo & fido inter nos amore. Caput meum hoc tango & testor, nullum mihi caput carius fuisse tuo. Quid autem suspicer? arcanam aliquam causam huius consilii fuisse? non inquirō.

& si ea aperienda mihi non fuit totâ fronte, saltem vestigiis & sub personâ ostendenda. Ego te in meis rebus tale aliquid nunquam celassem. An lubitò hoc tibi natum, & per mortem vnus illius viri? Hoc potius credo. quia reuera causâ tibi temporanei alicuius secessus hic non iniustâ. Noui collegas tuos, scio quibuscum res & consilia miscenda fuerint: homines & actiones, parum ad tuum stomachum aut ad nostrum. Interea tamen (quæso hoc volens audi à volentissimo tibi amico) nec nos omnino eam rem celandi eramus, nec certe vxor: quæ misera se adflctat. Quamquam nos solamur & erigimus: certi, non aliud latere sub hoc instituto tuo, quàm secessum aliquem ab his turbis. Tamen mulieres nosti, (etsi tua sanè prudens, & mariti ex animo amans,) & linguas siue malas, siue vanas. Quibus oro te, in tempore medère: & ad nos redi, qui manere tecum parati, abire, perire. omnia, vt ferent res & tempus. Quæ enim tibi causâ eximii alicuius consilii aut singularis? Confusio hic & discrimen? Scimus. sed & animum tuum nouimus nihil horum metuentem. Denique inter homines istos dum viuimus, obsecro vitam etiam instituamus humanâ hac & communi viâ. Pax aut bellum erit? communiter consilium aliquod capiemus, quod paci huic attemperemus siue bello. At ego tiquam seriò scribo, & quasi monendus mihi sis. quem liquet vsurpasse hanc profectioem animi causâ, etsi cum angore aliquo tuorum. Quibus etiam, mi^{*,*} consule. & ad suauitatem conuictus illius nostri redi, sine quo tenebræ nobis in media luce. Verè dicam etsi vulgariter, Vita sine te nobis non vitalis. Res adhuc hic quietæ: sed Brabantia tamen & Flandria raptantur, vt audire te credo etiam istic. E Gallis litteras iam bis accepi, & quædam in iis noua. vt De Re accipitrariâ carmen, subtilis & nouitiæ inuentionis. Veni & vide & (quod Constantiam tuam meamque decet) ride. cur enim

enim non spernamus hæc circumfusa & externa, iure
 iis altiores? Nobiliss. V V. Philippum Sidnæum, &
 Dierum, si vides, saluta à me quæso: & iis indica, per te
 sterisse quod eos non viderim tecum. Certè enim inui-
 tis meis omnibus iuisssem. Tui valent. Vale & tu, & fac
 vt breui te videamus expectatum. Salutatur te Hautenus
 noster, qui hilariter herè apud me in prandio fuit ad
 funus Melonis. Inuideas illis exsequialibus epulis, si in
 tam albo pectore liuor. Lugd. Bat. x. Kal. Septemb.
 1600. Id. LXXXIV.

EPIST. LXIII. *Lutetiam.*

AVGERIO BVSBEQVIO

Cæsaris Legato, S. D.

PERISSE litteras meas nuperas ad te, minus do-
 leo, quod de officio meo saltem tibi constat. Nihil
 enim in iis magnum aut serium. hoc tantùm, adfectus
 mei & cultus significationem continebant: quem à
 iudicio suspectum, constanter seruo. At tuæ ista lit-
 teræ, quàm mihi gratæ, & in mediis his molestiis iu-
 cundæ? Præter enim amorem (qui largiter appâret)
 etiam grauiissimi testimonii tui pondus continent &
 iudicii de meis scriptis. Quod amo magis, quàm pro-
 bo: quia mihi virium mearum conscius & modicæ lau-
 dis. Fuimus his septimanis aliquot in Taciti Commen-
 tariis refingendis, & nouis quibusdam attextendis, vt
 videbis. exemplar enim Antuerpiâ iussi mitti: si ta-
 men commodè id poterit per has turbas. Nam caput
 illud Belgii à corpore nostro semi-auulsum. Ripas ob-
 sident, & tormentis aditum nauibus arcent: etsi nau-
 tæ adhuc perrumpunt. Nobis mutatio non impendet
 iam, sed adest: faxit ille Deus vt in bonum. Quamquam
 hæc sunt illa, aduersus quæ Constantia nostra nos ar-
 mauit: quæ hoc saltem mihi profuit, quod ab eâ scri-

ptione impressum animo meo aliquod robur. Plures hic imperant. nec vidi eam rem benè vnquam celsisse in bellis. Discidium etiam animorum prælagio, & motus fortassis in ipsâ plebe. Nobis tamen decretum patriam non mutare, si mediocris aliquis in eâ status. si nullus, & si confusio tantum & raptus: quæcunque terra dederit nobis aliquam sedem. Nec enim liberi prægrauant, & sola mihi vxor. Ianum Guilielmium commendaueram tibi superioribus meis litteris, adolescentem, si quid video, probi ingenii, animi, iudicii. Eius si quid benignè facere potes aut dicere, quæso ne graue. Existâ iuuentute non est alius, de quo melius sperem. Itineraria tua Plantinus si accipiet, edet. nos quælecumque augmentum auidè exspectamus. De Thraseâ meo poliendo cogitabam, vereor vt tempora permittant. Quidquid tamen ea permittent, mihi certum conferre ad hanc meliorem curam: & quod in me est, fugitias virtutes retrahere in nostrum æuum. Valdè me huc incitat etiam tua admonitio, & votum, quo honorificè nimis epistolam tuâ claudis. Vale Ampliss. Domine. Lugd. Bat. x. Kal. Septemb. ∞. I. C. LXXXIV.

E P I S T. LXIV. *Leodium.*

LÆVINO TORRENTIO

V. *Amplissimo* S. D.

ITA Salus aliquando seriò me respiciat (nam hæc nus quidem adit, abit, & vacillat) vt mihi insigni gaudio imò robori sunt tuæ litteræ tam amanter ad Plantinum de me scriptæ. Te noui, me noui: & hoc scio hunc tam prolixum adfectum non meruisse à tali viro. Quid dicam? me meaque offerrem & addicerem, niam pridem addicta tibi, nexu quidem & vinclo quod non nisi atra mors rumpet. Commentariunculas non

tras semestris hic morbus valdè tardauit. morbus, qui
 per interualla duxit me ad Fati limen, & reduxit. Nec
 nunc optimè: etsi in optimâ spe, vt medici volunt, &
 iam in abscessu atque inclinatione sit morbus. Absque
 eo, iam & Suctonium meum haberes meum? imò ve-
 rè tuum, cum tuo integro Commentario, meis tantùm
 ad oram Notis: præterea votum tibi & dicatum:) &
 Dialogos nostros De Rectâ institutione iuuentutis,
 quibus sermonis partes do Philippo Lanoyo & Papio
 nostro. Amo enim & amaui rectissimum ingenium
 adolescentis, dignissimi hac vitâ, nisi meliorem ei De-
 us destinasset. Plura iubet amor meus, imò ardor: ve-
 rat languor, & serum hoc dici, quo litteræ tuæ conspe-
 ctæ nobis. Excusa. & apud Dominic. Lampsonium i-
 tem nostrum, cui cis paucos dies vbertim scribam.
 Officii enim aliqua cessatio apud me per hos menses;
 non amoris: qui mihi æternus in tales viros. Vale, &
 salueat à me Lauineius tuus. Lugduni, vt volunt, Bata-
 norum. Postrid. Kal. Ian. ∞, I. LXXXV.

EPIST. LXV. *Lugd. Bat.*

BONA VENTURA VVLCANI,

Vir collega amice,

CALLIMACHVM, Bionem, Moschum, iam nunc à
 te accepi: vno partu trigeminos, rarum & felicem
 ingenii tui factum. Publicâ causâ (verè dicam) tibi
 debeo: priuatâ magis, quia duos ex iis mihi inscri-
 bis, hoc est, immortalem me facis. quo quid homini
 ab homine maius dari potest? Viuent enim amœnissi-
 mi poëtæ illi, quamdiu Musæ: & cum iis tuus labor:
 & cum labore tuo meum nomen. quod Musæo illi pe-
 plo intexuisti amicâ & doctâ nimis acu. Gratias agam
 aut habeam? referre malim. & tamen verbis quoque
 nunc dicam, sed paucis & fidis. Emptum me tibi
 hoc munere; mancipio tuum. & addo improbi

hominis priscas illas voces, sed probè & sinceriter:
Quid concupiscas, tu videris: quod concupiueris, cer-
tè habebis. Libros nouitios, quos è diuite bibliote-
 cã tuã prompseram, per hunc puerum recipe. De
 Collectaneis iudicium quæris: illud Iuliani scitum pro-
 fero; * ἰγῶν ἀνέγνων, κστ. γῶν. Magis ad gustum meum
 Conuiuialia Stuckii, ex eãdem gente non ab eãdem
 mente. Firmiora hic omnia & lectiora. De Sigma, quod
 obiter quærebas & videras, ille nihil noui: fortasse nunc
 ego. Nam quæ in Antiquis scripsi, vacillantia aut falsa.
 Non enim Sigma antiquis Biclinium propriè, vt sensi
 ego: non diætã aut cænatio tota, vt Cælius: non mensa
 ipsa, vt Brodæus: sed nisi fallor, certa in cænatione pars
 scorsim erecta & exstructa ad recipiendum lectum. id-
 que hemicycli aut lunatã formã, quã littera illa Græca
 passim hodie in lapidibus & priscis libris. Suggestum,
 inquam, quoddam ligneum (siue quã meliore materiã,
 non impedio) semirotondum: in quo perpetuus vnus
 lectus, ad sex septem conuiuas recipiendus. Quod velut
 dimidiatum triclinium repertum inferiore æuo, ad fa-
 cilem & magis aptum vsũ. Ab Apuleio hic mihi pri-
 ma lux, & à me illi. De Psyche, libro v. *Visoque statim*
proximo semirotondo suggesto propter, instrumentum
cænatorium rata refectui suo commodum, libens ac-
cumbit. Non nominat Sigma, fateor: sed auribus ocu-
 lisque ingerit quasi nominasset, ita clarè. Semiroton-
 dum suggestum ponit, & Instrumentum cænatorium
 appellat. quid capere aliud est, quàm hoc Sigma? Tri-
 clinii enim certè non illa forma. Radium mihi etiam
 aliquem, etsi à tenebroso æuo scriptor, allucet Ditma-
 rus Episcopus libro 1111. Chronicor. De Othone Im-
 peratore: *Imperator, inquit, antiquam Romanorum*
cupiens consuetudinem reuocare, magnã ex parte iam
suis deletam temporibus, multa faciebat quæ diuersi di-
 uerse

uersè accipiebant. Solus ad mensam quasi semicirculum factam, loco ceteris eminentiore sedebat. Quod libens item rettulerim ad Sigma: sicut illud ad Principalem morem, quòd solus, quòd loco eminentiore. Sed mensam ipsam ad Sigma, lunatâ item formâ fuisse hinc discis. parte dico eâ, quâ conuiuas tangebatur: nam illâ, quâ alios, fuerit lineâ sanè rectâ, ad ministerium & adstitutionem puerorum scilicet aptiore. Et quanquam de mensâ h c Ditmarus: non tamen eam solam venisse in id nomen (eruditissimo Brodæo scriptum:) peruincit Sidonius, qui in his versibus discriminat clarè:

*Non tibi gemmatis ponentur prandia mensis,
Assyrius murex nec tibi sigma dabit.*

Ita omnino legò, non *signa*, vt vulgò. Idem alibi nominat, & ostendit duplex fuisse, Æstium & Hibernum.

Cominus aspicitur vel prima vel extima turris:

Mos erat hic dominis hibernum sigma locare.

Vbi Locandi verbum refutat item Cælium, Diætam capientem ipsam. At ea non transfertur, non locatur in turre. Cetera quæ huc faciunt, aut ego aut Stuckius iam dixim^o. De Antecanâ etiâ ambigo, quod ad vocem. Macrobius sanè ita: sed in Apuleio & Isidoro tuo Antecani^o siue multitudinis casu Antecania reperio. quidni rect^o, quo flexu à Scânâ Proscanium? Ille libro 11. sic: *Proxus gladiatoria Veneris antecania*. Alter lib. xx. *Merenda est cibus qui declinante die sumitur: quasi post meridiem edendus & proxima cana. unde & Antecania à quibusdam dicitur.* nisi si hîc vtrobiq;, Antecana, reponenda: quod haud temerè putem. Salue iterum mi Vulcani: iterumque tibi à me gratiæ. quas pro nam semper & recondam, habebo æternùm & debebo.

I A N O G V I L I E L M I O S. D.

SERIO ægrotabam, mi Guilielmi, tamen expressit amor vt scriberem: non miraberis, si paucis. Hepatitis enim acer nec sine discrimine morbus est, qui me septimanas iam aliquot adfligit: quam partem ad vitam eiusque munia principem esse non ignoras. Litterarum tuarum nuperrimæ suaves. celsi in iis me de Epistolâ in Sigonium, quam missam tamen è Britannia vidi. Gaudeo cõspirare te mecum: cuius iudicium super eâ Consolatione credo te iam vidisse. Sed tu, sodes, cur non acrius paullo egisti hanc causam? Debebas. & sine aspectu illius, quem nimis attollis, falsæ huius prolis patrem. Agnosco stilum, disiunctum, otiosum, lentum: & illam (audeo apud te dicere) Sigoneitatem. Quid sibi volunt Itali? Transalpinos omnes esse fungos? Scilicet nemo nostrum inter oletum illud diiudicet & Tullianam myrrham. De Re Accipitraria nouitiæ & acutæ inuentionis carmen accepi. legi mihi iussi per hunc ipsam morbum. placuit. Gratias quæso à me auctori & datori nuntia. cuius mihi laudes gratæ, eò imprimis quòd iunxit me laudatissimis illis viris. De P. Fabro: gaudeo mihi impositum. Tamen scripseram etiam aliquid ad Cuiacium. tu purga. Tacitus noster prodit, & nouæ ad Historias reliquosque libellos Notæ. sed Notæ tantum. plura valetudo vetuit, & hæ turbæ, quæ rerum & mansionis nos faciunt incertos. Saluta Brissonium, Memmium, Scaligerum, & tu salue quidquid me erit. Constantia nostra iterum prodiit cum Præscriptione aduersus quosdam qui in *ivobis a vobis*. Critica omnia nostra imprimuntur vno volumine iunctim, quibus noua quædam addemus si valeo & viuo. Lugd. Bat.

XIII. Kal. Octob. ∞. I. O. LXXXIV.

EPIST.

EPIST. LXVII. *Magam,*

CORNELIO AB EGMONT

NIEWENBURGIO S. D.

ETIAMNE excusas? Tu verò sape me interpella & appella, & pecca sine peccato vilo in hanc partem. Peccato autem? imò beneficio. ita enim verè appello & censeo, cùm à talibus amor in me declaratur, & taliviâ. Quid enim mihi iucundius, quàm sentire etiam illic & in eo otio esse, qui de litteris & virtute bene sentiant? qui huc sedent, & in optimis studiis breuem hanc semitam decurrant vitæ? Quid autem potius agamus, mi Niewenburgi, nos quibus ingenium paulò magis ingenuum, quàm, vt post pietatem in Deum (prima enim semper illa cura) doctrinam Sapientiamque colamus? Sed hanc inprimis. idque ducibus iis, sub quorum signis iam militas, & in quorum es, vt ita dicam, sacramento. Placent Græcissimi, Epicæti, Arrianus: & inprimis Annæus noster. quem tu quidem iam diu ita amas & æstimas, vt producere eum etiam in ora huius populi velis, sagatum & nostrâ veste. Maeste! approbo, iuuo etiam, & iuuabo si quid possum. De coloratis, rectè sentis: pullatos intellegit & sordidatos. Itaque, si qua hic mea censio est, malim vertere ad morem nostrum. Nam atra vestis nunc quidem, honestiorum est: fusca, tenuiorum & paupertina. Alter locus qui Ædiles tangit: explicandus paraphrasi aliquâ & circunductione. Seneca quidem intellegit ganeas, popinas, meritoria: in quibus ne quid contra leges aut mores à proteruis fieret, curabant Ædiles. Explicavi hunc locum, vt opinor, Commentario meo ad Tacitum lib. 11. sub finem. Leeuius noster vidit me, sed cursim, vt solet. Semper ille amicū seriò videre negotiosus est & occupatus. At tu quòd amicitiam

cum eo colis, valde mihi gratum: & tibi fructuosum erit. ita noti mihi mores & candor optimi & sapientiae virtutisque amantissimi viri. Cuiusmodi cariores nobis, quò hoc auro rariores. Carmen tuum vidi in libros meos De Constantiâ. velim cum otium est describas, & ad me mittas. Vale, & vxorem tuam amanter à me saluta: meque verò amicum tibi cense. Lugduni Batavor. III. Kal. Octob. ∞ . I O . L X X X I V . Ego, nisi quid impedit, breui Hagæ. negotiolum enim est in aulâ.

E P I S T. L X V I I I.

*Hagæ.*T H. L E E W I O *Consiliario* S. D.

DI STVLI ad te scribere, Vir clarissime, non libens. Morbus meus hoc fecit, qui non sine discrimine etiam nunc me vexat. Ego fero: & æquissimo animo exspecto illum diem, quo Imperator hoc corpore, inò carcere me soluet. Obstructiones sunt quæ me tenent, internæ inflammationes, nescio quæ arcana alia symptomata, ad quæ medici ipsi trepidant & caligant. At non ego. scio hanc legem vniuerso humano generi datam: nec magis mirum aut nouum mori hominem, quàm nasci. Denique quid est quod in sæculo hoc me teneat aut delectet? Publica vide. pessimè habent. Priuata. etiam in iis suæ cruce. Melonem nostrum tibi gratum fuisse, mihi gratum. Sanè bonos & eximios si quot habui hoc anno. sed quid? ego, velut Tantalus sitit inter suas vndas, esurio inter medios melones. Nec gustare quidem mihi fas ob hunc morbum. Constantiam nostram recudit Plantinus. pauca mutata aut addita præter Epistolam, quam videbis. Exemplar Latinum Seb. Gryphio nostro dabis, cui ex voto debeo. Belgicum vxori tuæ seruiet: si tamen hæc ad sapientiam illius sexus. Sed tu, si tanti est, interpretando iuuabis. Ego te illamque saluere ex animo iubeo. nam longior scripsi.

scriptio mihi non facit. Valete vterque. Leidæ. ix. Septemb. ∞ .ID. LXXXIV. hodiè paullo rectius valere visus sum.

EPIST. LXIX. *Ienæ.*

ANDREÆ DAMMIO

v. n. s. dico.

EN mi Dammi Carmen vti petebas, id est iubebas. Quid enim verè amicus verè amico neget? Si placeat, nihil debes. sine curâ enim natum aut labore. Si displicet, multùm. quia agnata ei infamia mea. Traducor, vt vides, & risui exponor in nouo hoc theatro. Sed est tanti, vt nomen meum minuam, dum addam aliquid ad tuum. Adfirmo enim in laudatione hac nullam laudem quæsisse me, præter tuam. Hunc animum si tibi probò, satis est: de carmine Genius viderit meæ famæ. quem hactenus non culpo. Salue, & ad cænulam me expecta.

CARMEN EPIDICTICVM

ANDREÆ DAMMIO

v. n. scriptum,

Cùm Iurisconsultus Ienæ renuntiaretur. ∞ .ID. LXXII.

ET si me vario iactatum turbine, Dammi,
Irritæq; expertum instabilis ludibria Diuæ,
Auocat à cætu, tristis fortuna, Sororum;
Nec dolor ad latos patitur conscendere colles:
Attamen hoc surget carmen tibi. Callida Musa
Calliope, diuùm atq; hominum sincera voluptas,
Seu iugate Pindi, seu te Parnassia rupes

Castaliâq, tenet iucundum murmur ab undâ;
 Diua faue, tibi crescit honos. En vester alumnus
 Dammius, æternis nomen memorabile chartis,
 Victor ouans, spoliis & opimo lætus honore,
 Ingreditur, patriusq, nouum decus attulit oris.
 Qualis purpureo sublimis Scipio in ostro,
 Post debellatos Romanis viribus Afros,
 Victor agit niueos celsa ad Capitolia currus:
 Patresq, plebesq, fremunt. it plausus ad astra.
 Illius ingenuum percurrit gloria pectus.
 Tale decus, talesq, refers de pace triumphos,
 O felix animi iuuenis, felixq, laboris.

Nam quamquã priscæ superant tibi nomina gentis,
 Clara per Albiacos populos quam fama perennat:
 Tu tamen antiquo generis contendis honori,
 Et lucem accipiens, illis reddis quoque lucem.
 Tu primum, vt teneris creuit tibi robur ab annis,
 Inclÿta Palladiæ aspiras ad præmia palmae,
 Et statuis magnis non magna exordia rebus.
 Acrior hinc te laudis amor rapit. atria auita
 Linquis, & externis virtutem quæris in oris.
 Sic regina auium, volucres cum crescere pennas
 Sensit, & incuruos durefcere fortius ungues:
 Liberius seclatur iter, trepideq, parentis
 Officium dedignatur, nidisq, relictis
 Auolat, & liquidâ plaudens lasciuuit in æthra.
 Non Ithacæ durum posthac mihi iactet Vlysses
 Ignotis multum quamuis errauerit oris,
 Quã venit exoriens, quã Phœbi deficit ignis:
 Sitq, iter illius, tua dum sit gloria maior.

Videl

Viderit incultos Lestrygonas ille vel Ætnam,
 Cymmerion populos, & campos luce carentum:
 Te Dubis, Rhodanusq; celer, te Sequana flauus,
 Te vidit gelidis in montibus Apenninus,
 Annibal infuso quæ rupes fregit aceto:
 Te Tiberis pater, & viridi te Mincius umbrâ
 Obstupuit, Albig; suos inuidit alumnos.
 Hic tu perpetui pennis sublatus Honoris
 Per Phœbi Charitumq; hortos, per dædala prata
 Musarum, æterna decerpsti fronde coronam.
 Non aliter molles Venetus mercator ad Indos
 Aut septem gemini penetrans rapida ostia Nili,
 Quicquid Arabs, quidquid mittit Panchaia diues,
 Rettulit ad patrios spolia inuidiosa penates.
 Mirantur gazam ciues. Eoq; regna,
 Mirantur vestes, & munera squallida ab auro.
 Mox te cliuosa ceperunt mœnia Ienæ,
 Quæ Romanarum infudit mysteria legum,
 Iustitiæq; dedit sacratum scandere collem:
 Vnde tibi errores hominum, & ludibria vulgi
 Despicere, & varios fas sit componere motus,
 Inflammare pios & refrenare furentes.
 Felix iustitiæ munus. date candida ciues
 Lilia, purpureasq; rosas, date thuris honores.
 Te, Dea, te cumulem donis, te munere mactem.
 Nam tu sola potes, concussi in fluctibus orbis,
 Cum Fas atq; Nefas eodem dignantur honore,
 Lexq; pudorq; perit, tranquillâ pace iuuare
 Mortales. per te quoniam sua præmia iusto,
 Et sceleri mala pœna venit. Te terror & ultor

Carcer, & horribili sequitur mors dira flagello.

Te Virtus comes, & diffuso Gloria vultu.

Tu sola aeternam capiti das Diua coronam.

Quae damnosi expers senii, tua tempora, Dammi,

Ambiat, insignis, nitens scintillet honore:

Donec ad aequoreis ignotam fluctibus Arcton

Lucida sidere a radiabunt signa Corona.

EPIST. LXX.

Brugas.

VICTORI GISELINO S. D.

ITANE litteræ à Victore? tandem, tandem. Quod in gaudio improviso, vix credidi ipse meis oculis, legerem, manibus cum tenerem. Itaque verè scribis, pro bono tibi cessit peruicax cessatio: quia in morem abisse videbatur, & desisti flagitari. Imò præscriptio tibi iam pænè proderat (si Iurisconsultus esse vis) nisi hæc interrupisset scriptio. Sed vide vt non specimen solum emendandi nobis præbeas, sed re emendes: nec gustum modo, sed rectam plenamque cœnam. Aliàs, quò arenti mihi & sitienti paucula istæ guttæ, si venam tu iterum interclusurus es huius suauitatis? Sed non facies: quia non vltra ego facilis in ignoscendo, vel te auctore. Quod si iram etiam meam contemnes. quid? Veniam videlicet ipse, & iterum te mihi adferam subtractum non bonâ fraude. Trellæo illi dii ommes benefaciant: qui adiutor tibi, vt opinor, & interpretres honestissimi muneris. Sed ad carmen eius fidesne rescribam? Nec enim hominem satis noui aut mores. De schidis reciperatis, noua & mira. Sed sine illum pœnitentia (non enim pudor) furti subiit: sine eum apud quem deposita: tibi quidem ex animo gratulor de receptis. Vide vt te vnâ cum illis. Nam certè, vt Victor, indignantur iam pridem nostræ dea deferebat

scà te, illo militiæ suæ principe olim & antesignano. Purga: & ostende emanationem hanc fuisse tantum, a-
 lendis ingenii viribus, & velut quiete irrigandis. De
 Plinio, ego quidem valdè sum auctor. Nec excusa. ve-
 lis modò, fides mea interueniet de successu. Plantinùs
 ædes hic emit, Typographiam instituit, & videmur ef-
 fecturi vt stipendium ab Ordinibus accipiat honestum.
 Fortassis ea res erigit excitabitque me ad studia, aliàs sæ-
 pe languentem. Laco noster, vt audio planissimè perit:
 nec deseruit illum præeuntem Nemesis, etsi pede clau-
 do. A Cuiacio benigna multa ad me & honora. Gifa-
 nii Agellium excudi audimus. quem ego scriptorem
 ante quatuor menses ad Plantinum miseram, seuerè &
 anxie correctum: curque omiserit aut dimiserit, ne
 nunc quidem scio. Nec quæro sanè aut curo. Nam si
 mens aut otium mihi, satis multa in aliis scriptoribus
 quæ agamus: ne eripiam hanc patri prolem, iam certè
 nubilem & plus quam quindecennem. Scis quid ille
 semi-Italus questus de filiola suâ nuper: non sine risu
 meo, credo etiam vestro. Quem mihi commendasti,
 cupio omnia. sed nihil dum ego aut Dusa extricamus.
 Nam de Plantino quam ei spem ostenderam, profertur
 in eius aduentum, id est ad initia veris. Ante nihil statue-
 re de domo suâ vult aut potest. Dusa noster Commen-
 tarios ad Petronium scripserat, nunc totus in Historiâ
 concinnandâ suæ gentis.

EPIST. LXXI. *Londinium.*

IANO DOVSÆ V. N. *Salutem*
 & linguam opto.

STANENIM deest, qui tamdiu siles. Vindictam talio-
 nis merebare: sed noster amor si non maior, certè
 verior: procatur, & laceffit te vltro. Valemus ego, tui
 liberi, tua vxor. nō meæ Musæ, quæ frigent absente suo

Sole. Exorere. & aut vultu tuo coram calface; aut il-
 linc saltem radios & stricturas aliquot per epistolam
 mitte.

E P I S T. LXXII. *Antuerpiam.*

IOH. MOERENTORFIO S. dico.

VXOREM ad te redeuntem, mi Moerentorfi, qui
 dimittam sine litteris? Ægrè eas scribo, fateor:
 sum enim in alienâ vrbe & domo: scribo tamen. siue
 quia debeo, siue quia valdè volo. De filioli tui apud
 nos obitu focer, credo, iam scripsit. Ego te soler? ani-
 mo facio: verbis nunc non licet, nec opus est, si firmi-
 tudinem animi tui probè noui. Sæpe eam in litteris ad
 focerum adspexi, sed in alienis rebus: te illa deseret in
 tuis? Non opinor. præsertim cum ita placita tibi ea
 virtus, vt per eam Constantia etiam nostra; quam non
 legis solâ auidè, sed vertis. Vidi enim specimen, &
 probo, illud vellem, plus aliquid tibi permitteres,
 nec vestigia vsquequaque sermonis Latini premeres,
 pede tam certo. Arta per hanc curam versio, astricta,
 tenuis, sæpe obscura. Est suus videlicet cuique linguæ
 Genius, quem non auellas, nec temerè migrare iusse-
 ris in corpus alienum. Quàm multa Latinè breuiter
 scripserim; quæ si totidem verbis transferas, sententia
 nec plana satis, nec plena sit? Quàm multa rectè & e-
 rectè: quæ in aliâ linguâ iaceant aut vacillent? Quod
 iis præsertim euenit, quorum stilus paullò magis ab
 eruditione, & à curâ. Iam allusiones illas, annomina-
 tiones, flexus, & in vno sæpe verbo imagines, quæ
 tam dextrâ mens vertat, vt eadem vis iis aut Venus?
 Exorbita igitur: & hoc erit rectam in vertendo viam
 tenère, viam non tenère. De pecuniolâ Facuensi, gra-
 ta tua cura, expediemusne aliquid à nummario hoc tri-
 cone? quidquid erit, tibi debebo. De cistâ scriptoriâ
 ô gra

o gratum & opportunum tuum munus: planè eâ egebam. gratiam tibi meæ Musæ. Tu tam benignus in nos salue, & vide vt validum te reperiat valentula iam tua vxor. Delfis, III. Idus Sept. ∞. Id. LXXXIII.

EPIST. LXXIII. *Cantabrigam.*

GEORGIO BENEDICTI.

ET carmen tuum valdè mihi gratum, mi Georgi, & beniuola memoria mei. sed illud longè gratissimū, quòd valens & incolumis appuleris ea loca, ad quæ missus es velut ad mercatum artium seriarum. Philosophiæ dico, & in primis Theologiæ. ad quam postremā non actiones solū omnes tuas, sed cogitationes necessum est collineare. Quæ tamen ipsa, quoniam sine pietate & puritate nulla est; caue, te quaeso, ne quid labis aut maculæ trahas ex cœtu iuuenturis maculosæ. Fuge illos, fuge, qui liberioris vitæ obrentu ad licentiam trahunt: quæ vna ianua & aditus ad omne scelus. Magna non frustra nobis de isto ingenio tuo pollicemur: tu vide sollicitè, ne id deprauent prauī. In flexu ipso ætatis es: in quo si non laberis, speramus te inoffenso deinde cursu pertingere posse ad metam. Vale. Lugd. Barau. ∞. Id. LXXXIV. Deus te seruet, in quo & à quo omnis salus.

EPIST. LXXIV. *Lutetiam.*IANO GVILIELMIO *meo* S. D.

EGoverò Quæstiones tuas iam antè videram, & legeram cum cura. An gemmæ hæ non luceant? aut nos celentur? itaque non iterò apud te iudicium meum, quod apud alios nusquam celo. Si tamè de altera editione cogitas, sunt minuta quædam quæ te mo-

nebo. Quid ni moneam? amici hoc est: & vtinam id mihi iuueni factum in meis scriptis! Quamquam reuera tua iuuenile nihil spirant, matura, adstricta, grauia: nisi quod à iudicio tuo ab eo in pauculis locis. Itaque abi, nec festinationem mihi excusa, quâ nihil peccas. Noster, ille noster, etiamnum Lutetia? & quando tandem videbimus in luce illas Noctes? sanè longa & difficilis ratio in hoc Agello. & metuo vt acerbi etiam fructus, inculante & incurfante Oberto. Doleo. sed videor tamen de his studiis nostris posse dicere

* *Litem patris, noxae pronoxam feris.*

* *Δίκην δὲ τῶν ἐπιπέτων, καὶ βλάβην βλάβῃ.*

Impudentiâ id fit & scâuitate quorundam, qui perfidèrè animum scientiâ, non imbuere. Gulielmi Furnerij, ad De verborum significatione, vidimus: probum, & sine ambitione doctum planè opus, Faueo, admiror, amo. P. Fabri Ad Regulas auidè exspecto: nec inducor vt lædi me credam posse ab eo viro, non certè si me nouit. Quid tamen eius sit (nam è Coluio nostro inaudiui aliquid) liberè, vt oportet, scribe, Ego æquiter punctiunculas aliquot stili eius feram, qui sæpe me iuuit. Errico Memmio viro summo, (ita dudum sentio) meo nomine indica: scriptum ad me ab Egmondo de oblatiis Notis aliquot in Tacitum. Sed litteras eas tardè, imò serò redditas: itaque non postulasse eas me, habere tamen ei gratiam proinde ac si impetrassem. Dicare me ipsi hunc animum, & sine fuce amorem. Clarissimo viro Claudio Puteano, iam diu etiam laboro, vt animus meus innotescat. scio illum esse inter lumina illa Gallia: & velim valdè eum à me saluere. Sed tu, mi Gulielmi, quid agis? quid cudis? vt enim vegetum ingenium tuum est, non cessas. Perge quæso te gnauiter in hac viâ, quam ad æternitatem tibi strauisti. De Scaligero, doleo siue indignor esse nebulones, qui conuiciantur & obstrepant viro, quem non lædant * (*ἀτρωπι γὰρ πῶρ* *πᾶσι δὲ* ait Pindarus:) sed nos per eum, & cursum illum in-

* *Inuenerunt illos deorum liberi.*

impediant bene monendi & scribendi. Et quis, obsecro, ille Insulanus, qui iactat etiam reges? Me pariter morantur interdum & turbant hæ pestes. De Iosia Merceri Nonio, gratum. vrge vt promat. Ad Augerium Busbequium credo me nunc aut certe breui scripturum, cum testimonio quod tibi debeo. Nicolao Fabro, Pythæis, Passeratio, multam à me salutem dicto. Vale & salue à Dousâ nostro. Lugd. Bat. xv. Kalend. Iunias, ∞. IO. LXXXIV.

EPIST. LXXV. *Noribergam.*

IOACHIMO CAMERARIO
Doctori Medico s. m. precor.

EXHILARAVNT me litteræ tuæ solo nomine, & aspectu. Grati mihi semper Camerarij, ob vnum illum virum quem Germania vestra habuit sine pari. Et tu meritò inter eos, cuius beniuolentiæ in me olim signa non obscura. Libellum à te missum falsi Ciceronis, cum iis quæ adiuncta, accepi & legi lubens. O duram frontem Sigonij, qui hoc pertendit! Sed sentire eum ita seridò, vix fides. Quid autem ais de altero illo Riccoboni responso, si vidisti? satin' vt acriter & veris armis in Sigonium itur? Ait non obscurè, illum ipsum auctorem esse laudatæ Consolationis. Vide & ride hoc bellum Italum, cui me non misceo. Vt quid enim? Mihi tam clarum est quàm Solem illum lucere, scriptum hoc nouitium esse & improbæ nimis spei. Nec dissentient, scio, docti. Sigonio ignoscere possumus, si agit suam causam. etsi metuo ne labecula aliqua ab hac re offusa prisca illi gloriæ. Ita fit, si quis eam non habet cum modo. Nos Tacitum recudimus, & Constantiam. in quâ Notas aliquot adiunximus, ad reprimendas calumnias quorundam: quarum hoc sanè sæculum ferax.

& ea retardari nos ad nouum aliquid pangendum non negamus. Andrææ Dudithij per telitteras accepi: viri magni, alti, & de quo illud possim * — *ππλασμέιον ἔν δὲ*
 * *Effectus ex*
romo vauim. *ἔρνος.* Salueat à me, & tu vnà amicissime Camerari. Lug.
 Batau. xvi. Kal. Iun. ∞. Iō. LXXXIV.

E P I S T. LXXVI. *Lugd. Bat.*

H V G O D O N E L L E V. C.

I. c^{te} & amice eximie,

EX animo salue. Valetudo tua, quæ tam subitò mutauit, cum solitudine nostra est, imò cum angore: pænè scripseram cum languore. nec mentiret. Itanè autem pertinax ille erysipelas? Ego dieculæ rem censebam, & sic olim ipse expertus. Nam memini, Ictnam Thuringiæ cum venissem, illo ipso die febris arripuit: & erupit in Herpètem, qui ostendit se infrà armū dexterum in dorso. Sola dimissio sanguinis me curauit, valdè initiò anxium & pendulum ad peregrinum morbum in peregrina terra. Andræas Ellingerus mihi medicus: tunc in corpore, sæpè postea in animo. quia nihil eo viro probius, sincerius, & vere Germanius in Germania tota noui. addam & doctius, non credulis omnibus, quia nec omnes altam illam & velut in imo mentis doctrinam eius videbant, eruebant. Ego, arto & longo vsu. De salariis veterum Doctorem quod his diebus fabulari: est sanè ita. ampla illa & larga. Vespasianus Rhetoribus & Grammaticis *annua centena* contribu- it. id est, nostrum ad nummum, *aureos bis mille quingentos.* Illud tamen ex Eumenio Pro Scholis, de * *Sexcentis millibus,* fidem meam exsuperat, imò & verum. Non fidus vero ea parte exscriptor. Quisquam nè *quindena millia nostratium aureorum,* annua accepta referat Professoria

riæ suæ linguæ? euge, euge! Non tantus, vt scimus, census equestris. Frigefaciendum hoc est calide nimis scriptum: & emendem sexagenis millibus. essent, mille aurei & quingenti. Id quoque (nostris certè moribus & opibus) honorarium perhonestum. Habes à Critico sententiam, sed vt solemus, non sine ferro. tu iudicabis, & valebis Vir amicissime, si nos vis & Scholam.

* Loca tamen tria sunt, in eadem Oratione, constanter pro grandi illa summa: Primus: *Salarium me liberalissimi Principes in sexcentis millibus nummum accipere iusserunt. & addit ibidem clarius: Vt tricena illa sestertia qua sacra memoria magister acceperam, in honore privati huius magisteru addita pari sorte geminarent.* Alter, in ipsa epistula Principum: *Deniq; etiam salarium te in sexcentis millibus nummum ex reipub. viribus consequi volumus.* Tertius item: *Quamobrem sexcenta illa, quantum ad honorem spectat, accipi oportere censeo. Vt ambigam, & correctionem pæne sustentem.* Quid enim si summa illa semel attributa, per singulos annos partitè diuidenda, quod tamen nouum sit, & nimis etiam ita attenuetur. Si igitur emendationi insistentis, *Tercena illa faciliè & aptè mutaueris in Tricena.*

EPIST. LXXVII. *Lutetiam.*

I. LIPSIUS FR. RAPHELENGIO
FRANCISCI F. S. P.

I AM vir es, laudo. Binās à te litteras accepi, tu à me nullas: non culpa tamen nostra (scripsimus enim vbertim nuper) sed Legatorum qui diem ex die ducunt, & more suo morantur. In eorum enim comitatu I. Elychius noster est, cui fasciculum dedimus. Valetudo nostra infirma, incerta. non etiam animus, cui firmum parère & sequi magnum illum Deum. At rumor ille falsus, qui vos terruit de mea morte. qui tamen idem Brugis & Leodij sparsus, ne mirer apud longinquoiores Gallos. Homines de meo capite possunt ludere, statuere tantum supremus ille Princeps. Ego mortem non timere dudum didici; quin vt hæc tempora & languores mei sunt, propior sum appetenti.

*. melius est
semel mori.
Quam con-
tinenter in
diem affligi
vult.

* Κρείσσον εἶσθαι καὶ θανεῖν

Ἡ τὰς ἀνάσσεις ἡμέρας πρὸς ἕνα κακῶς,

ait Æschylus. In studiis quod pergis & perseueras, gaudeo. quid sequendum tibi, reperies in litteris meis primis. Passeratio sedulam operam da: qui vna columna labenti Scholæ. Nam vetus sanè Parisiensium doctorum gloria valdè flacuit & imminuit. Sapientiæ studia & virtutis ne omitte. Pietas tibi in mente, modestia ante oculos, & demissio animi: ad quam nunquam satis te horter. Illa fundus bonorum omnium & fundamentum: nec pestis alia plura ingenia abripuit, quàm Confidentia & æstimatio sui. Tu abstine. Reuera enim quid sumus? quid scimus? Quò longius progredi in scientiæ veræ viâ, tenebras & circumfusam caliginem magis cognosces ingenio humano. De me ne labora, si quidam inuideant aut carpant. An ego eximius sim inter homines qui sunt, qui fuere? Omnes qui excellere aliqua in re conantur (non enim dicam qui excellent) statim adfluit & adusit malevolentia ista aura. Cita veteres omnes, reperies. Circumspice hodie nostros. idem. Quid miraris si Marcus aliquis hoc in me faciat aut Lacon? Mihi sententia de me, non nisi apud me fertur: nec quis sim, alium rogo. Interno isto iudice si probus audiam: quid addent aut dement mihi hi sermones? Nec famam tamen sperno, aut neglego: sed hoc te moneo, non esse eam nostræ potestatis. idè inter externa habendam, & in momentum nullum ad beatam tranquillamque vitam. Quis sim, in me situm est: qualis audiam, in vano isto vulgo. Sed ad te redeo. Iuxta Sapientiæ studium, stilum cole & exerce: qui Diuæ illius fidus & necessarius administer. Quid enim recondita illa aliis proderit, nisi spargere & emittere ad plures eam poteris felici quadam pennâ? Stilum autem, meo iudicio, Plautus & Cicero tibi perficient: aptâ quadam, & quam ex me sæpe audisti, mixturâ. Auuum tuum vides, propera, non aliud magis idoneum disciplinæ. Auuum tuum vides? item propera. infirmus enim

enim ille tibi cenam qui te sustentat. Morbi & languores cottidiani illum vrgent, facturi aliquando quod minantur. Quis autem studiis tuis gubernator, amisso illo? Nam & ego sanè infirmus. quo tamen viuo haud spero quidquam tibi deerit. Vale. & veram virtutem nosque ama. Lugduni Bataur. xv. Kal. Ianuar. cc. Io. LXXXIV.

EPIST. LXXVIII. *Aurelianum.*

I. LIPSIUS. EVER. POLLIONI
SVO S. D.

ERGÓNE in Galliâ tam diu es, & files? Siue adfectum meum in te respicis, siue consuetudinem quâ domi meæ vsus: peccas. Nam me certè vel morbus excusat, qui quattuor iam menses perpetim me vexat. Et tamen cum mihi arbitro tibi res est. scribe, & excusasti. Loca illa quæ placent, quæ homines? Probi illic, scio, improbique: sed hos, mi Polli, vita: & inprimis si qui nequiores aut leuiore. quæ vetus gentis illius nota, & nunc per bella, per tumultus, auxit valdè. At illos (probos inquam doctosque) elige & excerpe: his adhare: linguam ab iis discere & mores. Vt aromata odorè semper aliquem adfricant tægenti: sic boni & modesti, auram aliquam suæ virtutis. Inter hos Aureliani (illic enim agere te censeo) Furnerium Antecessorem habeo: quem virum probum esse audio, penitus doctum è scriptis scio. Si potes, illi innotesce: & si gratum esse putas, à me saluta. Pestem in iis locis sæuire accipio, nisi si iam desæruit hoc frigore & hac hieme. Fuge contagem illam, quantum humaniter potes: sed ante omnia pestes illas animorum, sodales malos, qui fraude & arte inrepunt & inrumpunt. Plura, cum rescriperis. Nos enim adhuc in morbo: nec sine discrimine,

nisi clemens ille Deus auertat. Qui virtutem modesti-
amq; tibi seruet, & nostriamorem. Lugduni Barauot.
xvi. Kal. Ianuar. ∞. IO. LXXXIV.

EPIST. LXXIX. *Amstelrodamum.*

I. LIPSI VS MARTINO LYDIO

S. D.

SOLICITUDO tua de valetudine meâ, non magis
mihi noua, quam amor tuus, quem iamdiu osten-
dis. Vtraque grata. consilium etiam, quod amicè ad-
iungis contra vim melancholici morbi. Sed mihi, mi
Lydi, non planè capitalis ille morbus, non inquam ve-
ra Melancholia; sed tantùm suboles eius, flatuosa illa
hypochochriaca adfectio, longa & sæua nihilominus,
nisi quòd cerebro & menti adhuc parcat. Quæ con-
stant mihi, nisi erro. Nam in hoc ipso morbo illud mi-
rum, quod cum maximè desipiunt, sapere maximè sibi
videntur: & ita aberrat à se mens, vt se non quærat. Li-
bellum quem dicis Aloysii Luifini vidi numquã. argu-
mento certè iam nunc placet, nescio an tractatione. De
Thraseâ meo aliisque scriptis, quæso minus vrge. In
morbo hoc nisi morbidum quid possim, & ego me ne
sanum quidem ad scribendum scio accedere, nisi cum
vegeta mihi mens & acris. Cùm calore quodam no-
stra illa pangimus, non minus quam poëta. At nunc
frigeo & rigeo, anni tempore & morbo. Ego mortuus
in Galliâ & alibi dictus sum, vt ex litteris non vnis in-
tellego. falsò. Vtinam tam falsò I. Guilielmus noster,
quem emigrasse scies Iulio mensè Auarici Biturigum,
corruptum ardidâ febre. Item C. Sigonius in Italia ab-
iit, reliquum in eâ gente lumen. Herè mihi dictus
Cuiacius idem fecisse, nec tamen certò. Quid ais, non-
ne funestus & fatalis ingeniis hic annus? videtur. De
m.e.

me, Deus ille & seruator meus videbit: qui nec præter mentem meam hac in re aliquid statuet, nec præter votum. Obsecro enim quid nos teneat aut liger in hac face? Nihil me: qui magis magisque in dies video & rideo furorem Principum & vulgi. Etiam priuata si introspecis: miseriæ & angor, & languor: & cum Homero

— * *ὁ δὲ γὰρ κακὸν ἐν κακῷ αἰεὶ.*

* *Marci sub
it ex metro-
re.*

Quæ tamen Christiani meritò ferimus, quamdiu Deo illi visum, qui explorat & expurgat nos per hunc ignem. Ei te, mi amicitissime Lydi, commendo: & me precibus apud eum tuis. Vale. Lugd. Bat. xvi. Kal. Ianuar.

90. 10. LXXXIV.

EPIST. LXXX.

Romans.

ROLANDO WINCELIO S. mitto.

ME quoque certè accendit ad redamandum amor hic tuus, cuius scintillæ exsiliunt & emicant in omni epistolæ tuæ parte. Quem quod meritum meum siue aluit, siue accendit? Nam quod magni æstimas hoc nescio quid litterularum, quod in nobis est; vide mi Winceli, ne abducatur & seducat te adfectus. Voluimus sanè quædam in publicum; sed adolescentes, nec annis aut iudicio satis adhuc firmi. Quibus, benignè mecum agitur, si venia à Lectore tribuitur; nedum vt cumulus iste laudum. At tu tamen ea extollis, & cum aliis quibusdam errorem erras, quem negare mihi non possum esse gratum. Posteritas saltem vt ille inquit, ita de me meisque aut erret aut iudicet. Nam viuus certe iudicia multorum experior valdè in me pronâ. Quorundam etiam aduersa, fateor. & cur offendar? scio quod sæpe meritò. Lapsi enim non semel sumus, præsertim in iuuenilibus illis scriptis: quæ tamen nunc reprehendo & retracto, & à postremâ hac incude

firmiora erunt, nisi fallor, contra malum dentem. Sed cur tamen in me iniqui? Dent mihi aliquem ex omnibus æuo nostro Criticis, qui non peccant; & flageller ego solus. Sed hos omitto. illud tantum instillo: si temerè arroserint,

¹⁰ Etiam non
memoraveris
vultum in-
probum.

_____ * καὶ μὲν δάκοι ἄνδρα πονηρὸν.

Sed libentius ad beniuolas & amicas animas deuenio, in quibus te auctore dehinc censeo Illustrem Gondofaluum Pontium, Neapolitani Proregis nepotem: cui quid nisi gratias agam pro adfectu? addo etiam redamare me iure, etsi ignotum. quomodo enim non, qui tam benignè prouocat? De Mureto summa mea opinio est, & erit. & felices vos sanè illo doctore. Patria nostra porrò turbat: nec scio quando nobis adfulgebit tranquillitatis ille sol. Itaque nos etiam sæpe frangimur: nisi quod conatus solari me meosque Belgas sum nupero De Constantiâ scripto. quod scire equidem velim, quâ faciat ad Italorum teneram saluam. Vale mi Winceli. iam enim interpellor, imò auocor. Non April. ∞ . I O. LXXXIV.

EPIST. LXXXI. *Rhotomagum.*

V I C T O R I *meo s. dico.*

Q U O D deficientibus adspersa frigida, hoc mihi vestræ litteræ. Releuant recreantque labentem me, & virium adspirant nouam auram. Hem, amor quid potes? tu honeste, tu vere, & qui semel in puro amicitia solo egisti radices. Intemperies mea adhuc me tenet. ita enim verius appellitare videor posse, quam morbum. Cetera valeo: calor tantum molestus in hepate, mesenterio, & panè dixerim venenatis in venis. Eæ sunt, eæ venulæ, quæ pugnam mihi cum stomacho mouent: quæ calorem eius succumque ad se trahunt.

trahunt malâ vi aut fraude. Capûtne alterum de Melancholiâ Rondeletii tui legisti? Is purus purus meus morbus. Myrchiale Arabes, nisi fallor, appellant. Pugno sanè cum eo strenuè; & abiecisse sæpe videor, sed vt Antæus quispiam virefcit & refurgit. Frigidis iuari imprimè videor: sed crebra & continens eorum vſio, ſcis quàm non ventriculi ex vſu. Hic nodus. habes ei cuneum? an tu quoque cum veteris Scholæ medicis adhæres? Dico, veteris. nam iſti noui à Paracelfo, auxiliū pollicentur ab Vitrioli aceto. Frigerare id aiunt, penetrare, aperire; & ſimul robur addere viſceribus & membris. Et ſanè (iram & vocem comprime) iam vtor, ſucceſſu non infelici. De exitu videbo: ſi iuuare ita porrò pergit, ego inuentorem hunc deum. Phleboto- miâ nuper etiam vſus eram, & iuuit valdè. ſed quid dicam? Vt ille in Ætnâ ignis interualla ſua habet, & cum deſcendiſſe creditur, redit: ita meus iſte. Quem niſi breui tollo, me tollet. Quid refert, generoſa & Herculea hæc ad cælum via eſt, per æſtum perque ignem. Ego, mi Victor, iamdiu paratus ad hoc iter: nec cum alio adfectu minor mihi pugna, quàm cum metu mortis. Vitam habeo velut hoſpitem. ſi manet, non eiicio: ſi abit, non teneo, nec penulam ſcindo. De Modio, grata mihi narratio. Fauco & faui iamdudum illi ingenio: nec (cùm à paucis vobis abii) in Belgio habeo, cui factum velim magis. Placent mores & indoles, & conſtet ſibi tantum, nec tranſuerſum eum abripiat aliquis Lacon) fructus, ſcio, dabit ſtudiorum. Sed cur ad me non ſcripſit? cur ne ſalutem quidem adſcripſit? Peccatum largum; ſiue illius qui dicere omiſit, ſiue tuum qui ſcribere. De Lacone quid? trepidas in aduentum eius & palles? Sta tantum: ſpondeo tibi, fugit. Nihil eo homine *κροκοδειπρίν*. Scelera hoc faciunt, & occultum illud in pectore flagellum: quod commouet, quiſquis eum conſtantius aſpexit. De Appuleio deque Pintia-

no, curâ habebō, imò iam habui: & indica si quis alius tibi à viuo mortuoque me vsus. Doufa in Angliam, abiit legatus. Mihi, si vires paullò magis firmæ, (nam atrophia quædam coniuncta cum hoc languore) decretum Vbios excurrere priuata meæ rei causâ: & illic Eburones, ad acidos fontes. Mirâ nis vis dicitur & propria in hunc morbum. Videbo, & pro valetudine omnia faciam, pro vitâ haud multum. Mori enim mihi non graue, graue tabere istud & languere. Tu salue, cum tuâ. Fratrituo, si iam adest, amicissimam salutem: quem tuâ & magis morum eius causâ feridè amo. Rubicafium nostrum valere audio, sed calere totum in rebus. Dea Lua eum adiuuet, & nexibus illis malarum litium exsoluat quibus implicatur. Valdè eum saluta, & iube (italoquor) amantem me amet. In Batavis, xl. Kal. Sextil. ∞. Id. LXXXV.

E P I S T. LXXXII. *Lutetiam.*

I. L I P S I V S F R. R A P H E L E N G I O F I L I O S. d i c o.

G R A T A S expectatasq. nobis fuisse tuas litteras, nihil opus est scribam. scio te id scire. etiam adfectum tuum amauius, qui & in epistolâ se ostendit, & in carmine quod adiunxisti. Tu verò & in amore nostri perge, & in virtute ac modestiâ multò magis: sine quibus caue censeas, non dicam famam vllam tibi esse potesse, sed vitam. Litterulæ enim & aliæ elegantix siue cultus ingeniorum vacuæ ab istis, sordes sunt & deliramenta mera. Modestia est, quæ ad cognitionem nostri nos ducit: hæc ad virtutem & ad Deum, in quo omnis felicitas. De professoribus quod distinctè scripsisti, gratum. Ego audiendi tibi Genebrardi auctoris sum in Hebræis, in Græcis Helix aut Gullonii, (nam magnus

magnus ille Auratus lectionem, vt audio, iam desit :) vt res suadebit aut scriptor aliquis quem legent. Philosophiam ante omnia non deheres : cuius fructus demum gustabis in progressu. At nunc obdura. Sed de litteraria tuâ sarcinâ, quid ? peritne ? insignem *μετρωσιαν* tuam : quam vide serio emendes. etiamne in eadem sorte meâ litteræ ? Nam memini dare me tibi ad Memmium, & Pincaum, & Faucerium. cur non scribis, vt saltem iterum scribam ? Nam silentium meum trahi alioqui possit in culpam. Agellium (quandocunque difficilis ille partus lucem videbit) fac habeamus : & si quid aliud prodibit, quo scias nos capi. Scribe de P. Fabri ad Regulas iuris, an prodierit ; aut potius mitte. quod facile tibi per Sonnum. Contagionem pestiferam valere istic audio : tu quantum in te est vita, & segrega à turbâ. Abstine à multiplici omni cursu, discursu : donec hiems & gelu telum infregérint malæ diuæ. Valetudo mea nondum ex voto, melior tamen : sed ira, vt nec corpus nec mens mihi satis firma. non certè ad labores. Itaque studia nostra cessant. non tua spero : quæ nisi auide, imò calidè prosequaris in hoc flore æui, frustra postea quæres fructum. Hæc monita nostra tuâ sponte seruabis, confido : nequid tamen ea laxent alii, nonnullus mihi metus. Quos vita, per Deum immortalem : & mala illa, soluta, & petulca ingenia, fuge supra ipsam pestem. Non enim hæc magis corrumpendo corpori est, quàm illi animo : cui per subdolas blanditias instillant & adfigunt venena. Euripidæum illud cogita,

* πόνος ευκλείας πατήρ.

* Labor gloria genitor.

Auus tuus & auia valent. tibi volunt semperque volent, si voles ipse. Salue & vale. Vxor mea te resalutat. Lugd. Bat. Prid. Kal. Decemb. ∞ . I 3. LXXXIV.

Ecce tibi ad Busbequium librum & Epistolam. si ita Porrero visum fuerit, tu illi meo nomine dabis. Sed vide vt tales viros cōuenias honestè & modestè. Hoc at-

<sup>Verba ala-
9a.</sup>

tem tuam, hoc institutionem decet. Inter loquendum (moneo enim nunc, quia fortasse non alius tibi monitor) caue tua verba præcipites, ne sint cum Homero vitium tuum nosti: quod nunc aut numquam corrige, & effer sermones tuos, clarè, articulatè, distinctè. Sed heus tu. de sumptibus itinerariis tuis quid audio? valdè vos quidem largi. Non conueniebat. An tempora hæc nescitis angusta, arcta? Sed ignoscimus tirocinio primi itineris tui, qui dignus alias eras acerbiori monitione. Non aliud magis decorum in iuvene, quàm vt per viam gerat se demiscè & submissè. Quod in posterum facturum te confido. Vale. II. Kal. Decemb. ∞. IO. LXXXIV.

EPIST. LXXXIII. *Luætiã.*

I. LIPSIUS PAVLO MELISSO

S. D.

EPISTOLAM tuam, mi Melisse, quàm non amenè indicem constantiæ tuæ in amore, & magis carmen, quod de morbo meo scriptum cum ingenio & adfectu. Gratiam habeo, & debeo. Sed te quis Deus quæ Dea e Germaniã tuã mediã traduxit subitò in Gallos? Amor nisi fallor, non ille à Cypride, sed hic à Phœbo, discendi, videndi, & doctos cognoscendi. Quorum omnium fores & pectora, non dubito quin patefcent tibi. Nos etiam in morbo: contra quem animo magis, quàm corpore pugno.

<sup>Morbos necessi-
m ferre
calitna da-
tos.</sup>

^{Nόου δὲ αἰα, καὶ τὰς ἡμετέρας φέρειν.}
ait Sophocles. In I. Guilielmii morte valdè indoluit. De vultu aut facie non eum noueram: optimè de animo. nec censeo melius aut rectius ingenium fuisse hoc æuo. Sed Deo ita visum, optimos quosque traducere ad optimam illam vitam. Ad quam in tot turbis & molestiis

lestiis nos quoque adspiramus, & te saluere iubemus, optime poetarum. Lugduni Batauorum, Kalend. Decembrib. ∞. I. O. LXXXIV.

EPIST. LXXXIV. *Lugd. Bat.*

R. PINCÆVS I. LIPSIO S. D.

QVOD viris excellenti quadam virtute præditis vsu venire solet, vt in multis, qui eos de facie non norunt, diligantur: id ipsum à me tibi accidere, si quid hoc ad cogitationes tuas pertineat, his literis cognosces. Ego te, Lipsi doctissime, nunquam, quod sciam, vidi; diligo tamen, & quod eorum est maximè, qui maximè amant, redamari cupio. quorum alterum vt tibi per literas significarem, quando id coram præ me ferre non datur, meæ prolixæ erga te voluntatis suasis ratio: alterum vt identidem de te mihi pollicear tua ad omnem virtutem propensio, & singularis humanitas facit. Noui morum tuorum summa cum eruditione coniunctam suauitatem; noui sincerum in literis iudicium tuum, cum ex honorificis nostrorum & externorum hominum de te sermonibus, tum ex librorum quos prisca eruditionis plenos iam edidisti iucundissima lectione; eoque fit vt maiori etiamnum eorum cupiditate tenear, quos apud te magna ex parte affectos esse audio. Qui quodcumque prodibunt, cupidissimè semper ab omnibus φιλολογοις accipientur. Neque hic, si nescis desunt φιλολογοί, qui de ingeniis iudicare & velint, & possint. In his præstantissimus Præses Brissonius, quocum magnus mihi vsus est, & quem in prædicatoribus amatoribusq. tuis esse non ignoras, nomen suum profitetur, teque saluere iubet. Vale, & nos ama. Lutetiæ VIII. Kal. Aug. ∞. I. O. LXXXIV.

R. PINCÆO *Senatori regio s. D.*

QUÆ hæc tam obuia humanitas tuâ est, vir Clarissime? quod vltro appetendum mihi fuit, ipse defers vltro, amicitiam & coniunctionem tuam: quibus, moriar, si quidquam mihi gratius accidere potest à talibus viris. Splendor, fama, opes haud altè me tangunt; iuant & penetrant hæc iudicia, quæ proficisci scio à veris mystis Virtutis & Doctrinæ. Quarum candidatum me non nego: sed hoc tantum. & vereor vt purpuram seriò vnquam induam tanti honoris. At vos ita benigni, vt non rem tantum ametis, sed vmbra etiam & speciem, omnesque in quorum animis effulget aliqua *τὴν καλὴν* imago. Itaque mi Pincæ (amicè & familiariter iam nunc te compello) amorem meum vicissim seriò tibi offero: spondeoque futurum, prius vt à me excidam, quàm vt ex animo meo illi qui tam procliues ad me amandum. Amplissimo quidem Briffonio, & Regii concilii & cæterus nostri Præsidi, publicè deuinctum diu me scio; priuatim nunc, hæc amicâ salutatio- ne, quam meo nomine illi reddes, cumulatam adfectus tui aurâ. Vale Vir Clarissime, & litterarum hoc in officij aut fidi amoris cursu. Lugdun. Bat. ix. Kal. Octob.

EPIST. LXXXVI. *Brugæ.*SALVTEM AMICISSIMAM D.
IANO LERNVTIO.

TV certè, mi Lernuti, in amore iuxtâ & in litteris prolixus. Nam Victor noster quàm breuiculus? In hac

hac raritate nuntiorum, difficultate temporum, tribusne verbis ad Lipsium? Ita fecit. pro more suo, imò naturâ: quam quia nosco, ignosco. At effusionem tuam amo & amplector: cum quâ iure pariabo. Valetudo nostra ne nunc quidem ex voto. Mensis Maius iuuisse aliquid & vegetasse visus, sed vt in floribus quoq; vigore fluido & haud diuturno. Anceps enim hæc sanitas, mi Lernuti, anceps. Hodie stare me putem? cras te labor. vires recepisse? amitto: & quod medici mecum mirentur, cæcis nec liquentibus caussis. Calores saltem viscerum sentio, & nescio quos edaces ætus. Quid me aliosque fallam? tabes ea est, nisi erro, & certâ sed lentâ viâ eo ad mortem. Nec ingemisce. Deo ita visum: cui nos tam libenter, tam fortiter paremus, vt manum non verterim hoc fiat an illud. Ennianû istud verè p̄clamo:

Viam an moriar, nulla in me est metus.

Cur aliter adficiar? Æquissima hæc naturæ lex est, quæ pariter ligat omnes. Carnifex illud Fatum te meque expectat: & alium alio tempore duci iubet magnus ille Imperator. Ecce tibi plebeium aliquem tam constantem, vt licetorem suum sequatur & manum vltro exposcat percussoris: aliena ab eruditis vis ea sit? Non à me: nec præibo ad mollitiem hanc exemplo. Vt fera auis, apertâ caueâ, non eiicitur sed euolat: sic ego libens in apertum illum purumque campum. At enim iuuenis. Fateor. sed vitæ huius tam satur, quam Priamus aliquis aut Nestor. Quousque enim eadem? edere, bibere, legere, scribere, & adde miseras, quas largiter suppeditat hoc æuum. Sed mitto hæc sophæ: ad mattya venio tuarum litterarum. Electa nostra secunda probari tibi ais vnice. Gaudeo. eoque magis, quòd seriò verebar ne parum ad Genium priorum scriptorum meorum is fatus. In morbo quippe conceptus & editus, quid mirum si referat aliquid triste & morbicum, & tabeat ipse à spiritu hoc tabente? Quod si aliter,

præter spem meam est, non præter votum. Epigrammata tua in impurum illum valdè pura. Cur plura eius generis non mittis, reficiendi saltem mei? Pascor enim libens hæc ambrosiâ: quam per altum istud otium vbertim necessum tibi est gigni. Sed illa aspis etiamne Audomari? Aeternum velim, nec ubi propinquior habitu suo vos afflet. * * autem eius tam ambitiosè promissas ubi est? Stephanicum enim vidimus, & in eo scommata ac tela non obscurè in istum. O improbum pariter & infelicem? Ubique vapulat, & corpus eius tot cicatricibus infamiæ iam occalluit, vt plagæ nouæ non sit locus. Et tu tamen hoc cadauer petis, me invito: qui mucronem hunc acutissimi ingenii seruari & dirigi velim in digniorem hostem. Hic quidem calcandus est, non feriendus. & demittat atque abiiciat se necessum est, quisquis eum tangat. De Modio, gratissima, vos monete, firmate, & comitate vestrâ retinete, quæso, in hac meliore vitâ & viâ. Fax aliqua Belgis aliquando ab ingenio illo. Rubicarium nostrum amo & in pectore gero. Litigatne etiam & tricatur an Grudios nostros potius abiit, sedem illam Musarum olim & Gratiarum? Quæ breui assurget nisi fallor, & virorem ac colorem iterum ducet ab hoc Zephyro patris. Ibi enim certè iam lucessit: si verum quidem est de Machliniâ, quam deditam nos audiebamus. Critica nostra en tibi, quibus versiculos de meliore veniâ, deo duce audacter inseruimus, numero ccc. vltimam comite Fortunâ! Spero. Vxori etiam Cilicis illius aliquid concedemus: nec de fide ambigimus, tantum de successu. Di viales adeste, di præstites, di tutelares. En epistolam, an querelam? meri enim in eâ morbi & mortes, quæ non ingrata tamen tibi, si quid in Lipsio gratum habuisti præter corticem hunc externum. Ille enim abiicitur. at Lipsius vester nullus moritur: eumque præire scitote, non perire. Longum

gum mihi saluete, tu, vxor, liberi. Lugd. in Bat. Kalend.
Sextilib.

EPIST. LXXXVII. *Lutetiam.*

ERRICO MEMMIOS. D.

ANIMVM sæpè corpori imperare, vir Amplissime,
non vanè dictum. Ego testis. Ecce enim cum Ia-
ni Guilielmii epistola ad me venisset amoris & iudicii
tui de me index; etsi languebam ex acri & difficili mor-
bo (nam hepar mihi laborat ex inflammatione & in-
farctu) tamen animum secuta hæc manus est, & per ad-
fectum potui quod vix per vires. Scribo igitur; & gra-
tias seriò tibi ago pro amico isto in me animo, in eoque
vt perseueres, si necessum est, rogo. Etsi cur necessum?
quem vltro amandum dilexisti, non spernes, vt opinor,
cupientem iam, imò ambientem. Vtar enim isto ver-
bo. & ambio reuera amicitiam talium virorum & gra-
tiam, quos velut sidera quædam huius æui habeo, & à
quibus lucem conciliare me posse scio pallenti meæ fa-
mæ. Quam vulgarem, & à vulgo, nihil moror: bo-
nam, & à bonis, nunquam contemnam. Vale Am-
pliss. Domine, & à valente me litteras pleniores exspe-
cta, & vt sic dicam magis robustas. Lugd. Bat. iv. Ka-
lend. Octob. ∞ . Io. LXXXIV.

EPIST. LXXXVIII. *In Holfatiam.*

HENRICO RANZOVIO, *Viro illustri, Vicario
Regis Dania, Sal. mitto.*

LEVEM significationem animi & iudicii tui, Vir il-
lustris, pro beneficio habuerim: quid censes hoc te-
stimonium & litteras, tam amicè ad me, tam honestè de
me scriptas?

Omnes mortales sese laudari expetunt,

ait poëta vetus: non valdè tamen ego, nisi à laudatis. Inter eos autem, quis antè Ranzouium mihi sit? Genus tuum intueor? nobilissimus es. Famam? clarissimus. Virtutem & doctrinam? vtrâque maximus. nec facilè quem his iunctim rebus prætulerim tibi, reperiam in Europâ. Itaque beasti me hoc tuo iudicio, beasti. & iam demum Constantia nostra mihi placet, cùm illa vobis. Incitor ad scribenda talia: quæ apud rectas istas mentes recta. Tribuni illi, quos indicas, me absterreant? nihil. iactent se apud suam plebem: mihi ad fatim satisfacitur, si eques hic plaudat & Senatus. Vt eadem purpura homines delectat & ad gaudium prouocat, tauros offendit & irritat ad pugnam: sic eadem veritas aut virtus intellegentes capit, lædit improbos & imperitos. Itaque scribere hæc talia (quidquid incurrant) nihil tardor. & vt Luna, quod luminis à sole accepit, infero huic mundo refundit: sic libens ego dona, quæ à magno illo deo. Qui te, Vir illustris, reip. & bonis seruet: & mihi hunc animum, quem tam amanter defers. Vale. Lugduni Bat. Idib. Februar. 60 .IO. LXXXV.

E P I S T. LXXXIX.

*Delfos.*PAVLO BVSIO V. *Ampliss.* s. d.

CVRATOREM te (ita iam nunc intellego) huic Scholæ datum, Vir amplissime, iure tibi, & magis nobis gratulamur. Tibi honorem aliquem: nobis grande beneficium, quod ab hæc electione meritò speramus. Speramus? imò iam tenemus. ea voluntas tua est in iuandis optimis studiis, ea facultas. Illa clara; qui omnia pro nobis egeris, laboraueris, re priusquam titulo Curator. ista etiam non obscura; qui magnus apud magno. Sedes in hac publicâ, vt sic dicam, nauis non

non inter remiges aut nauales socios, sed inter eos qui ad gubernacula & ad clauum. Vis igitur, & potes: & ideo adfirmatio mihi non iniusta de adfectu optimo & effectu. Sed sub initia tuæ Curæ, ingeram tibi maximè curas duas; de Collegio & Philosophiâ. Diu nimis dilata vtraque res, cum nostro, imò cum patriæ damno. Collegium inquam antè omnia instituendum est, in quo ali iuuentus aliqua possit: certo numero, disciplinâ, lege. Domus iis vna sit, vna mensa, vnum caput. lectiones variæ, pro captu cuiusque, & pro iudicio Præfecti. cui hîc & alibi districtè parebunt. Numerum esse quammaximum velim: certè non infrâ tricenos aut quadragenos. Sumptus in eam rem aliqui? fateor, sed exigui pro fructu. Hoc seminarium lectissimorum hominum erit: hæc seges eorum, qui ad Ecclesiam, ad remp. admouendi. Nec alios legi quàm ex ipsâ patriâ velim, qui in eâ, pro eâ, & ab eâ alentur. Cur enim lac maternum hoc germanæ soboli præreptum, indulgeatur & immulgeatur externis? ne facite: & sumptus à vobis, ad vos iterum redundant. Cetera quæ ad legem & disciplinam, tunc distinctè superædificabo & addam, cum positum hoc fundamentum. Quod si Ordinibus de Collegio ægrè aut tardè persuademus, (tempora video & impensas:) age, inite saltem hanc viam alteram quæ impendii minus habeat, compendii non minus: me iudice, magis. Pro Collegio, substituite Mensam communem. Ita suadeo ad Germanorum aliquot Principum exemplum. qui in Academiis (vtamur voce tritâ) subsidium hoc subtiliter & vtiliter inuenère paupertinæ iuuentuti. Domum aliquam à se præbent, instruunt: nec eam nimis laxam. In hac Oeconomum cum familiâ collocant: cui cura nulla præter eorum quæ ad victum. Conueniunt cum eo certis legibus: & ferè istis. Domū hanc tibi & familiæ habeto. frumenti annui tantū numerum,

ad panem: tantum, ad Zythum siue ad potum. Iuuenes
 cottidie ad mensam recipies quadragenos, quinquage-
 nos. pro obsonio viritum quid pendent? Et ferè in septi-
 manas conuenit de pretio aliquo minuto: idque vnum
 onus (excipio quod cubiculum sibi quisque parat) in-
 cumbit iuuentuti. Singuli inquam pro obsonio obli-
 gantur, cetera liberi & immunes. Sed id quoque leges
 suas accipit, quantum & quale ab Oeconoſmo detur.
 Iam Rectoris & Professorum illa cura est, qui ad hanc
 Mensam admittantur, qui admissi reiiciantur: & qua-
 ter anno recensur habetur & examen eorum, qui bene-
 ficio Principali digni siue indigni. Submouentur, rei-
 nentur, subrogantur, vt collegio illi visum. Conuiuio-
 lum iisdem tunc, pro labore. Mihi crede; non alia res
 sumptum minus grandem habet, fructum magis cer-
 tum. Nam in ordinariis illis collegiis, scimus quam
 multa ambitu peccentur, admittendo, reiiciendo: sci-
 mus quam verba ferè sint, præclaræ illæ de disciplinâ le-
 ges. Itaque minus compositi plerumque egrediuntur
 e compositissimâ tali domo. Nescio enim quomodo
 assidua conuictio illa & contubernium, non ex usu iu-
 uentutis: qui, vt cumque arceas aut separe, sermones
 communicant, consilia, vitia, sordes. Et hinc lasciuia
 degenerant. Non id peccati in mea Domo, in qua pro-
 ter mensam nil commune. nec aliud ea est, quam velut
 publicum Diuersorium: sed parcum, sed honestum
 Cogitabis: & cum voles, colloquemur. Iam de Philoso-
 phia, quam turpe? Ceteras h. c. minores & velut ancil-
 las artes coli & colere: neglegi illam dominam & regi-
 nam? locum ei non esse in proprio suo loco? Quò enim
 aliter hæc omnis Academiæ institutio, quam ad
 Prudentiam Sapiëntiamque imprimis spectat? Atque
 ad eas Philosophia ducit: quam tu, Vir sapientissimè
 inducè. Barbaries te terret, & spinosa illa viarum? Pellè
 illam, has purga: quas patres nostri malis tribulis, ma-

lis scrupis, impleuere, per prauum acumen. Ipsam il-
 lam legitimam Diuam reuocari a te volo: non hanc
 squallidam & personatam, sed in vero suo vultu & cultu.
 Scholarum hunc ante annos trecentos aut quadrin-
 gentos vsu siue abusu cur teneas? Sperne, & reduc
 omnia ad veterem veramque formam: cui, prater fru-
 ctum, par dignitas & venustas. Quis enim amœnior ad-
 olescens ad illa tam inamœna veniat? fugiunt, imò cum
 aduenere: & imbibere non iniuria spernunt absinthi-
 um illud doctrinarum. Nos Aristotelem reducimus:
 sed ipsum, & si me audis, non solum. Ipsum dico, quia
 obicuri illi & aculeati Commentarii cui rei? Detor-
 quent rectissima ingenia, & in acuminum flexuosos
 labyrinthos abducunt a vero Philosophiæ fine. Ipsum
 legisse & intellexisse satis sit: & maxime in iis libris, quos
 hi minimè legunt. Logica illa ætatem eos occupant:
 concepta ab Aristotele fortasse, nunquam ita scripta.
 Politica quis tangit? quis De animalibus? aliaque diui-
 na, ob quæ mirati illum nos & prisca. Nam Ethica ipsa,
 leuiter libant & velut in transcurso. Scilicet hoc iam
 diu moribus his obtinuit, vt nulla pars minus ad Philo-
 sophiam facere censeatur quàm quæ ad mores. Atqui
 ea præcipua erat, vel verius sola. Iam nec solum, addidi-
 & bono iure. Cur enim vni Aristoteli locus in hoc pro-
 cinctu? Ille signifer? esto, commilitent tamen alii, & in
 vna legione non vnus saltem Centurio aut Tribunus.
 Plato aliquod agmen mihi ducat, aliquod Epictetus,
 Plutarchus, Seneca: & in opinionum nonnulla varietate,
 omnes tamen pro Sapientia & sub ea pugnent. In
 Civili eius parte (Politica & Ethica iunctim sic ap-
 pello) an ille à Licæo indignetur Platonem sibi apponi?
 imò fortasse nec præponi. ita diuinitus libri illi De rep.
 & Legibus magna ex parte concepti sunt & conscripti.
 An Senecam sæpe & Plutarchum? gaudeat potius in
 acci & ardua militia hos sibi iungi velut optiones. Idem-

que de Physicis censeam : ad quæ & Senecæ Quæstiones Naturales, & Lucretii etiam liber sextus, aliquod, me arbitro, adferant momentum. Nec enim vel potestas expunxerim ex hoc maniplo : & cum fructu hæc talia publicitus legi censeam in Scholis. Sed plura item & distinctè huius rei, coràm. Illud mihi non monendum sed rogandum, ne te aliorum trahant iudicia quorundam. Nouam viam noui homines ineunt : & explosa illa secta veteri, sapientiæ frugem quærunt in Agellis Rammi aut Philippi. Quid dicam ? neutrum culpo. vterque doctus, sedulus, industrius : sed valdè erro, si errorem hunc errare nos voluerunt ipsi. Compendia perueniendi conscripserunt : an vetuerunt adire loca ipsa ? At qui isti ita eos complectuntur ; vt non viam illos, sed metam censeant : nec per eos ad veteres transitum faciunt, sed in his subsistant. De Philippo, vt vir fuit, aliam ei mentem fuisse planè scio : de Ramo, spero. Quod si alteruter hoc adfectauit : si ipse solum illud Sapientiæ insidère, priscis eiectis : næ ille apud sapientes omnes valdè insipiens. & quem isti ipsi tyrunculi Principum mox deiicient, qui per seditionem elegère, extulerunt. Puerorum enim ista (dicam libere) illudia, & Saturnalitia dierum aliquot regna. Nec tamen eos sperno aut refuto prorsus (scio & fateor multa in his breuitate & ordine bona :) manère tamen intrà fortunam suam iubeo, contentos parietibus & auditionibus privatis. Pulverem scholasticum & aërem adfectant ? non ferrent : obruentur siculis & pugionibus istorum, qui iudicant : Numquam ille magnus erit, cui Ramus est magna materia :) reuocant me non meæ occupationes sed tuæ. Eas aspicio : & in ambulatiunculam nostram nam aut cænulam potius hæc conferam, quàm vt meum tibi & mætem impleam epistola tam longa. Quod

initio dixi, repeto: gratulari me, & optare vt curæ has curas habere possis, non rogare. Cur enim rogem? scio te iuxta ac me velle: nec penes te vnquam culpam futuram non impetrati, non affecti. Deus illis in quorum manures est, tuam mentem det, tibi seruet. Vale Amplissime & amicissime vir. Lugd. Batau. i v. Idus Iulias.

∞. I. C. LXXXIII.

EPIST. XC. *Vltraiectum.*

FLORENTIO THINNIO *Syndicorei-*
publ. eius s. mitto.

SILVI aliquamdiu Vir amicissime: sed (dicam veram causam) fiducia sola amoris. Obliuio tui fuerit? absit. hæres mihi tu & humanitas tua in medullis. Neglegentia mea? nec illa. quia alibi focors, nunquam in hac parte quæ ad amicos. Amor, inquam, fuit, firmus inter nos amor: & ab eo fiducia, quia tam certus eram non irascire posse Lipsio, quam non amare. Et tamen siquid hic quoque culpæ, morbus excuset: sub cuius umbone sæpè nunc in his talibus latito & me defendo. Nam etiam nunc apud me ille hospes; lentus, deses, certus non abire. Vitrioli acetum à te nuper accepi, siquid acria eum fortasse fugarent: & vtor. Nam nec Heurnius noster improbat, medicus mihi in omni hoc morbo fidus, peritus, & (quæ laus ei propria) cautus. Refrigerat sanè aperitque insigniter: sed nocet exsiccando. Itaque nondum plenè iuuat. A Pollione nostro ante biduum ad me litteræ. Omnia, quæ volumus Aureliani sanus agit: Furnerio innotuit: pecuniam accepit. Consulit super abitu, aut mansione. Illum ego suadeam, vt rem video & natas in regione ea delubitò turbas. Et Basilæam (antèa mihi scriptum) cur non emigret? placet locus, incolæ, mores. Atque adeò si nulla vis alia aut metus expellat, suadeam Germaniæ

tamen ad spectum. Vtile enim & è re peregrinantium, qui Galliam infederunt, in illam transilire: vt si quid ex gente illa adhæserit exultans, diluant siue temperent Germana grauitate. Quærit & de Titulo, Vbi? Ego, dum rem adferat, Aureliani an Biturigis; non dicendam. Et illam adferet; aut valde me fallent semina quæ hic iecerat firmioris doctrinæ. De rep. non illa mea cura. Tamen excusso Palinuro nostro valdè fluctuatur hæc nauis, nec Aencam aliquem promptum video qui succedat ad clauum. Varij inter Ordines sensus: bene, si non dissensus. Deus videbit: ad quem confugio, quia, vt scitè Plinius, *tunc votorum præcipuus locus est, cum spei nullus est.* Quæ ipsa vota mihi interposita pro tua meaque (si ita expedit) salute: Vale. Lugduni Batauor. a. d. xii. Kal. Iulias. ∞. I. O. LXXXV.

E P I S T. X C I.

Lugd. Bat.

A N D R E A S D V D I T H I V S

I. L I P S I O S. D.

S. PRÆSTANTISSIME, atque eruditissime amice. Tuam mihi suada opus sit, si explicare coner, quantum te fecerim iam inde à primis illis annis, quibus clarissima ingenii, ac doctrinæ tuæ monumenta ad manus meas quoque perueniunt. Etsi autem magnis tum te ip. negotiis distinebar; sæpè tamen me tuæ illecebæ detinebant. Postea, abdicato magistratu semel, atque iterum, cum ad litterarum studia, atque otium prius tum me retulisset, nihil libentius, neque auidius leges quàm aureos tuos, & vix cuiquam imitabiles libellos. Vel ille postremus de Constantia, Deum immortalem, quàm grauis, quàm doctus, quàm pius: in quo dubitantes quid præcipue dilaudes, cum sint omnia prædicta

tione, ac singulari commendatione dignissima. In
 Thrasea, (si tamen hic libro alteri tuo, de contentu
 mortis, titulus est. Constantiam abstulit amicus, in cu-
 ius ora hoc notaui) quantus & Philosophus & Christia-
 nus quidem Philosophus, sis futurus, non difficilis, ex
 hoc ipso de Constantia, coniectura est. quem ego li-
 brum discupio videre: & valde confido fore, vt cum
 quoq. propediem emittas. Perculit animum lepidissi-
 ma illa Valetudinis tua deploratio, ad extremum librū
 addita. Vota facio pro salute, & diuturnā vita tua, mi-
 Lipsi. Quare te rogo, vt mihi otius perscribere ne gra-
 ueris, quid morbi sit; an iam, quod in primis cupio, pe-
 riculo defunctus sis; quam in istis turbis vitam viuas;
 qua conditione; an etiam vxorem & liberos habeas; an
 ita sedem, domiciliumq; isthic fixeris, vt nunquam aliō
 commigrare animus sit; ne ad amicum quidem vllum,
 apud quem in summa tranquillitate, & ocio, rerumq;
 maximarum commoditate, tibi, studiisque, ac medita-
 tionibus tuis vacare liceat. Talem ego tibi amicum,
 tui amantissimum si opus sit, statim, vt responderis, o-
 stendam. Suauissimè cum eo vitam aliquot annis vixit,
 Nicasius Ellebodius Casletanus; popularis olim tuus,
 si fortè eum nosti. Hæc vt tibi breuiter significarem, e-
 ximius in te meus amor impulit. fecissem id multo an-
 tē, nisi impedimenta quædam obstitissent: si vobiscum
 adhuc est * * Mathematicus; is; de quo te superio-
 re anno tribus verbis ad Ortelium Gallicè scripsisse
 memini; rogo te, auctor ei sis, vt ad me veniat: si ta-
 men bene eruditus est, tuo quoque iudicio, in illis, ali-
 isque disciplinis; & honesto salario contentus esse po-
 test. Doctorum Virorum consuetudine perbeatum
 hoc otium meum iucundius efficere conor, si possim.
 Domino Douzæ, magno non patriæ tantum suæ, sed
 sæculi nostri ornamento, officiosam Sal. adscribo. Sum-
 mo item, atque eloquentissimo I. C. Donello, eosque

feliciter omnes valere opto. Breslæ xvii. Martij.
∞ .IO. LXXXIV.

EPIST. XCII.

Breslavi.

ANDRÆ DUDITHIO V. N.

Cass. Consiliario S. D.

In ruborem me das hâc humanitate tuâ, Vir Illustris. Scribis vltro, compellas vltro: & promissaque offers ea, quæ improbæ pænè mentis sit à tali viro sperasse. Ego enim te novi, Dudithi. Et quamquam inter nos multæ terræ, multi montes: tamen etiam huc penetravit se dudum fama nominis tui & virtutis. Boni omnes ita me probent amentque, vt iam pridem ego te, entitacito dumtaxat quodam sensu. Quæ enim mihi occasio aperiendi? ad quam præiuisse nunc te & veire struuisse hoc iter beniuolentiæ & amoris, sanè gaudeo. In quo sedulo & cum fide decurrendo, numquam erit vt vincar. Libellos nostros & Constantiam laudas. mentiar, nisi id mihi gratum: non quia laudes me capiunt nimis aut titillent, sed quia testimonia talium virosum. Itaque addis ad reliqua calcar. quo egere nos interdum fateor, ob iudicia siue calumnias quorundam. Nam varetudo mea nunc (propitio deo dixerim) nihil impedit & querela illa, quam Constantiæ subtexui, scripta in morbo meo ante aliquod annos. De Amphitheatro librum edidimus: quem mitto ad te non vt munus, sed nouæ amicitiae velut arram. Superfunt Saturnalium aliquot libri: qui digesti, imò perfecti, nisi quod aliquando expectant iudicii limam. Quam haud facile adhibeo partim negotiis districtus, partim his bellis: contra quæ etsi stamus erecti, tamen auocant sæpè hunc animum à talibus cogitationibus, & in se intendunt. Remedium tu amicè offers (scio enim quod domicilium & apud quædam

quem designes:) & exosculor adfectum. Sed multa mihi nunc impedimento. Familia, vxor (nulli tamen liberi) parui è sorore nepotes, quibus tutor ego, illa nuper mortua, imo velut pater. Sed nec corpus mihi nimis firmum ad longum iter: etsi integra adhuc & viridis ætatis. Itaque non decretum mihi commouere ex hac patria, nisi fluctu aliquo maiore expellar. quod non semel nobis timendum videtur in hac tam diuturna tempestate. Alioqui beniuole me habent Bataui, & stipendio sanè honesto. Nicasium Ellebodium ab adpectu nuncquam noui, optime à nomine: iam tunc cum Romæ apud Cardin. Granuellanum agerem, paucis mensibus post eius discessum. Nam ipse tunc Patavii: & scio me aliquando ad eum scripsisse Cardinalis nomine & iussu. Scire velim viuarnè, & ecquid agat. Idem de Michaele Bruto: quem ex Epistolis editis video tibi amicum, itè que ex Præfatione eâ quæ in iudicio tuo de Cometis. quem libellum iam olim auidè legi & cum fructu. De scio reuera sitné futurus ad saluam tuam & ad gustum. Mathematicus enim merus est, sine aliâ arte imò pænè linguâ. deniq; ex eo genere, qui *μνησθητοί* potiusquàm *επισημητοί*. Adde quod ægrè nunc auellatur ab his locis, in quibus arti eius honos & vsus. Siquid de altero eruam, non grauabor indicare. Donellus Iurisc. amicè te resalutat. quem Norici abstrahere conati à nobis ad Alfordianam Academiam, frustra. Manet enim mansurusq; est, quamdiu hæc schola. Valdè & tibi se insinuat noster Doufa: itemq; Plantinus, qui apud nos nunc agit, & casu cum has scriberem interuenit. Vale Amplissime & Nobilissime Dom. Lugd. Bat. ∞. Ij. LXXXIv.

Saluto ex animo D. Monauium, si est istic.

I. L I P S I E P I S T.
E P I S T. XCIII. *Middelburgum.*

I. L I P S I V S I A N O G R U T E R O
S. D.

IMPEditVM in Galliam iter tuum molestè fero. & hoc tamen malo, quàm vt cum perueneris, periculū tibi aut fuga. Quamquam rumores illi magis grandes fortasse, quàm graues. Sanè qui modestiores illinc veniunt, omnia magis placida nunciant, nec de bello etiam nunc aperto. Suspectam tamen pacem esse fateor: sed quando non in illa gente? utique hoc statuo de religione illud discidium malè factum malè co- it. Consilium tamen à me si quæris: ego censeam per Galliam transire te posse ad Germaniæ fines. Basiliæam vel Argentoratam dico: atque illic velut è specula prospicere quis in Gallia ventus. Si Zephyri pacati: redire si Austri & Noti: hærare apud crassiorem, sed & quietiorem gentem. Omnino consilium non est, dare te frustra & cupide in turbas. quarum si tibi amor: mane apud infelices ciues. De Electis meis si is, fer ad Brissonium vnà: si manes aut aliud iter capis, remitte. Nam vt per nuntium, non sunt tanti. atque ego tantum munus illud velut conciliando tibi viro magno dederam. & aditu muniendo. Vale, & salue à me nondum saluo. Lugd. Bat. xiv. Kal. Maias. ∞. Id. lxxxv.

E P I S T. XCVI. *Antuerpianæ*

A D O L P H O M E T K E R C H O
Præsidi Flandriae S. D.

QUOD rarius te appello, Vir amplissime, ab occupationibus tuis est, non à meis. Illis hoc largior: *quæ cum*

eum in reipub. cura & patriæ nostræ salute defigas, non inscius solùm sed impius sum, si temerè interpellem. Et verò quid magnoperè ad te scribam, præter colere me & amare? neutrum ambiguum, qui deberi hoc tibi à bonis omnibus scis & iam reddi. Effecit enim dudum (rarum in *πολιτύταις*) integritas tua & mira probitas: vt inuidiam odiumque non minus in aliis viceris, quam auaritiam in te & ambitionem. Ad patriæ salutem consilia tua omnia diriguntur; ad tuam, ciuium vota. Sed hæc apud alios malo. Studia nostra per has turbas non vident, sed nec planè cessant. Aliquid De Pronunciatione linguæ Latinæ meditabamur, vt tu de Græcæ: sed exemplo magis eodem, quàm cura fortasse aut successu. Tenuis enim hæc materia: & quam vix impleam, nisi à suspicionibus & coniecturis. Nam auctoritatum nos hîc ferè inopes. Plantinus etiam ad Grammaticam concinnandam impellebat, quæ communis Belgio vniuerso. sperabat id enim Ordines decretuos. Vix ego. nec si faciant tamen, valdè ingenio aut Genio meo scriptio talis. Quamquam fateor vtilissimi instituti rem fore: nec magis peccari in iuuentute instituenda, quàm hac Grammaticarum varietate. Inter magistellos factionum res est, & quisque hanc aut illam præfert, quia posthabuit eam alter. Iam illi ipsi qui condunt? quid? hoc vno reges. Mihi puero triplex olim Grammatica prælecta, in triplici migratione. Ad annum decimum tertium nugæ illæ tenuerunt; & adfirmo tibi ab anno octauo eadem me tenuisse, etsi non eodem modo. Quinque illi anni si in stilo & grauiorum rerum scientia positi fuissent, quis mihi fructus? Et hæc peccantur cottidie, non tam imperitia, quàm ambitu docentium & prauitate. Cui vos quoque, velut publico malo, mederi par sit: si tamen à grauioribus illis respiratis paullùm & ad mortem morbis. Quos deus aliquando à misera hac Belgica auertat, & te Vir Amplif-

sime nobis illique seruet. Vale. Lugd. Bat. III. Idus No-
uembr. ∞ . I O . L X X X I I .

E P I S T. X C V.

Lutetiam.

M. VALERIO COLLINO S.

multam precor.

NON largiter solum, mi Colline, sed, quæ maior
laus, firmiter amas. Louanii cœpisti: comitatus te
in Galliam adfectus etiam nunc non deserit, etsi
in temporum & locorum grandi interuallo. Adde in-
ter nos silentium, quod frigus inducere potuerit vel in-
citatisimo amoris. At tuus nec intepuit quidem: &
scintillas acres sparsas video & colligo in epistolæ tuæ
omni parte. Redamo, redamo: & iure, pectus tam fi-
dum, tam amicum. Locum sic satis honestum tibi illic
esse gratulor. nec, si me audis, muta. Ad patriam enim
qui aut cur aspices? Zephyri interdum aliqui melioris
spei, fateor: sed turbant subito ex transuerso Noti.
Cur autem iuuenilem hanc, ut sic dicam, nauim in fer-
uidum illud fretum immittas; cum statio tibi aliqua
saltem, si non portus? Obdura. Credo aliquando,
post tam diuturnas tenebras, miseris Belgis sol aliquis
illucebit firmioris pacis. Nos quoque non mutamus:
etsi exteri ianuam aperiant & inuitent. De pugnis,
quas in improbos quosdam pro me pugnas, (ita scri-
bis:) gratum, nec gratum. Ab adfectu gratum: re-
displicet & effectum. Quid enim litigio isto vincis? Non
illos meliores facis: non me honestiorem, quem ni-
hil maculant linguarum illæ sordes. Ita serio sentio. lau-
dari me, cum culpant tam illaudati. Non virus illud ho-
muncionis ego noui? inter cuius minimas culpas est li-
& perdunt, qui adhærescunt. imo qui tangunt Tu fuge
igitur,

igitur, non pugna. Celsisse hic præstat, quàm inces-
sisse: quia nec vincis quidem ac repellis sine macula,
tam maculosos. De Hospitalii Epistolis editis, valdè
gratum. haueo inspicere: magis quàm illos ad Cicero-
nem Commentarios, famæ grandioris quàm rei. Quid
refert? emptores suos imò & amatores reperient vana
illa doctrinarum. Nos solida nihilominus amabimus,
contrà iudicium hoc vulgi; & te vnà, mi Colline, quam,
diu tu me & virtutem. Vale. Lugd. Batavorum. Pridie
Kalend. Septembreis. ∞. I. O. LXXXV.

EPIST. XCVI. *Lugd. Bat.*

LÆVINVS TORRENTIVS
IVSTO LIPSIO S.

LIBROS tuos De Constantia nuper à Plantino ad
me missos, postquam aliquid nactus otii, in ma-
nus sumpsi, sine intermissione atque vno quasi spiritu
avidissimè perlegi. est enim in illis vt verborum copia
atque elegantia singularis, sic sententiarum grauitas
admiranda. Nec credebam sanè mi Lipsi tantos te
in philosophia fecisse processus. Iuuabat etiam Caro-
li Langii, quem loquentem in eis facis, renouata me-
moriam. quæ cum mihi cara ac panè sancta sit, ob eximi-
am viri illius eruditionem, ac veterem vitæ nostræ con-
suetudinem, tanto equidem vehementius te amo, qui
amico meo summo tuas ipsius in disceptando laudes
adscripseris. Perge igitur istiusmodi lucubrationi-
bus nomen tuum magis magisque indies illustrare, ali-
rumque nationum eloquentiæ luminibus obstruere.
Ac si me amas, quoniam tibi cui nec res desint, & ver-
ba etiam supersint, nihil difficile esse video, ne quæso
intra humanæ sapientiæ, nimium me hercule vanæ at-
que incertæ limites cõsiste, sed vltra progredere, & quæ

diuinitus nobis de cælo tradita sunt qua par est diligencia ac sollicitudine perquire. Quid enim Stoicorum aut quorumcumque aliorum placita, ad Christi doctrinam comparata aliud sunt quàm ostentatio mera, ac fallax studium auræ popularis? Platonem fortassis ac Socratem, quique ætate præcesserunt, quorum unanimi consensu asserita & credita animarum immortalitas est, possim excipere: verùm quid Seneca, quid Epictetus, quibus te inhærere video, nobis ad Salutem conferunt? quippe qui neque post mortem nostri aliquid superesse credunt, & vbi collibuerit, ex hac vita egredi, ac sui ipsius homicidam fieri liberè permittunt. quo recepto errore, virtutum vitiorumque discrimen imò & nomina ipsa tolli necesse est, ac cõfundi omnem de moribus quæstionem, quæ cum ad animum quo sapimus atque intelligimus, atque ad eò homines sumus, spectet, cur hic quæso vitæ nostræ veluti dux quidam atque arbiter constitutus, per arduam illam atque difficilem virtutis viam incedet, eamque alteri præferet, quæ per tot illecebras ducit ad voluptatem; quò præter rapitur ipsa natura, si nullum aliud sibi propositum esse laboris præmium videat, quàm, quod inquit ille, ut pueris placeat & declamatio fiat? Nam ad opinionem ac famam ac qualemcunque nominis diuturnitatem quod attinet, est illud quidem aliquid, sed cur vel tantillum eo moueatur qui vnà cum corpore in æternum sit periturus? Aut igitur qui simplicior est, ut maior pars mortalium, genio obsequens suo totum se voluptati dabit, atque in diem viuet; aut qui cautior atque seucior fuerit, aliud ager quàm fingat, bis peccans, quia peccando etiam fallit, occultè iniustus, palam ali-
 us, ut vel famæ consulat vel legum pœnas euitet. quæ-
 stus enim yberimus simulata iustitia est, ut aduersus
 Socratem laudator ille iniustitiæ Glauco in Platonis
 Dialogis probare conatus est. Neque negauerit, credo,
 verbis

verbis quod re ipsa ostendit Seneca, quem constat qua-
 ter millies H-s sub illo pallio suo possedisse, nescio ta-
 men an Epicuro olim seruo ditior, si diuitiæ in solo
 vsu fructu consistant. liberalis certè esse non potuit qui
 tantum auri vim discipulo à quo occisus fuit relique-
 rit; rectius Demetrio suo atque aliis eius Symmystido-
 naturus. Taceo toties reprehensas ab eo discincti Mæ-
 cenatis plumas atque delicias, qui vir tamen, vt nihila-
 liud vniquam præstiterit, auctor ipsi Augusto Casari
 pietatis atque clementiæ, multo plus quam philoso-
 phus noster reipub. profuit; ausus etiam carnificem e-
 um appellare cum rerum criminalium cognitioni, da-
 mandisq; reis intentiorem esse cerneret. at Stoicus
 iste Neronis sui sæuitiam, quæ præceptorem larere vel
 in puero non potuit, nimium adulando auxit, ne dicam
 etiam excitauit. Quare Epicurum in Hortulis suis id
 quod sentit apertè profitentem audire malim, quam
 rigidos istos atque seueros de virtute tam præclare dis-
 ceptantes, cum virtutis vsu nullum teneant, & post-
 quam nescio quibus verborum coloribus ac pigment-
 is hominem docuerint suis tantum viribus niti, nec
 quicquam extra se querere, quauis eum pecude mise-
 riorem efficiunt. quippe qui tot perfunctus pro virtute
 laboribus, siue hoc prosperè siue aliter ei cesserit, tan-
 dem æquali cum ceteris animantibus sorte infelicissi-
 mus moriatur. Scio equidem te hunc detestabilem er-
 rorem vnà mecum execrari, neque in libris, de quibus
 agimus, aliud proposuisse quam vt de Constantia his
 temporibus plurimum desiderata humano more sub
 alterius nihil vltra inquirentis persona, disputares; sed
 quanto præstantius vtiliusq; mi Lipsi ea ipsa de re scri-
 bere potuisses, si ad Christi primum præcepta, deinde
 ad eorum qui Christum secuti sunt exempla te conuer-
 tisses, atque hæc omnia oratione qua polles illustrasses,
 veterum etiam quorundam, qui licet Christiani non

fuerint, rationem tamen secuti sunt, dictis factisque
 eadem confirmasses? Nam meo sanè iudicio in anti-
 quos illos philosophos vt neque sapientiæ neque vir-
 tutis, sic nec veræ Constantiæ nomen cadit: quam-
 quam enim alii aliis longius, simul tamen aberrarunt
 omnes: at errori honestum nomen imponere non pos-
 sumus, vt neque virtutem dicere vnde nulla homini
 salus aut beatitudo existat. - Causa autem erroris, quòd
 verum vitæ finem non solùm non tenuerint, sed peni-
 tus ignorarint. quem nos in Dei ipsius agnitione atque
 in fruenda æternitate ponimus. hæc enim linea, hæc
 meta est quò tendimus: ad hoc nati sumus, ad hoc, nisi
 nos quoque aberrauerimus, morituri, vt per mortem
 viuamus in æternum. de quo qui dubitet hunc ne ho-
 minis quidem appellatione dignum esse censemus. &
 plurimis quidem aliis in rebus pertinaces atque obsti-
 nati esse possumus, in eo verò, quod iam diximus, te-
 nendo certa ac perfecta constantia est. quippè si neque
 in prosperis neque in aduersis de recto mentis statu
 nos deiici sinamus, in illis feroces nimis & elati, in his
 humiles atque demissi, ita vt nec temperantiam nec
 fortitudinem teneamus. Ad quod euitandum, quid
 obsecro efficacius quàm si Deum hinc interruptæ hu-
 ritorem statuamus? & præmium quidem cælum ipsum
 atque immortalitatem, pœnam verò perpetuos apud
 inferos cruciatus? Hanc doctrinam per diuinos ante
 homines inchoatam tãdem Deus ipse per Iesum Chri-
 stum filiũ suum & perfecit, & nobis omnibus reuelauit.
 Vnde & immensus ob collatum tam insigne benefici-
 um amor, simul & metus, ne quem diligimus quoquo
 modo offendamus. Sed generosior amor est, qui ca-
 ritatis vinculo astrictos ita nos Deo coniungit, vt ab eo
 separari nequeamus, animo semper in vtrunque parat-
 to, siue bona siue mala eueniant, vel illis frui, vel hæc
 tolerare.

tolerare. nempe cum persuasi simus, etiam mala quæ dicuntur, conuerti in bona si æquabiliter nos geramus. imò ne videri quidem esse mala, quæ fomenta sint exercendæ virtuti. In hoc veluti puncto consistit veritas, atque adeo omnis vitæ nostræ actio huc referenda. Itaque alter tibi superest labor, vt quod humano abs te more, quamquam elegantissimè, tamen profanè (dicam enim liberè) iam scriptum est, addito alio volumine paulo religiosius pertractetur. Hoc tenta mi Lipsi, & succedet. quamuis enim ita disertus es vt nemo magis, ipsa materia faciet te disertiozem. Atque aderit Deus, augens istam tuam constantiam ne nouis huius sæculi nostri erroribus inuoluaris. Hæc precor, hæc optatum erit me tuæ fauentem gloriæ & salutem, pari studio ac beniuolentia complecti. Beaueris etiam me, si quod suis literis de te nuper Plantinus scripsit, peculiari epistola confirmes: sed & de Iano Duza si quid simile fortè intellexero, gaudebo plurimum. atque ea incident tempora quibus vos nostræ amicitia non pœnitebit. Idem opto de ceteris nostris literatis, quorum tu familiam ducis. Vale. Leodio Nonis Aprilis. Anno . M. DC. LXXXIV.

Ex literis vides me hæc & celerius & fortassis etiam neglectius scripsisse, sed ignosces perpetuis nostris in repub. occupationibus. quod futurū æquitas spondet.

EPIST. XCVII. *Leodium.*

LEVINO TORRENTIO

V. *Amplissimo* S. D.

LITTERÆ tuæ quàm gratæ mihi acciderint, haud facile effabor. Mittentem intueor? scio ab eo viro, à quo nosci perhonestum, non dicam compellari. Ipsas? plenæ sunt fidæ cuiusdam beniuolentiæ & salutarium præceptorū. Et fateor, de Constantiâ meâ iure

Ita sentis. Aptare enim veterem philosophiam ad Christianam veritatem volui: & in cogitatione eâ totus dum sum, illapsa & elapsa mihi quædam forrasse, quæ illam magis sapiant quàm istam. Non purgo. correctionem imo polliceor: & effecturum me ut ad culmen illud veniam, à primo isto velut gradu. Ego enim serio scio & sentio, in vno Deo & filio eius Christo, qui nos benignè redemit, liberavit, spem omnem positam humanæ salutis. Vias ad eam perueniendi, expressas in Sacris litteris. nec hæc externa omnia, & Philologa siue Philosophia, aliud esse quàm accessiones quædam & ornamenta: folia inquam, non fructus. Quod iudicium meum in isto ipso de Constantiâ libro in fronte apparebit: qui iam iterum sub Plantiniano prælo. At Senecam & Stoicos admiratus sum. Certè. sed non ut qui verum, me iudice, viderint: sed qui paulo magis tamen in iis tenebris oculos aperuerint, quàm ceterum vulgus. De immortalitate nostrâ aut malè aut timidè senserunt & scripserunt: esto. (etsi disputari eâ de re potest) deum tamen aspice: quæ secta aut illum magis aperuit & homini inseruit, aut ea quæ ad ipsum? maiestatem dico eius, providentiam, gubernationem, & curam nostri. Quem primum limitem esse ad cognitionem & amorem veri dei, nemo negat. Hæc mihi sectam illam non probam prorsus fecerunt (absit:) sed probabilem tamen supra ceteras, quæ magis humi & circa hominem repunt. Iam de moribus & animorum illustratione, quis Senecæ, Epicteto, Arriano (quam ille, Epictetus alter est, & loquitur ferè eius verbis) hæc parte præponendus? Multa & præclara Plauto, confiteor, multa Aristoteles: sed non robore eodem aut nervis. Spirat nescio quis calor in Senecæ aut Epicteti scriptis, qui ad lectorem quoque peruenit: nec differere illi magis de virtute videntur, quàm inferere & inculcare. Quod si vitâ eam & factis non expressere:

pressere: quid miramur? Veræ fidei & veræ lucis fulcrum illud defuit: cui qui non innixus, necessum est in partem aliquam ruat. Et tamen hic quoque facile peccari sentio, si quis eos mimus apud lubricam iuuentutem hanc miretur & laudet. Abstrahat enim à veris & legitimis illis animorum medicis, alliget ad agyras istos. quod cum aliis, tum mihi quoque deinceps censeo cauendum. Non enim satis, ne ipse errem; sed ne alteri erroris causa. Itaque, vt illuc redeam, iure quadam in scripto illo meo desideras: & præsertim magis expressam pietatem. Quam ego, te hortatore & duce, non animo meo deinceps geram inclusam, sed proferam & præferam clarè in scriptis. Factum ante à me parcius, (si veram causam vis) in hoc ancipiti statu rerum & varietate iudiciorum, metu offensionum. At ego te sequor: nec inuitus in placidum illud mare rapior ab hoc Torrente. Quod superest, & te (vir maxime) ex animo amari & coli à me scito, & canam illam veritatem. De Dousâ hoc quoque confirmo, virum modestissimum optimumque esse, & tui amantem. Plantinus ad nos redierat: è quo speramus aliquid audituros de tuis scriptis. quæ æstimari magis à nobis scito, quàm apud te promo. Vale. Lugd. Bat. Prid. Nonas Maii. ∞. I. LXXXIV. Dominic. Lampsonium valdè velim à me salutes. cuius litteras accepi, at non illud quod in iis promissum. item Lauincium, sororis tuæ filium.

EPIST. XCVIII. *Lutetiam.*

I. LIPSIUS HENR. WILTIO S. D.

QVOD salui adueneritis, idque ex litteris tuis intellexerim, valdè gratum. contra molestissimum audire, de morte Sigonii & Guilielmi. Sed ille præ-

ter ætatem nihil passus est, (canescebat enim:) & fructus vberes cepit & reliquit studiorum suorum. Iste no-
ster, extinctus in ipso æui & ingenii flore. Feramus. &
vereor vt hic annus fatalis sit ingenio non vni. Me quo-
que carpit lentè morbus: etsi mitior nunc paullo mol-
liorque. Lutetiæ, siue in plerâque Galliâ totâ, pestife-
ram luem vigere audio: caue & fuge, quantum huma-
niter licet. Abstine à discursu, ab intemperie, luxu, &
in primis ab insolenti illo Baccho. Nisi caues, fatum ti-
bi per illam viam. Melissum istic esse, gaudeo: & ma-
gis si vsus tibi cum illo. Velim te in hâc peregrinatione
innotescere viris, qui claritatis aliquid habent ab inge-
nio & scriptis. Hæc enim res ad tuam lucem. De Cuias-
Regis? Ita nescio quis rumor ad me adfert. Tu hæc &
talia scribes: quæ grata nobis scis intellectu. Eidem viro
epistolam meam ostendere poteris ad Ianum Guiliel-
mum (si tamen occasio erit) quia, si memini, quædam
in eâ quæ ad illum, Aperi prius, & vide: & quod videbi-
tur face. Sed ô illius alumni nostri ignauam ignauiam!
Itan' eum perdidisse aut proiecisse commissas litteras?
At ego de superbiâ aut contemptu pericliter apud
Memmium, Pinçæum, Faucerium, quem Leidæ o-
lim nosti. Plura verat languor: nec manus aut mens mi-
hi satis prompta ad scribendum. Deum rogo te seruet,
& augeat cum annis modestiam & virtutem. Scribe ad
me quidquid ibi noui. Lugd. Bat. Kalendis Decemb.

∞ .I O. LXXXI V.

I. Aurato viro & poetæ summo, item Passeratio à me
salutem, ex animo & amore.

IOH. ROTARIO S. D.

ET ipsæ litteræ tuæ, Vir prudentissime, mihi gratæ: & gratior causâ, quæ te impulit ad scribendum. Amor enim & humanitas est: quem nisi mutuum amem manantem à tam puro fonte, durus sim & inhumanus. Atque ego te, mi Rotari (verè & sine blanditiis dicam) iam antè inter iunctos habebam & inter caros. ita multa de virtute tuâ audiebam, & studio sapientiæ & doctrinæ. quod rarum inter tui ordinis homines, quibus * pennatus ille deus carior est quàm * laureatus. Nunc autem à te litteris tam amantibus provocatus, sequar in hunc amicitie campum, nec vincime patiar officiis, quæ ab animo quidem sunt & adfectu. Constantiam nostram à te probari gaudeo. & magis illud, quod significas te iam olim in studiis his Sapientie deditum: quæ sperni scio à quibusdam vt superuacua, & in quibus parum ad virtutem momenti. Sed errant. quoniam etiâ à diuinis litteris verum omne robur, & purâ luce nos perfundi fatear pietatis: sunt tamen hæc iuxta diuinum verbum adminicula quædam, quibus dirigi & firmari possint vacillantes isti gressus. Nam quin castè & cautè Philosophiâ vtendum sit, non abnego: eaque ad normam & velut lapidem exploranda cælestis legis. cum quâ tamen consentire pleramque eam (dico quæ de Moribus est) quis item neget? In Platone, Trismegisto, Epicteto, Arriano, altas præclarasque multas voces reperio. quid refert à quo eæ profusæ, si ab vno illo spiritu Veritatis? Quem inspirasse, vbi libuit, prisca illa etiam pectora, & oracula edidisse per homines vanos & profanos, nihil ambigo. Inter vetustissimos Iobum vide. quem è gente electâ fuisse non censent, & tamen scripisse omnia electa. Mercurium

* Mercurius.

* Phœbus.

illum ter maximum, quem dixi. mysteria in eo multa & arcana nostræ legis; et si Ægyptium fuisse traditum sit, nec imbutum veris sacris. Idem in Philosophis est, & omni illa scholâ quæ à Socrate. quorum scripta notas non obscuras & scintillas præferunt clari illius ignis. Itaque ut in prælio, non gladiis solum & grauioribus telis res geritur, sed etiam funditorum quædam opera & leuis armaturæ est: sic in hac nostrâ contra vitia & adfectus militiâ, non solum illo penetrante Verbi mucrone, sed etiam philosophorum hastis & sagittis aptè interdum & vtiliter pugnabimus. Sed digredior. & tu fortasse aliquid de repub. item nostrâ exspectas, ut remunerer te hæc quoque parte. Sed quid scribam? lenta hic omnia, non lata: & videntur res nostræ velut in vado quodam adhærescere. idque eo tempore, cum velis & remis festinandum sit. Nam qui in nos pugnant, quos progressus cottidiè faciant, vides. Remedium hic mutatâ reipub. formâ & ab vno capite quæritur. vtiliter? Sed vix spero. ita multi palâm, plures dissident occultè. A labe eâ quæ Flandriam corrumpit, immunitis nostra Batavia non est: & hic quoque variâ iudicia & discidia animorum. Ita vereor ne rebus nostris fractis & labentibus *extremum malorum* (ut Tacitus noster ait) *discordia quoque accedat*. Quod si fit, conclamatum est: & exsequias Belgicæ, quibus commodum est, ite. Sed hæc sunt illa, aduersus quæ Constantia nos munit: & in cuius præsidio ego quidem acquiesco. De falso Cicerone illo, gaudeo tibi probari iudicium nostrum. Illud miror, Italos fuisse tam obesæ naris: à quibus, si deo placet, aureus ille partus. De Boulenio & Panhuisio, faciam sedulò: & si quid aliud erit, in quo gratum facere tibi tuique similibus possim. Salue. & per te Iohannes Viuianus, vir planè bonus & poëta. Lugduni Batavor. xiv. Kal. Ianuar. ∞ . I. LXXXIII.

EPIST. C. *Antuerpiam.*

PETRO EGMONDO S. D.

GRATVLATIONEM exspectas? increpabo. Tunc Româ recens redieris, & tribus verbis ad Lipsium? idque post biennium, & illo ipso biennio per silentium elapso? Certè tuum. non enim ego etiam silens, qui ad te crebrè, ad Bensium etiam, & ad Wincelium dedi. At nunc, tanquam in oculis mihi & ore assiduus, ita languidè scribis & quasi inops rerum. Quin si de te nihil & itinerum euentu: saltem de manu illâ nostrâ aliquid litteratorum? quid Fuluius, quid Muretus, quid meus Bensius actitent, & illi velut patres litterarum ac Senatores? quid iunior alia soboles, qui succrescunt? Non enim est etiam nunc ingeniorum Italianam censeo, illam nutricem eorum olim & parentem. Hæc peccasti. & vt spem imò viam veniæ ostendam, purga. Quod fiet vnâ re, si priores illas litterulas delibis & obrues, grandi aliquâ epistolâ, longâ, latâ. & quò magis latâ, magis lætâ. Viuere ego prorsus illam nolo, nisi vitam ei dat altera magis vegeta; magis viuua. Talibus enim alloquiiis egeo, ô Egmonde, in torpido hoc morbo. qui me, annum & tres ipsos menses, iam tenet; nec notus quidem adhuc planè medicis, adeò non remotus. Ardores viscerum sunt & interni æstus, haud procul ab Hypochondriacâ melancholiâ: nisi quod mens & caput mihi sana. quæ tentari tamen & lædi per eum morbum non te, credo, fugit. Similis aliquis languor fuit, qui magnum Laurentium illum Medicem tenuit & citò abstulit, sed per imperitiam medicorum. Nam aliâs, ad mortem non ita præceps. Ego omnibus armis in eum pugno, & præcipuè auxilio Nympharum (frigida enim in potu & esu mirè iuuant:) & aliquid sanè proficio: nisi quod ad ex-

tremum, vereor vt suppeditet me tam pertinax hic luctator. Victus enim aliquoties non vincitur, deiectus non cadit, fugiens non cedit. Antæus aliquis est: — *ab ipso Sumit opes animumque casu.* Et profecto Terræ illa progenies, ducet me ad terram, De me habes, nam de studiis, scilicet in languore hoc languent. Tu autem quid? Grudiosné cogitas, & illic honorem? Fauco, & voueo. illud miror, in eadem toga candida tecum conspici homines tam nigros. Etiamné ille ab Lutetia huc adspirat? O frontem, frontem! Nec tamen illum nimis culpo (perseuerat enim esse quod fuit:) magis illos, qui flectunt & inclinant se ad tam curuos. Adeò nulla ibi alia Doctorum seges? O vrbs mihi olim amata, & culta, misereor. tenebræ & infamia tibi, per tam obscuros, tam infames. Tu autem, si me audis, obdura & fortiter age. peruinces, si inter suffragatores aut arbitros, vlli mediocriter boni. De migratione nostra siue transitu: amice tu. nescio an ex fama mea, an ex vsu. Inter hirundines istas ego? æstates aliquot otii & pacis hie egimus: vis mutem ad ingruentem primam nimborum hiemem? non decorè, fortasse nec prudenter. Perpetuum enim serenum in illa parte quis mihi spondet? Obscura certè, mi Egmonde, hæc talia: in quibus vetus illud Tiberianum decretum iure nobis placeat, vt *consilia, quibus impares, fato permittamus.* Homo hic quid videt? desipit maximè, qui sapit maximè. & solus ille æternus æthereusque oculus est, qui hos euentus cernit, decernit; & dirigit sæpè præter omnium mentem. Illi ego hæc & me permitto, & clamo ex animo hoc vetus:

* Tu Iupiter
me ducito.
& Escaltu.

* Ἀγὼ δὲ μὲ ᾧ ζῆῦ, καὶ σὺ γ' ἡ πρῶμῖν.

Quod olim in tempestate animosus ille nauta iactabat
ὄρθ' ἐν τῶν ναῦ: id mihi vnum curæ vt possim, ὄρθ' ἢ τῶν, in
fluxu & flexu isto rerum. Hoc ad me, hoc in me: supra
me illæ curæ, abite, valere. Interea tamen nec pericli
moris

moris (boni quidem) nec patrii amoris exulem me scito: facturumque ea semper quæ fecisse boni gaudent, nec culpent illi ipsi qui culpant. Si enim virtutis vilius; certè modestiæ & quietis studium apud me est, eritque. Tu vale mi Egmonde: & quoniam vetera amas, me etiam ex veteri fide ama. Lugduni in Batavis.
 XI. Kalend. Nouemb. ∞. I O. LXXXV.

Clarissimum Iuriconsultum & Antecessorem Iohannem Wamesium, si occasio tibi, à me saluta. virum prudentem, doctum, & (quod expertus sum) in virtutem & litteras valde pronum. Noueris virum admiraberis, scio. ille te; amabit. Idem cupio & censeo de Antecessore Philippo Suerio.

F I N I S.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

3 1 1 1 7

